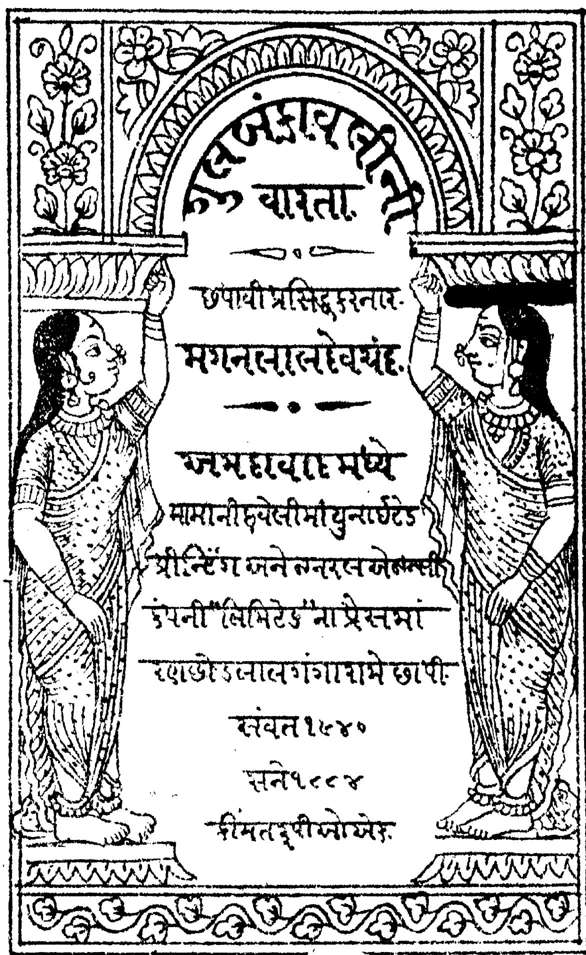
२०५८

वारता.

छपावी प्रसिद्ध करनार.

मगनलाल ईवचंद.

अमदावाद मध्ये

मामानी हवेलीमां युनाईटेड

प्रींटिंग अने जनरल एजन्सी

कंपनी "लिमिटेड" ना प्रेसमां

रणछोडलाल गंगारामे छापी.

संवत १९४०

सने १८८४

कीमत रुपीओ अेक.

गुलबंकावलीनी वार्ता.

मंगळाचरण.

દોહરા.

શ્રી ગણુપતી આરાધીએ, પુજુ બેઉ કરજોડ;
સહુ મળી કરૂણા કરો, કોઇમાં દેશો ખોડ. ૧
સરસ્વતી મા કરૂણા કરો, વાણી આપો શુદ્ધ;
ખોટુ ખરૂ લેતો નથી, કૃપા તમારી બુદ્ધ. ૨
પ્રથમ ઇષ્ટદેવને પરણમુ, જેની મુજપર સાહાય;
કરૂણા કરો હું કરગરૂ, આ ગ્રંથ ચાલતો થાય. ૩

ચોપાઈ—સીરકસ્તાન નામે એક ગામ, જલદસંગ રાજાનું નામ; રાજ ચલાવે રૂડી પેર, ઘણી અલખતછે તેને ઘેર; વરણ અઢારે વાસો રહે, શોભા ઈંદ્રના સરખી લહે; રાજાને પ્રધાનજ સહી, તે પણ અતી ડાહ્યોછે તહીં; તે રાજાને રાણી એક, તેહ તણો શું કહું વિવેક. તેને પુત્ર પ્રગટ્યા ત્યાં ચાર, તેના શોભાનો નંહીં પાર; ફરી પુત્ર જનમીઓ એક; તેના લેખ કર્યા વીવેક, જોશીએ રાજાને કહ્યું, તે લેખમાં એક કૌતક થયું; ત્યારે રાજા બોલ્યા વાણ, કહો જોશીજી ચતુરસુજાણ. સાંભળીને જોશી કહે રાય, તે લેખનો કહું મહીમાય; પુત્રનું મુખ જોશો જાહરે, આંખે અંધ થશો તાહરે. ત્યારે રાજા ચમક્યો મન, જોશી કહે તે સત વચન.

દોહરા—રાયે વજીર તેડાવીઓ, કહી માંડીને વાત; કહો વજીર હવે શું થશે, કાજ શું કરવું ભ્રાત. ૧ પુત્રનું મુખ જોવું નહી, શુંછે પુત્રનું કામ; મુકો એને વન જઇ, ના આવે આ ઠામ. ૨ વજીર તમે ચોકી કરો, ના મુકશો વીસો એહ;

જાળવજો જુગતે કરી, સાચુ કહુંછું તેહ. ૩ વજીર ત્યાંથી સંચર્યો, ગયો તે વનમોજાર, બાર ગાઉ ઉપર જઈ રહ્યાં, જતન કરતાં અપાર. ૪

ચોપાઇ—એ વાતતો અહીંથી રહી, ઘેર રાજાની શી ગત થઈ; વજીર ગયા પછી શું થયું, પેર તેહની પ્રતે લહું. એક સમે પોતે રાજન, નીકળ્યા મીજમાનીએ વન; ભુપ બેઠો વાડીમાં જઈ, ખાનપાન કરેછે સહી. પછી નીકળ્યો મરગીયા બાર, સાથીપોતે તેડ્યા સાર; સાથે સાથી તેને સહી, શિકાર રમવાની ઈછા થઈ. મરઘ દીઠું એક વનમોઝાર, સાધ્યું બાણ મુક્યો તોખાર; જાણે ઘાયલ કરૂં આવે લાગ, નાસે હરણ તેનો ના તાગ. પુંઠે તે મેલ્યો તોખાર, નાસે વન કેરી મોઝાર; સાથી સૌ પછવાડે રહ્યા, રાજા હરણી પુંઠે ગયા. સાત જોજન નાઠું તે બાણ, તે હરણના લીધા પ્રાણ; અશ્વ રાખ્યો ઉભો તે ઠામ, થઈ ગયું રાજાનું કામ. પુત્ર પાંચમો તાજલ નામ, જેણે નીજ તજાવ્યું ગામ; મુખ જાએ અંધજ થાય, જાણી કહાડ્યો જંગલમાંહ્ય. એક દિવસ પ્રધાનજ સહી, શીખના વચન કુંવરને કહી; તેથી ક્રોધ ચડાવી કરી, આવ્યો સુત વન ભમતો ફરી. તેતો જોગ આવીને મળ્યા, લખ્યા લેખ ટાળે નહી ટળ્યા; દીઠો આવતો રાજકુમાર, જાણે બીજો ઈંદ્ર અવતાર. ધન ધન એ જનુની તન, જેની કુખથી થયું રતન; દ્રષ્ટ ભરી જોએ જેટલે, રાજા અંધ થયો તેટલે.

છપ્પા—ટળસે ભુંડી ભુખ, કંઈક ઉદ્યમ કરવાથી, ટળશે શત્રુનો ભેદ, દેશ પરદેશ ગયાથી; ટળશે દેહમાં રોગ, રોજ ઓસડ કરવાથી; ટળશે દુર્બળ દેહ, અહો જપતપ કરવાથી; પુન્યેતો પાપ ટળે સહી, મહાજનો કહેછે કથી; કવીજન મુખ વાણી કહે. લખ્યા લેખ ટળતા નથી. જાય જોરાવર શરણ, મરૂ ઉ-

પર જઈ બેસે; બેશે ગીર ગફાય, જાય દેશ કે વીદેશ; પેસે જો પાતાલ, આપ આકાશે જાયે; જાય શેષને શરણ, રહે રચેદળ માંહે; જોગી થઈ જંગલ ભમે, અનેક ઉપાય કરી કર્થી; કવીજન કહે સત કરી માનજો, લખ્યા લેખ ટળતા નથી.

દુહા—પુત્ર જાણે કાંઈ રાજવી, રાય જાણે કુમાર; દ્રષ્ટે દ્રષ્ટ બેઉની મળી, ત્યાંથી ચાહ્યો અસ્વાર. ૧ નજર ભરી, ને નીહળીયું, અંધ થયા અશ્વને રાય; લખ્યા લેખ આવી મળ્યા, શાસ્ત્ર ખોટાં કેમ થાય. ૨ રાજાએ મન વીચારીયું, એ સુત મહારો જાણ; જોશીએ કહ્યું નિશ્ચે થયું, મેં નિશ્ચે કરેચું પ્રમાણ. ૩ શોકાતુર મનમાં થયા, તેને દુખ તણો નહી પાર: જાવા મારગ સુજે નહી, વજીર આવ્યો તે ઠાર. ૪ પ્રધાન જે પોતાતણો, બુધબળ જેનું નામ; પુત્રને શોધવા નીસરયો, આવી પોહોચ્યો તે ઠામ. ૫ આવીને ઉભો રહ્યો, કરી દંડપ્રણામ; રાજા કાંઈ નથી દેખતો, વીચારયું તે ઠામ. ૬ રાજા કેમ નથી બોલતા, મેં તમને કરેચા પ્રણામ; તમને અડસટે ઓળખ્યા, ક્યાંથી આવ્યા આ ઠામ. ૭ રાજા કહે શું બોલીએ, અંધ થયો હું જાણ; રાજપુત્ર દીઠો અહીં. તેહ પુત્ર નીરવાણ. ૮ છુટો કેમ મુક્યો તમે, અહીં કેમ આવ્યા આપ; મારી શીખ માની નહીં, નડ્યાં કરમનાં પાપ. ૯ શોકાતુર સરવે થયા. સુણી આવાં વચન; પછે તેડી આવ્યા પુર વીષે, સેના સહીત રાજન. ૧૦ વારતા ચાલી પુરવીષે, પામ્યા સરવે દુખ; પાપી પુત્ર પેદા થયો. દીઠું તેનું મુખ. ત્રાહે ત્રાહે સઉકો કરે; વરણ અરાઢે લોક; નીદ્યા કરે સહુ પુત્રના, ધરેછે મનમાં શોક. ૧૨ રાજા ચાલી ઘેર આયા; તેને દુખ તણો નહી પાર; ભરી સભા બેઠા સહી, વરવે કરેચા જુહાર. ૧૩ જોશી પંડીત ને વેદીયા, વઈદને વીપ્ર અપાર, આશરવાદ દીધા સહી, મુખ બોલ્યો તે ઠાર. ૧૪ શા-

સ્ત્ર વચન સાચાં થયાં. અંધ થયો હું આંખ; પાછાં નેત્ર આવે મુને; એવો છે ઉપાય. ૧૫ ત્યારે વીપ્ર સઉ બોલીયા, વઈદકશાસ્ત્રનું કામ; પુછો તેડી ધનવંતરી, તે પુરે મનહામ.

ચોપાઈ—વચન વીપ્રનાં મનમાં ધરી, વઈદ સભા રાજાએ કરી; મુલક મુલકના હકીમ જેહ, તેડાવ્યા સઈયાણી તેહ; ભરી સભા સહુ બેઠા સાથ, રાજા બોલ્યા જોડી હાથ; કયે પ્રકારે પામું આંખ, શાસ્ત્ર પ્રમાણે પુરો સાખ; મારે ધનવંતરી સહુ તમો. નીશ્ચે કરીને બોલ્યા અમે; એમ કહીને નમાવ્યુ શીશ, ત્યારે વઈદ બોલ્યા દશ વીશ; અનેક ઉપાય કરશો રાય. તોયે આંખ સારી નવ થાય; લગાર વાતએ નીશ્ચે થઈ, દેખતો કરનારી છે તહી, ગુલબંકાવલી પુશપજ સાર, તે મળે તો થાય કરાર, સાત જનમનો અંધો હોય, અડકે ફુલકે નજરે જોય; તે મળે તો કામજ થાય, બાકી બીજો નથી ઉપાય; એવાં વઈદનાં સુણી વચન, હરખ્યું ઘણું રાજાનું મન. ખોળ કરાવી અપરમ પાર, સોધવા મોકલ્યા ઠારો ઠાર. જે જે લાવે બંકાવલી બાળ, તે નરને હું કરૂં નીહાલ; ધન ભંડારે ભરાવું વાસ, વજીર કરીને રાખુ પાસ. શસ્ત્ર માણસ થયાં તૈયાર, શોધવા નીકળ્યા ઠારો ઠાર પહાડ પરવત જોયા બહુ ઠામ, પણ ન મળે બંકાવળી નામ; પુરવ પશ્ચિમ ઉતર દક્ષણ સહી; કાંઈ જોવામાં બાકી નહી. નીરાશ થઈ પાછા આવીયા, કાંઈ ભાળતો નથી લાવીયા; લાચાર થઈ બેઠા સઉ સાથ, ત્યારે ઘશ્યા રાજાએ હાથ. અરે દઈવ આતે શું થયું વઈદવચન તો મીથ્યા ગયું ક્યાં જાવું હવે શું કરૂં, દેહ ત્યાગ કરીને મરૂ; અંધ તણો ધીક અવતાર, લાચાર થઈ બોલ્યો તે ઠાર.

દોહરા—લાચાર થઈ વાણી કહી, ત્યારે ઉઠ્યા સુત ચાર; પાસે જઈ ઉભા રહ્યા, કરી તાતને જુવાર; ૧ આશીગણુ

થાશું અમો, બત્રીસ લક્ષણા તંન; બંકાવલીને લાવીએ, મુખ બોલ્યા એમ વચન. ૨ ચતુરાઈએ સોધી લાવીશુ, ઓશીગણ થાશુ તાત; રાજા આપો અમને તમો, બોલ્યા સભામાં વાત. ૩ રાજા કહે હું અંધ થયો, વળી તમો જાવછો તન; હવે ધીરજ કેમ ધરી શકુ, કેમ વાળીશ મુજ મન. ૪ થોડા દીવસમાં આવશું, નીશ્ચે કરીશું કામ; માટે રાજા આપો તમે, આ વેળા આ ઠામ. ૫ નથી આશરો બીજા તણો, સરવે બીચારા રાંક, અમ વીના કામ થાય નહી, એ નીશ્ચે આડો આંક. ૬ શભા સરવે વાણી વદે, એ બત્રીસ લક્ષણા તન; લાવે તેમાં સંદેહ નહી; એમ બોલ્યા સરવે વચન; ૭ ધીરવીર મહા પ્રાક્રમી, બુધ શીરોમણ સાર; એ ચતુરાઈથી પેદા કરે, એતો ગુણભંડાર. ૮ તારે રાજાએ હીમત ધરી, બોલ્યો તેણે ઠામ; લ્યો ખજાનો અતી ઘણો, સીઘ્ર કરો એ કામ. હસ્તી પાંચ અધરાવતી, પાંચસે અસવાર; ખજાનો આપો અતાઘણો, કહેતાં ન આવે પાર. ૧૦ શુભ મહુરત જોઈ નીસરચા, કુચ મુકામે જાય; એ વાત રહી એટલે, બીજી કહું મહીમાય. ૧૧

ચોપાઈ—તાંજલમુખને ખબરજ થઈ, પીતા અંધ થયો મુજને જોઈ; તેની ચરચા મહારે જોવી સહી, એ વાતમાં સંદેહ નહી. મળ્યા જંગલમાં મુજને તાત, સાચી માની કુંવરે વાત; ધીકાર પડ્યો મહારો અવતાર, મુજ શીર બેઠી મોટી ગાળ. ધીકાર પડ્યું એ માહારૂ રૂપ, જઈને પડુ હું મોહોટે કુપ; શું મુખ લેઈને હું તે ફરૂ. માટે વીખ ખાઈને મરૂ. એ વીચાર કરૂ જેટલે, કાસદ એક આવ્યો તેટલે; તેણે મુખથી વાણી કહી, રાજાના કુંવર આવ્યાછે અહીં, બંકાવળી લેવા કારણે, ઘર તજી નીકળ્યા બારણે; તે મળે તો રૂડુ થાય, આંખે દેખે રૂડો રાય, એવાં વચન કાસદનાં સુ-

ણી, ખુશાલી વાધી મનમાં ઘણી; વીચાર કરેચો પોતાને મન, હું જઇમળુ મુજ બાંધવજન; પુછી પાર હું તેનો લઉ,તે પ્રમાણે હું પણ જાઉ; તુરી ઉપર થયો અસવાર, મારેચો ઘોડો નવ લાગી વાર. મુકામ કરો રસ્તાતા જયાં. તાજલમુખ આવી પોહાચ્યો તહાં; ઘોડા મધ્યે ઘોડો સહી, કોઇએ તેને ઓળખ્યો નહી. એક સઇયદ તેના લશ્કર મહી, તેણે પુછ્યું કુંવરને જઈ; કોણછો તમે બાળે વેશ, કેમ નીકળ્યાછો પરદેશ; તારે તે નર બોલ્યો બોલ, જાણે ઉભ્યા અમરતની તોલ. પંથી મુસાફર છીએ અમો, પુછોછો તે સુણજો તમો; નથી ભાઇબંધ સજનસાથ તમ શરણે આવ્યા ઝાલો હાથ; તારે બોલ્યા સઇયદ સાહી, ચિંતા ફીકર કરવી નહીં; સુખે રહો અમારી પાસ, લશ્કર સાનીધ કરજો વાસ.

દુહા—એમ અરસ પરસ વાતો કરે, રહ્યા તેની સાથ; પ્રાત: કાળે ત્યાં થકી; સેના સંઘાથે જાય. ૧ ઘણા પંથ કાપ્યા સહી, એમ કરતાં આવ્યું એક ગામ; દેરા તંબુ તાણીયા, કીધા સરવે મુકામ. તે નગર તણી શાભા ઘણી, કહેતાં કહી નવ જાય નવ નવા મેહેલ શોભી રહ્યા, દીસે ઘણી શોભાય. ૩ રાજા તાંનો સતવાદીઓ, પ્રજા તણો પ્રતીપાળ, દુખ નહી તે દેશમાં, શાભા અપરમપાર. ૪ તારીફ સુણી એવી શેહેરની, હરખ્યા સઉ તે ઠામ; ચાર ભાઈ તે ચતુર નર, જોવા ગયા તે ગામ. ૫ દરવાજા પોળને બારીઓ, ગલી કુંચીને બજાર; જળહળ જોત ઝળકી રહી, શોભા ઠાઠોઠાર. ૬ જોતા જોતા આવીઆ, જ્યાં છે ભરચા બજાર; ત્યાં એક મેહેલ દીઠો સહી, તેના શોભાનો નહી પાર. ૭ છજા ઝરૂખાં રાવટી, સહુ મેના કારી કામ; ચક નાંખ્યો છે જરી તણો, જાણે ઇંદ્ર પુરીનું ધામ. ૮ ઢોલ દીઠો એક બારણે ત્યાંકાંકે સુંદર કામ; ત્યાં સુંદર નાર એક આવતી, અં-

આ બહુ અવાસ; ચારે ભાઈ મહા ચતુરછે, પુછે તેડીને પાસ. ૯ આ મેલછે કોણ તણો, કોણછે એની જાત; આ ઢોલ મુક્યો શા કારણે, એ સંદેહ સરખી વાત, ૧૦

ચોપાઈ—એ રીતે ચારે બોલ્યા વાત, ત્યારે જોડ્યા પેલે હાથ; એતો ગુણકા કેરૂં છે દ્વાર, રાજ દરબારથી શોભા સાર. દેવાંગનાછે સુંદર રૂપ, નાગ કન્યાથી શોભા અનુપ; પદમણી હંસની ચંતની નારે, તેતે ગણતી નથી લગારે. જાણે જલક જળહળ જોત, ઉદ્દોકાર શોભે ઉદ્યોત; મોહની રૂપછે સુંદરી, પ્રથવી ઉપર એક અવતરી. લાખી ગુણકા એનું નામ, ઘેહેલું કીધું સઘળુ ગામ; લાખરૂપઈઆ આપે જેહ, મુખ વીનતાનું નીરખે તેહ. પ્રથમ દ્રબ્યના ઢગલા કરે, પછે ડાંડિયા કરમાં ધરે; એક લાખનો એકજ નાદ, વીનતાને કાને પડે સાદ. સુણી સાદને દેછે માન, દાશી સાથે મોકલેછે પાન; તેડી જાયછે મેહેલની મહીં, જે કેહેશે તે કરશે તહીં. દ્રબ્ય હોય તો નાદજ કરો, નહિતો મારગ માંહી પરવરો; એવાં દાસીનાં સુણી વચન, વિચાર કરવા લાગ્યા મન. એટલો તોલ રાખે સુંદરી, જોવી એને નજરે ભરી; લાખરૂપઈયાનો એક ઢોલ, તે પ્રમાણે જોવું તોલ. પાસે દ્રબ્ય તેને શીવાર, ચારઢગલા કરચા તે ઠાર; પછે ડાંડિયા લીધા હાથ, અવાજ કરચા ચારે જણે સાથ. લશ્કર પડ્યું પાદરે સહી, ચારે આબ્યા ગુણકાને તહીં; તાજલમુખ રહ્યા લશકરની પાસ, ચારે આબ્યા ગુણકાને અવાસ.

દોહરા—કીધા નાદ ચારે જણે, થયું વીનતાને જાણ; પ્રસન થઈ ઘણું કામની, બોલી મુખે વાણ.૧કો નર આવી પહોતા સહી, દાશી દો જઈ માન; તેડી લાવો મુજ આગળે, આપો ફોફળ પાન. ૨ એવાં વચન દાસી સુણી, ઉતરચા તેનીવાર; સોળ સજ્યાછે શોભતા, તેની શોભાનો નહિ

પારે. ૩ જુહાર કર્યા નીચી વળી, બોલી મુખથી વાણ;ભલે પધાર્યા રાજવી, છોજી ચતુર સુજાણ. ૪ શેઠાણી મારો તેડે સહી, તેણે મોકલ્યાં બીડાં પાન; ચતુરને ચતુર મળે, એમ કહીને દીધું માન. ૫ તેડી ગઈ તે તારૂણી, ચારે ચતુર સુજાણ; બેઠક મધ્યે લાવી સહી, ત્યાં શોભે ઉદીઓ ભાણ.૬ પાટ પરવાળીતણો, જડીત હીંડોળા ખાટ; એ વિશ્વ કરમાએ રચના રચી, ઘણી શોભાછે ઘાટ. ૭ એક વીનતા બેઠી દીઠી તહીં, તેની શોભાનો નહિ પાર; જેવી કાંને સુણી હતી, તેવી સુંદર નાર. ૮ મરઘા નેણી કટી કેશરી, શોભે શુકલ અવતાર; જાણે વીજળી ઝબકી રહી, વદન કમળ આકાર.૯ ઘણીચપળતા નારની, બુધતણી ભંડાર; સોળવરસની સુંદરી, દેખેછે ચતુરનર ચાર.૧૦ વીનતા ઉઠી ઉભીથઈ,બોલી હાશ વચન; ભલે આવ્યા પ્રથવીપતી, ઘણું રીઝયું મારૂ મન.૧૧

ચોપાઇ—વીનતા ઉઠી ઉભી થઈ, જોતાં ચારની શુધ ના રહી; આપી ખુરશી દીધાં માન, તે વીનતાએ આપ્યાં પાન. કંઠે નેત્ર ચપળતા કરી, ચીત ચારેનાં લીધાં હરી; ચારે ચતુરાઈ ભુલી ગયા,જોઈ વીનતાને બ્યાકુળ થયા. વીનતા બોલી મધુરી વાણ,ભલે પધાર્યા ચતુર સુજાણ; કાંઈ આગ્ના હમને દીજીયે, તમે કહો તે અમો કીજીએ. એવાં વચન વીનતાનાં સુણી, ચારે જણે વાણી ભણી; લાખ રૂપઈયા લોછો તમો, તે કારણ પુછીએ અમો.તારે વીનતા બોલીવાણ,સુણજો ચારે ચતુરસુજાણ; મહારે રમત રમવાના કોડ, પરઠુ પેહેલી નરેશુ હોડ. ચોસર તણી રમતછે જેહ, રમત રમવા આણી નેહ; જો હારૂતો સરવે દઉ, દાસ થઈ તેની પાસે રહું. જો નર હારે આ ઠારે, તો તો કાઢી મુકુ બહાર; હારેતો દ્રવ્ય મુકીને જાય, જીતે તો મુજ સ્વામી થાય. બતરીસ લક્ષણ તેનું છે કામ, મુરખ શું સમજે આ ઠામ; એવાં વચન વીનતાનાં

સુણી, વીમાશણ થઇ ચારેને ઘણી. ગમે તેવી પણ આખર નારે, એને જીતતાં કેટલી વાર; વારાફરતી રમશે સહી, જે જીતશે તે વરશે લેઈ. એવા મનમાં કરચો વીચાર, માંડી બાજી નવ લાગી વાર.

દોહરા—માંડ્યા પાટ કંચન તણા, ચતુરંગી સોગટી સાર; વીનતાએ ત્યાં મુકીયાં, આવીને બેઠો નાર.૧ બીલાડીને શીર દીપક ધરચો. પછે બોલી મુખથી વાણ; હવે વારાફરતી રમો સહી, તમોછો ચતુર સુજાણ.૨ જીતે તેની હું તારૂણી, હારે તેના લેઉ દામ; એમ કહી બેઠી સહી, વીનતા તેણે ઠામ.૩ એવાં વચન વીનતાનાં સુણી, રીસ ચડી અપાર; તે મધેથી ઉઠીઓ, બેઠો સનમુખ નારે. ૪ ઘણે ઠેકાણે ફરચા તમો, તે આજ મુકશો મામ; એમ કહી પાસા ગ્રહ્યા, નાંખ્યા તેને ઠામ.૫ સાચવે નજર એક એકની, નાંખ્યા જોઇનેદાવ; ચાતુરી ચલાવે ચોગણી, રાખી મનમાં ભાવ.૬ ગમે તેવી કરે ચાતુરી, પણ પડે છે અવળા દાવ; વીનતાની જીત બાજી થઇ, તેને હઇડે હરખ ન માય. ૭ એક હાથ બાકી રહ્યો, જો પડે પાસા પોબાર;તોતો જીતે તારૂણી,હારે રાજકુમાર.૮

ચોપાઈ—પડ્યા પોબારને જીતી નાર, રાજકુંવર હારચો તે ઠારઃ ઉતરી ગયું પછે મુખનું નીર, બાધા જઇને બેસો વીર. બીજો બાંધવ ઉઠ્યો સહી, વીનતા સનમુખ બેઠો જઇ;તેણે પાસા લીધા હાથ, રમવા લાગ્યો વીનતા સાથ. તે પણ હારચો જોતાં સહી, તેની હુંશ પણ પોતી તહી; ત્યારે ત્રીજો બોલ્યો વાણ, ઉઠી બેઠો ચતુરસુજાણ. મુજને કોઈ જીતી ન જાય, નથી મુંડ બાધી કોની માય; એમ કહીને પાસા લીધ, રમત હતા તે જારી કીધ. ઘણી ચાતુરી કીધી સાર, તે પણ હારચો ન લાગી વાર; ચોથાએ ચતુરાઈ બહુ કરી, તેપણ જીતી લીધો સુંદરી. ચારેનરનાં ઉતરચાં માન, હળવા

પડ્યા જેમ પીપળ પાન; રાંડના જીત્યા જાંશુ ફોક, હસણ પુરના સઘળા લોક. એવો મનમાં કરયો વીચાર, ફરી રમવા માંડ્યું તે ઠાર; ચચાર લાખની પાડી હોડ, સોળ લાખ ભરાયા તે ઠોર. સોળ ચારને લાવે સહી, નહિતો સોળની આશા નહિ; એમ વીચારી પોતાને મન, રમવાને બેઠા તે દન. વારાફરતી હારયા ચાર, જીતી ગુણકા નવ લાગી વાર; હારયા જુવારી બમણું રમે, બુધી ભ્રષ્ટ થઈ તે સમે; વળી મનમાં કરયો વીચાર, વીનતા પ્રતે બોલ્યા ચાર. હાથી ઘોડા ધનને માલ, લખી આપ્યું તેણે તતકાળ; હારીયે તો સરવે દીજીએ, જીતીએતો તારૂણી લીજીએ. એમ કહી રમ્યા તે ઠારે, તે પણ જીતી લીધું નાર; કાંઈ હોડ કાઢો આ ઠારે, નહિતો નીકળો મેહેલની બાહાર. સુણી વચનને લાગ્યું દુખ, બોલ્યા ચાર જણ તે મુખ; ચોથી રમત રમીએ અમો, કરીએ હોડ તે સુણજો તમો. જો હારીએતો થઇએ ગુલામ, નહિતો તને કરીએ એ ઠામ; એમ કહીને રમીયા તહી, વીનતા તે પણ જીતી ગઈ. ઝાંખા થઇને બેઠા તહી, પછી વીનતાએ વાણી કહી.

દોહરા—હારયા ચારે ચતુર નર, હાથી ઘોડા ધનને માલ; ગુલામ ખત લખી આપીયું, પછે કેદ કરયા તે ઠામ. ગઈ વાત તે ગાંદરે, લશકર પડ્યું તે હાર; હારયા ચારે રાજવી, જીતી ગુણકા નાર. ૨ ગુલામ થઈ તેતો રહ્યા, નવ પોતી મનની આશ; એકે અરથ સરયો નહિ, છેક થયા નીરાશ. ૩ એવી વાત સરવે સુણી, પામ્યા મનમાં દુખ; નાઠુ લશકર ત્યાં થકી, ઉતરયાં સરવનાં મુખ. ૪ તાજલ મુખ રહ્યો એકલો, બાકીએ તજીયું ઠામ; દુખ ધરી મનમાં રહ્યો, શું કરવું હવે કામ. ૫ નામ બોળયું ચારે બાંધવે, લગાડી કુળને લાજ; ગુલબંકાવળી લાવતાં, કરે ગુલામી કાજ. ૬ પરે-

ઈશ્વર પ્રતાપથી, જીતું ગુણકાની જાત; છોડાવું મુજ ભ્રાતને, પછી લખીત પદારથ વાત. ૭ કરતા; હરતા કીરતાર તું, મુજથી કાંઈ નવ થાય; એમ વીચારી મન વિશે, આવો નગરી માંહ. ૮ ફેરી ચઉટાને ચાવડી, જોયા ચોક બજાર; ફરતો ફરતો આવિયો, એક અમીરને દ્વાર. ૯ મોટો મેહેલ નવ ટુંકીનો, દુવારે બેઠા દરવાન; દીઠો તેને રાજવી, દીધાં આગ્રાં માન. ૧૦ કોણ દેશથી આવીયા, શુંછે તમારૂ નામ; બત્રિસ લક્ષણા દીસો તમો, શું ધારોછો કામ. ૧૧ ત્યારે રાજ કુંવર મુખ બોલીઆ, અમો મુસાફર જાત; આ મેહેલછે ભાઈ કોણ તણા, એટલી પુછુંછું વાત. ૧૨ ત્યારે દરવાને વાણી વદી, એ અમીર તણુંછે ધામ; બુધી ઘણી બહુ ચાતુરી, ઘેર ઘણાછે દામ. ૧૩ ત્યારે રાજકુવર મુખ બોલિયો, એક કરો મુજ કામ; અમીરને જઈને કહો, એક મુસાફર આવ્યો મુકામ. ૧૪ ઉમેદવાર મળવા તણો, ઘણી ઇચ્છા મનમાંય; હુકમ કરોતો આવીએ, એમ કહો જઈને ત્યાંય. ૧૫

ચોપાઇ—હેવાં વચન દરવાને સુણી, ગયો ત્યાં અમીરના ભણી; સનમુખ રહીને કરી સલામ, પછી અરજ કરી તે ઠામ. મુસાફર એક આવ્યો દ્વાર, તેમાં રૂપછે અપરમપાર; બત્રીસ લક્ષણોછે જાત, તેણે એક કહાવીછે વાત. અમીર સાથે મળવુંછે સહી, એવી તેણે વાણી કહી; એવાં દરવાનનાં સુણી વચન, હરખ્યું તે અમીરનું મન. તેડી લાવો મારી પાસ, મોકલ્યો તેડવા તરત દાસ; આવ્યો સેવક તેણીવાર, કરજોડીને કર્યા જુહાર. અમીર અમારા તેડે ત્યાંય, બેઠા રંગ મેડોને માંહ; માટે ચાલો હમારી સાથ, એમ કહીને જોડ્યા હાથ. સભા કરી બેઠાછે જ્યાંય, રાજકુંવર જઇ પહેંચ્યો તાંહ; રાજ રીતથી કર્યા જુહાર. અમીર રીઝ્યો અપરંપાર. મુખ શોભે જાણે ઉગ્યો સુર, હેવુ રાજકુંવરનું નુર; ઘણી

ફાભાને રૂપ વિશાળ, તે જોઇને અમીરને ઉપન્યું વહાલ. પાસે બેસાડી દીધુ માન. મુક્યાં આગળ ફોફળ પાન; ક્યાંથી આવ્યા ને ક્યાં રેહો, કામકાજ અમ સરખુ કહો. બાળપણામાં જોબન વેશ, કેમ નીકળી આવ્યા પરદેશ; રાજકુંવર મુખે બોલ્યો બોલ, જાણે ઉભ્યા અમરીત તોલ. પુર્વ દેશ વસુધું અમો, પુછોછો તો સુણજો તમો; જાણે ક્ષત્રી કેરા તન, નથી માતપિતાને સજન. ઉંચુ આભ નીચી ધરતી સહી, એ વિના બીજુ કોઈ નહી; ઉમેદવાર ચાકરીનો જાણ, જ્યાં અંજળ ત્યાં રેહેશું નીર્વાણ. જે ફરમાવો તે કરવું કામ, બત્રીસ લક્ષણ મારૂં નામ; એવાં વચન અમીરે સુણી, ખુશાલી વાધી મનમાં ઘણી. મુજ પાસે તમે સુખે રેહો, મન ગમે તે મુસારો લહો; ખાવપીઓ ને મોજો કરો, શહેરબજારમાં સુખે ફરો. એમ કહીને રાખ્યો પાસ, પોતી મનડા કેરી આશ.

દોહરા—એકાંત જગા આપી સહી, ત્યાં ઉતર્યો રાજકુમાર; ભોજન કરે મન ભાવતાં, જઇ બેસે દરબાર. હાસ વીનોદને ચાતુરી, કરે રાગને રંગ; ચતુરાઇ ચલાવે ચોગણી, જઈ અમીરની સંગ. ૨ સેતરંજ ગંજીફા સોગટાં, રમે અમીરની પાસ; એક ઘડી વીલો મુકે નહી, તેને મન હુલાશ. ૩ પાછલો દિવસ ઘડી રેહે, તે વખત નીસરે બાહાર; બજારમાં ફરી ફરી, ઘેર આવે રાજકુમાર. ૪ એમ કરતાં દીન વીત્યા બહુ, પછી કર્યો મન વીચાર; આમ બેઠાં રહે સીધ્ધી નહી, અમીરના ઘરમોઝાર. ૫ એક સમે બોલ્યો સહી, અમીર પ્રતે તે વાત; સોદાગર એક મીત્રથી, પ્રીત ઘણી મુજ ભ્રાત. ૬ બએ ઘડી જાવા તણી, મહારા મનમાં હામ; હુકમ હોય જો તમતણો, તો જાઉ તે મુકામ. ૭ અમીર કહે સુખે પરવરો, એ વાતે મુજ મન; ઝાઝાવાર કરશો નહી, એમ બોલ્યા મુખ વચન. ૮ વારૂ કહીને નીસર્યો, ફરે તેન-

ગરમાંહ્ય; ચોસર રમેછે ચતુર નર, જઇને તેને ત્યાંય. ૯ માન દીધું સર્વે મળી, પુછેછે સમાચાર; ઘટે તેવા ઉતર કર્યો, સઉ હરખ્યા અપરમપાર. ૧૦ ચાર ઘડી બેઠો સહી, જોયો સઘળો ખ્યાલ; જુહાર કીધો સર્વેને, ઉઠ્યો પોતે તતકાળ. ૧૧ ચતુર નર બોલ્યો સહી, આવજો નીત આ ઠામ; આ મુકામછે તમતણો, એમ કહીને કરી સલામ. ૧૨ પાછો આવ્યો મુકામ તે, કર્યાં ભાવતાં ભોજન; પછી અમીરને રીજવ્યો, એટલે આથમ્યા દન. ૧૩ રજની વિતી રંગમાં, ઉદે થયો સવાર; ત્રણ પોહોર કરી ચાકરી, ગયો મીત્રને દ્વાર. ૧૪ ચોસરની બાજી રમે, ભલા ખેલાડી સાથ; માગ્યા દાવ લાવે સહી, એવા એના હાથ. ૧૫

ચોપાઈ—ભલા ભલા નર આવે તહીં, કોઈ તેને જીતી જાય નહીં; મુકાવે સઉના હંકાર, એવા ખેલાડી અપરમપાર. ઘણા દીવસ ભરત રમીઓ સહી, સાબુત રમત કીધી તહીં; પછી વીચાર્યું મનમોઝાર, હવે જાઉ ગુણકાને દ્વાર. તેના ઘરની ચરચા જોઉં, મારા મનનો સંદેહ ખોઉં; કોણ પ્રકારે જીતે નાર, તેનો પુછી કહાડું પાર. ભેદ પરપંચ કરશું આજ, તોતો સરસે મારૂં કાજ; નહી તો કામ થવાનું નથી, હીમત મુકે શું થાય કથી. એવું વિચારી મનની માંહ, ગુણકાના ઘર આગળ જાય; નીકળી ઘરમાંથી એક નાર, ઘણી વૃદ્ધછે અપરમપાર. જેજીકા કરમાં ઝાલી ખરી, મદમાતી ચાલે સુંદરી; એક ચતુર નર ઉભોછે બહાર, તેને પુછી જોયું તે ઠાર. આ વૃદ્ધ ડોશીની કાય, નથી ચાલતા એના પાય; સજન સહોદર છેકે નહી, વૃદ્ધપણે દુખ પામે સહી. એવાં કુવરનાં સુણી વચન, હરખીને બોલ્યા તે મન; આ લાખી ગુણકાનો ધામ, એના ઘરમાં ઘણાછે દામ. તે આ ડોશીને છે હાથ, એમને પુછી કરેછે વાત; સહુ મુસાફરને લાવે

અહીં, રંડાને દયા નવ આવે મનમાંહી. તેવાં ફળ ભોગવે છે કાંય, તમો શું જાણો વારતા રાય; તમો જાતે મુસાફર સહી, આજ છોને કાલે નહી. એમ કહીને હસ્યો તે ઠાર, મનમાં હરખ્યો રાજકુમાર; સલામ કરી ત્યાંથી પળ્યો, આગળ જઈ ડોશીને મળ્યો. જઈને ચર્ણે નામ્યુ શીશ, દંડવત કર્યા દસ વીસ; પછે તળસવા માંડ્યા પાય, રૂદન કરેછે બહુ રાય. ડોશી અચરજ થઈને રહી, મુખથી તેને વાણી કહી; કોણ છેરે ભાઈ તું તો દીન, શા કારણ તું કરે રૂદન. સુરાપાન કર્યું છે કાંય, તેથી રૂદન કરૂંછું માય; મારા ચરણ તળાંસે આજ, પુત્ર સરજ્યો તારા કાજ. કોણ જાતી ને શું છે નામ, ક્યાંથી આવ્યા આણે ઠામ; એવી વાત પોતે ચીત ધરી, ડોશી પ્રતે વાતજ કરી. ડોશી સુણીને હરખી મન, સાથે લેઈને ચાલી તન; માથે તેણે ફેરવ્યો હાથ, સુખે રેહો તન મારી સાથ. ખાનપાન કરાવ્યાં સહી, પછી તેને વાણી કહી; અમો જાશું માતાજી આજ, પરાધીન ચાકરીને કાજ. પુત્ર જવા થયો તૈયાર, બોલી ડોશી તેણીવાર; જાવ પુત્ર વળી આવજો કાલ, એમ કહી વળાવ્યા બાળ. ત્યાંથી આવ્યો અમીરને ઘેર, તે વાતની કોઈ નવ જાણે પેર; અમીરનું કરેછે કામ, મીત્ર સાથે રમે તે ઠામ. વળી ડોશી પાસે બેસે જઈ, મધુરીવાણી બોલે સહી; માતાજી ફરમાવો કામ, હુંછું પુત્ર તમારો જાણ. મુજને આશરો તમારો સહી, મારે માથે બીજું કોઈ નહીં; ઘણાં બોલે મધુરાં વચન, તેમતેમ ડોશીનું હરખે મન. એક ઘડી જો મોડો જાય, ડોશી અન પાણી નવ ખાય; દેખે ત્યારે સુખી થાય, એવી વશ કરી તે રાય. એક સમે ડોશીની પાસ, આગળ મુકી મોહોર પચાસ; મહીનો અમારે આપ્યા તેહ, તમ આગળ લાવ્યોછું એહ. ખર્ચ પાણીને જોઈએ સહી, તે માટે હું લાવ્યો અહીં; એમ કહીને

આપી હાથ, ડોશી બોલી કુંવરની સાથ. કેટલા કાળ જીવીશું કામ, મારે દ્રવ્યનું શુંછે કામ; મારી પાસ ઘણોછે દામ, જોઇએ તે લેજો આ ઠામ. કુંવર કહે મારે માથે તમો, જે જોઇએ તે લેશું અમો; પુત્ર જે લેઈ આવે ધન, માતા સાચવે કરી જતન. પુત્ર કહે માતાજી રાખો તમો, તમ આશરે જીવુંછું અમો; એવી વાણી મધુરી ભણો, તેમતેમ ડોશી હરખે ઘણી. જોગીને વશમાં સહુ જેમ, રાજાને વશ ડોશી તેમ; જેમ સર્પને વશ કરે ગારૂડી, તેમ કુંવરે ડોશી વશ કરી. અંધ જેમ પામે લોચન, તેમ પુત્ર જોઈ ડોશીનું હરખે મન; ઘણા દીવસ ગયાછે વહી, ત્યારે રાજકુંવરે વાણી કહી. પુરૂષ ચરીત્ર કર્યું તેવાર, વીસ્તારી કહું આકાર, શ્રોતા જન સાંભળજો સહી, કવીએ એવી વાણી કહી.

દોહરા—એક સમે ત્યાં બેઉ જણાં, એકલાં વન મોઝાર; ત્યાં એક કુપ દીઠો સહી, તેમાં જળ તણો નહિ પાર. આ જળ મધ્યે હું પડું, તું જોજે મહારી માત; પાછા પગ અહીં નહિ ધરૂં, તું નિશ્ચે જાણજે વાત. ડોશી ઘણું મન કલકલી, બાઇ એ શું બોલ્યો બોલ; પુત્ર કહે કરતક કરેચાં, ખરી વાત તું બોલ. ત્યારે ડોશી મન રીઝી ઘણું, આનંદ ફેલો અંગ; કરવા લાગી વારતા, તે ચતુરનરને સંગ. પુત્ર તું જે માગે સહી, તે આપુ તને દામ; તું પડશે ત્યારે હું પડીશ, શું સરશે એમાં કામ. પુત્ર કહે માતા સુણો, તમો આપો ધન અપાર; એક વાતનો સંદેહ મુને, તે જાણજો આ વાર. તમ વીના ભાગનાર નહિ, મારા મનની ભ્રાંત; ત્રીજુ માણસ સાથે નથી, બેઠાં છઈએ એકાંત. ડોશી કહે સુણ દીકરા, શું સંદેહ તુજ મન; તે ભાગુ આણી ઘડી, વળી લ્યો ઝાઝુ ધન. એમ કહી વચનજ આપીયું, સંધે ભાગુ આ ઠામ; રાખી વાત કરૂ અમો, તો સાક્ષી શ્રીરામ. ત્યારે તે નરે બોલીયો,

સાંભળ મારી વાત; લાખા જીતે સરવને, તે ભાગો મનની ભ્રાંત. ભલા ભલા નર હારીઆ, કોઈએ ના જીતી નારે; કોઇ જીતી શકતું નથી, તે સંધે મને અપાર. કરોડપતી કીંકર કરેયા, રાજે ઘણાએક તોર; કોણ ઈષ્ટની ઉપાશના, કોણ તરૂણી શીર જોર. નથી દ્રવ્ય મારી કને, મને નથી રમવાનું મન; એહેજ વાત પુચ્છું અમો, એમ બોલ્યો મુખથી વચન.

ચોપાઈ---ત્યારે ડોશી બોલી બોલ, સાંભળ દીકરા એનું તોલ; એ વાત વીસ્તારૂ અમો, કોઈ આગળ નવ કહેશો તમો. કદાપી જશે ત્રીજે કાન, તે વાતે ઉતરશે માન; કેહેશે ઘર ભારચું ઘરની થઈ, એટલી એમ મુજનેછે સહી. પુત્ર કહે પ્રતિજ્ઞા કરૂં, બ્રહ્મહત્યાદીક પાતીક ધરૂં; કહું કાંઠી કોઈ આગળ વાત, તો કોટી ગઉહત્યાદીક પાપ. એવી પ્રતીજ્ઞા કરી જ્યાં, ત્યારે ડોશી બોલી ત્યાં; લાખી પાસે કાંઈ વિદ્યા નથી, નથી ઇષ્ટ માથે સરવથી. પાસાછે વીનતાને હાથ, ભરેછે મોટા સાથે બાથ; બીજો એક કરેછે ઉપાય, તેથી નર સઉ હારી જાય. એક બીલાડી પાળીછે નાર, તેને કેળવી અપરમપાર; દીપક તેને માથે ધરે, પછી રમત તે જારી કરે. નવ હાલે ન ચાલે મંજાર, ઠરી ઠામ બેસેછે ઠાર; બીજા ઊંદર પાળેછે જાણ, ઘણા કેળવ્યાછે નીરવાણ. બીલાડી પાસ બેસે સહી, મુખ આગળ પણ ખાયે નહિ; ઊંદર બીલાડીનો ત્યાં મેળ, ગુણકા નરશું માંડે ખેલ; મનગમતા દાવ જોઈએ જેહ, બીલાડી સામુ જુવે તેહ. ગરદન ફેરવે તેનીવાર, દીપક ઝાંખો પડે તે ઠાર; ઊંદર પાસા ફેરવે સહી, તે પ્રકારે જીતે તહીં. બીજી વિદ્યા કાંઈ પાસે નથી, સત કરી માનો સરવથી; રાજકુંવર ત્યારે રીઝયો મન, માતાજી એ સત વચન. સંદેહ મનનો ભાગ્યો સહી, ડોશીને પાએ લાગ્યો તહીં; ગયા ઘેર પોતાને તતકાળ, ડોશીને ઘણું ઉપજ્યું વહાલ. આપી ઝવેર

હીરાની માળ, ત્યાંતો કુંવર થયો નહાલ; કરે ચતુરાઈ તણો વીચાર. લીધુ દ્રવ્યને નીકળ્યો બહાર. બરોબર બજારે થઈને જાય, દીઠી રમારી ઉભા ત્યાંય; એક નોળીયાનું બચ્યું સાર, વેચવા ઉભા ભરે બજાર. એથી જીતવાનો તે નારે, એવો મનમાં કર્યો વીચાર; માટે લઉં તેને હું અહીં, આપી મુલને લીધો સહી. બાંહ્ય મધ્યે ઘાલ્યો તેણીવાર, તેને કેળવ્યો અપરમપાર.

દોહરા—સોગટી મારે હાથની, કે ચડપ નીકળે બહાર; મુષકને પકડે સહી, સાન કરતાંવાર. ૧ દગડી મારે હાથની, તારે જઈ કરે શીકાર; એ રીતે તેને કેળવ્યો, દીન થયા દસબાર. ૨ પછી સલામ જઈને કરી, અમીર કેરી પાસ; જમવાને મુજને તેડીયો, માટે રજા આપો ખાસ. ૩ મીત્ર હમારો એકછે, તે તણુંછે લગ્ન; બીજો સવાલછે મુજ તણો, તે કહું છું મુખ વચન. ૪ લગ્ને જાવુંછે માહરે, તેની ચંતા મુજને થાય; કીરપા કરો મુજ ઉપરે, તો મુજથી જવાય. ૫ એવાં વચન અમીરે શુણી, આપ્યાં વસ્ત્ર અપાર; આભુશણ ઘણાં શોભતાં, કેહેતાં ન આવે પાર. ૬ અમુલ્ય સીરપેચ આપીઓ, જેને જરીના તાર; શાલજોડો સવા લાખનો, રત્ન જડીત એક હાર. ૭ પગના તોડા સોના તણા, કોટમાં મોતીનો હાર; કડાં સાંકળાં વીંટીઓ, પેહેરયા એવા શણગાર. ૮ પ્રતીબીંબ બીજુ પ્રગટ્યું, જાણે જળહળ જોત; જાણે કામદેવ પ્રગટ થયો, અને શોભે ઉદ્યોત. ૯ અમીર જોઈને રીઝીઓ, આપ્યો એક તોખાર; અશ્વે બેશીને પરવરયો, મીત્ર તણે દરબાર. ૧૦ વચન અમીરનાં સુણી, કુંવરે કરયો જુહાર; અશ્વ બેશીને પરવરયો, તે ગયો ગુણકાને દ્વાર. ૧૧

ચોપાઈ—સમી સંજાએ ઉતરયો તે ઠાર, ગયોલા ખીના મહેલ મોઝાર; જાણે ઉગ્યો જેવો સુર, એવું નીરખ્યું નરનું નુર. દરવાન પણ બોલી નવ શક્યો, પોતે ચાલ્યો ઘરમાં ધસ્યો; જઈ મેડીએ ચડ્યો સહી, વીનતા બેઠી દીઠી તહીં.

વીનતા ઝાંખી જોતામાં થઈ, શુદ્ધ બુધ તેમાં નવ રહી; દીઠું કામણગારૂ મુખ, ગુણકા જોતાં પામી સુખ. જાણે ઇંદ્રતણો અવતાર, ઘણું રૂપને શોભા સાર; નથી માનવી સાથે કોઈ, કારણ રૂપ દીસેછે જોઈ. આપી આસન ઉભી નાર, હશી બોલી વચન તે ઠાર; કોણ દેશ તણાછે ભુપ, રાજ તેજ રઢીઆળુ રૂપ. કેમ આવ્યા તમો મારે ધામ, શું ધારચુંછે મનમાં કામ; હુકમ તમારો માથે લીજીએ, જે કહોતો હાજર કીજીએ. ત્યારે કુંવર બોલ્યો વાણ, સાંભળ વીનતા ચતુર સુજાણ; અમો મુસાફર આવ્યા આ ગામ, અમીરના ઘરમાં કરયો મુકામ. ખુબી તમારી સુણી અપાર, ઘણી સુઘડછે લાખી નાર; રમત રમી જાણેછે બહુ, જે જાય તે હારે સહુ. સુણી વાતને હરખ્યુ ચીત, રમવાને જાવું ખચીત; પરદેશી મુસાફર આવ્યા ઘેર, કરી સજાઈ રૂડી પેર. એવાં મધુરાં સુણી વચન, ખાન પાન મુક્યાં તે દન; ભક્ષ ભોજન કરાવ્યું સાર, પછી બોલી મુખથી નાર. મેંતો નીયમ લીધો એક જાણ, તે વાતનું કહું મંડાણ; રમવાનો રાખે અભીલાખ, તે લાવે રૂપીયા લાખ. પ્રથમ તે નરે ઢગલો કરે, પછે તે મેડી ઉપર ચડે; હારૂં તો દાસી થઈ રહું, જીતું તો લાખરૂપીયા લઉં. એવો નીયમ છે મારો સહી, તમો કહોતો રમીએ અહીં; વચન મારૂં મીથ્યા નહિ થાય, તે વાતે ઘટે મહીમાય. જીત્યાનો વાજેછે ઢોલ, એવા વીનતા બોલી બોલ; લાખરૂપીયા આગળ ધરે, તે નર રમત જાર ી કરે.

દોહરા—એવાં વચન વીનતાનાં સુણી, બોલ્યો રાજ કુમાર; હંકાર રાખે અતીઘણો, તને કોણ વરસે આ ઠાર. ૧ ઘણા સાથે જીતી સહી, તોએ ના સરીયુ કાજ; પરમેશ્વરના પ્રતાપથી, જીતું તુજને આજ. ૨ ઘણા નર તેં જીતીયા, કઠણછે આજનું કામ; ચતુરાઈ કરજે ચોગણી, જેમ પોચે મન હામ. ૩ મુદ્રીકા આપી કરતણી, સવાલાખનું માંહી નંગ;

વીનતાની આગળ ધરી, આણંદ આણી અંગ.૪ જોઈ વીંટી અમુલ્યની, હરખી મનમાં તે ઠાર; માંડી બાજી તેણે સમે, રાજકુંવરને નાર. ૫ બીલાડી માથે દીપક ધર્યો, ત્યારે ચમક્યો પોતે મન; નીશાની સાચી મળી, ડોશીનાં સત વચન.૬ મુખકને દીઠો સહી,થયો તદા અજાણ; રમત તે જારીકરી, લીધા પાસા પાણ. ૬ જાણી જોઈને હારીયાં, દેછે અવળા દાવ; ઓછું રહી પોતા તણા, જીતી ત્યાં ગુણકાજ.૮ પોબારમાં આવીરહી,બાજી ત્યાં તેણીવાર;આવેપોબાર વીનતા તણા, હારે રાજ કુમાર.૯ એવું મન વીચારીયું, બીલાડી સામુ તે ઠામ; તારે મુસ્તક તેણે ફેરવ્યું, વીનતાને પોચી હામ. ૧૦ દીપક જોતામાં ઝાંખો થયો, નાંખ્યા પાસા તે નાર;ઉંદરે પાસા ફેરવ્યા, પોબાર કરચા તે વાર.૧૧ જીત્યાનો જશ વાધીયો, હારચા તમે ચતુરસુજાણ; ચતુરાઈ ચોગણી દાખવી, એમ બોલી વીનતા વાણ. ૧૨

ચોપાઇ—એવાં વીનતાનાં સુણી વચન, બીજી રમત માંડી રાજન; હાર જીતમાં મુક્યો હાર, રમવા લાગ્યાં નરને નાર. ધીરવીર બેઠો તે ઠામ, નાંખે પાસા મુખ લઈ નામ; બત્રીસ લક્ષણ જે નર કહેવાય, કોઈનો ગાંજ્યો તે નવ જાય. ભલાભલા નર મુકે મામ, કોણ માત્ર એ વાનતા નામ; એક હાથ ખાલી નવ જાય, જેવા માગે તેવા પડે દાવ. ઘણી ચતુરાઇ વીનતા કરે, પણ એકે અર્થ નાસરે; વીનતા પામવા લાગી હાર, દીપક સામું જોયું તે ઠાર. કુંવરે પાસા નાંખ્યા જેટલે, મંજારીએ શીશ ફેરવ્યું તેટલે; ચડપ ઉંદર નીસર્યો સહી, પાસો અવળો કીધો લઈ. કુંવરે સોગટીમારી તે વાર, નીકાળ્યો કરથી નોળીઓ બહાર; ઉંદરે તણી ઝાલી કોટ, નાઠી બીલાડી મહેલી દોટ. સાતમે ઘેર જઇને ઠરી, રમત ભંગ તેવેળા કરી; રાજકુંવરને ચઢીછે રીસ, ક્રોધ કરી બોલ્યો તે દીશ. તારી અક્કલ ઉપર ઉઠી વાટ, કંચન તણા

તેં મુકયા પાટ; તારી બુધ્ધી પગની પાનીએ વશી, રાંડ જાતને અકલ કશી. ઘરમાં દીવી સરખી નથી, બીલાડી શીર દીપક સવથી; મુકો હીરા ઝવેર કે લાલ, થાય અજવાળુ ઝાકઝમાલ. નીકર આવો મારી પાસ, આજ કરવાનો તુજને દાસ; જાણી જોઇને હાર્યો તુજ સાથ, હવે તો ઘસવા પડશે હાથ. એમ કહી કાઢી એક મણી, જાણે શોભા પ્રતીબીંબ તણી; ભાગ્યું વીનતા કેરૂં જોર, પડી ખીસીઆણી તેને ઠોર. હૈડે દુખ ને મોઢે હશી, એ વાતમાં ચીંતા કશી; હવડાં હોડ હારીને જશો, જશે માલને દુખીયા થશો. મુજ આગળ કંઇક હારી ગયા, તે નરના ઠેકાણાં ન થયાં; એવી ગતી તમારી સહી, શો ઉદ્યમ હવે કરશો અહીં. મેં ભલા ભલા દીઠા રાજન, તે સૌ હારી ગયા માજન; કોઇની ગાંજી હું નવ ગઇ, અથાગ નર આવ્યા અહીં. તમે ભાગ્યો મારો હંકાર, સીતેર લાખ જીત્યા આ ઠાર; માટે આજ રમવાનાં કોડ, પાડવી આજ તમશુ હોડ. સીતેર લાખ જીતું તો લઉ; હારતો ધસકામત દેઉ, એમ કહીને બાજી ધરી, રમત હ- તી તે જારી કરી. ઘણી ચતુરાઇ કરેતે નાર, જીત્યા બાજી રાજકુમાર, ઉતરી ગયું વીનતાનું મુખ, ઘણું તે મનમાં પા- મી દુખ. ચંદ્ર આભમાં પેસે જેમ, વીનતાનું વદન થયું છે તેમ. નીચુ જોઇને વીનતા રહી, ત્યારે કુંવરે વાણી કહી.વ- ળી કાંઇ હોય મનમાં કોડ, તોતો પાડો બીજી હોડ; હારેચો જુગારી બમણુ રમે, લાખા મુખ બોલી તે સમે. ધન મા- લ મુજ પાસે નથી; એક વાત રમુ સરવથી, અમીર ઉમ- રાવ રાજા તન, ગુલામ કરી રાખ્યા બાવન; તેની હોડ મારૂ અમો; જીતોતો લઇ જાવ તમો, રાજકુંવર હરખ્યો તે ઠાર, માંડી બાજી નવ લાગી વાર; પરમારથનું કરવું પુન,છોડા- વું રાજકુંવરના તન. પ્રભુ લાજ રાખજો માહરી; એમ કહી ને રમત જારી કરી; તે બાજી જીત્યો જાણ; વળીતે બોલ્યો

મુખથી વાણ; બીજુ હોયતો ફરમાવો કાજ; લેશ માત્ર ન ધરશો લાજ. નીચું જોઈ વીનતા રહી, ગદ ગદ કંઠે વાણી કહી; સરવે વસ્તુ હારી આ ઠામ, નથી કાંઈ મીલકતનું નામ. નસીબો મુજ આગળ કરૂં, માહારી કાયા હું હોડમાં ધરૂં; જો જીતુંતો સરવે લઉં, હારૂં તો દાસી થઈ રહું;તે પણ કબુલ કરયું તે સાર, માંડી બાજી નવ લાગી વાર; રાજકુંવરે ભાગ્યશાળી સહી, તે પણ બાજી જીત્યો તહીં.

દોહરા—વાજાં વજડાવ્યાં જીતનાં, હારીગુણકા નાર; વાત ચાલી તે પુર વીષે, ગલી કુંચી ને બજાર; વીનતા કર જોડી રહી, બોલી મુખથી વાણ, હુંતો દાશી તમ તણી, જે કહોતે કરૂં પ્રણામ. હું હારી જીત્યા તમો. આ લેની ગ્રથ ભંડાર; કુંચી સઉ આગળ ધરી, તે વેળા તે હાર. ૩ કોણ નગર છે તમતણું, કોણ તમારો તાત, રૂપે રવી સરીખડા, વળી કોણ તમારી માત. ૪ બ્રહ્મા વીશ્નું રૂદ્ર તમો, ધરયું માનવ રૂપ, હંકારે ભાગયા માહરો, પધારયા દેવ સરૂપ. ૫ સંવે ભાગો મન તણો, કરો તમારી દાસ; પતી વરતા હું પદમણી, શેવા કરૂં રહી પાસ. ૬ કોઈ નરનો કર અડકયો નથી; એ વાતે સુરેજ સાખ; કોહોતો દેખાડું પારખું, એમ બોલી વીનતા લાખ. ૭ મે ધારયું તું મન વીશે, મુને જીતે તે ભરથાર; તે ઈછા મહારી પુરી થઈ, મુજ ભાગ્ય તણો નહી પાર. ૮ ઈશ્વર આણ આ વાતમાં, જુઠું બોલું આ દીશ; કોટી બ્રહમહત્યા મુજને, પ્રથવી પાય મુજ શીશ. ૯ સાચી વાત તમો કહો, પુરો મનના કોડ લાબેણો લાવો લીજીએ, આપણ જુગતે જોડ. ૧૦ રાખી વાત જો તમે કરો, તો મુજ હત્યા તમ શીશ; આશાભંગ મારી થશે, દુભાશે જુગદીશ. ૧૧

ચોપાઈ—એવાં વચન વીનતાનાં સુણી, રાજકુંવરે વાણી ભણી; મહારી વીતગની કહુછું વાત, સાંભળજે તું ચીત સંઘાત. જે પોતાને પડીયું દુખ, તે સરવે માંડી કહ્યું મુખ. તા-

હરે વીનતા વીલાસે મન. ઘણું દુખ ધરીતે તન. ત્યારે રાજકુંવરે કહ્યું નાર, મારા મનના કહું વીચાર; એક મોટી મનમાં આશ, જવું ગુલબંકાવળીના પાસ. ત્યારે ગુણકા બોલી વાણ, સાંભળ રાજા ચતુરસુજાણ; બંકાવળી નામે પરીછે સાર, તેની શોભાનો નહીં પાર. તેની વાડીમાં ફુલછે સહી, તેની શોભાનો પારજ નહીં; પ્રથવીમાં તે ફુલછે એક, ઘણી શોભા તેના છેક. શહસ્ત્ર પરી તેની રક્ષા કરે, રાત દીવશ તેની પાછળ ફરે; લક્ષ રાક્ષસ વળીછે રખવાળ, જે વીકરાળ સરીખા લાલ; ફરતો કોટછે તેને સહી તે મધે વાડીછે મહી; એક ઝાડને એકજ ફુલ. શોભા જોતાં દીનકર આતુલ. પૃથ્વીમાં ચોકી નાગ પ્રમાણ, ઉપરજક્ષણી શીરજાણ; ગગને ચોકી પરીતણી. તેની શોભા શી કહું ઘણી; ચંદ્ર સુરજ નવ દેખે મુખ, ગુલબંકાવળી નામેછે સુખ. વીકટ વાટછે તે સરવથી, કોઈ થકી જવાતું નથી; ઘણાં વીઘન રસ્તામાં થાય, કેઈ પેરે ત્યાં જાશો રાય, કોણ માત્ર માનવની કાય, દેવ દાનવથી નવ જવાય; માટે તજો જવાનું નામ, મહારા મનના પુરો હામ;એવી વીનતાની વાણી સુણી, રાજકુંવરે વાણી ભણી; જીવ ગએ ન મુકુ મામ,હુંતો જવાનો એણે ઠામ; કાળા માથાનો માનવી સહી, તેને કોઈ જીતી જાય નહી. મુઠી જેટલાં મનનાં હાડ, ઢોળી પાડે મોટો પહાડ;બુદ્ધી માણસ જેવી બ્રહ્માંડમાં નથી, નીશ્ચે માનજો સરવથી;માટે ત્યાં જવાનો નાર, નવ જવાય તો ધીક અવતાર. તમો નામ ઠામ બતાવો બાળ, તે લેહને આવું તતકાળ; કેદી લોક હતા જેટલા, મુકી મેં દીધા તેટલા અમીર ઉમરાવના જે કુમાર તે સરવેને કહાડ્યા બહાર; વસ્ત્ર આભુશણ આપી સારે, વીદાય કરેચા તેને તે વાર; હસતાં કરયાં સરવનાં મુખ, ઘણાં દોહલા ટાળ્યાં દુખ, ઘણી આશીશ દીધીછે સાક્ષાત; તે ઉપર એક કહુંછું દ્રશ્ટાંત.

દોહરા—બ્રાહ્મણ એક જાતે સહી, તેમાં વિદ્યા અપરમ-પાર; અન ન મળે પુરૂ પેટને, પુત્ર પુત્રી પરીવાર. ૧ ઉપવીત દેવું પુત્રને, વળી દેવું કન્યાદાન; ઝુરે બેશી મન વીશે; કેમ થાશે ભગવાન. ૨ દ્રવ્ય મારી પાસે નહિ, કેમ રેહેશે મુજ લાજ; પરદેશમાં જાવું સહી, જાચુ જઈને રાજ. ૩ બેશી રેહે સાધી નથી, નીશ્ચય કરેચું મનમાંહ; વીનતા પ્રત્યે વાણી કહી, અમો જાશું પરદેશ માંહ. ૪ દ્રવ્ય લઈને આવશું, વીનતા આણે ઠામ; કન્યાકાળ જાએ કુંવરીતણો, વળી કેમ થાશે આપણું કામ. ૫ શાસ્ત્ર વચન કેમ લોપીએ, બેસે મુજ શીર ગાળ; માટે જાચુ કોઈ રાયને, લાવું અતીશે માલ. ૬ એવાં વચન વીપ્રનાં સુણી, નારીએ આજ્ઞા દીધ; શુભ મહુરત જોઈ નીસરયા, કામ કરવાને સીધ. ૭ દેશ તજીને નીસરયો, હું જાવું ગ્રહસ્થની પાસ; આશરવાદ જઈને કરૂં, તો પુરે મનની આશ. ૮

ચોપાઈ—એમ વીચારી ચાલ્યા વહી, પ્રભુ આશા મારી પુરે સહી; દીવસે કુચ રાતે મુકામજ થાય; એમ ફરતોફરતો બ્રાહ્મણ જાય. ચાળીસ જોજન ગયા રૂશીજન, ત્યાં એક દીઠું મોહોટું વન; વનસ્પતી ત્યાં ભાર અઢાર, નમી રહી તેની ભારે ડાળ. એક મારગ બીજી નહિ વાટ, ઘણો મનમાં થાય ઉચાટ; શેહેર થાય વરૂને વાઘ, ઘણો સાદ કરે ત જાગ. નવ રહી બ્રાહ્મણ કેરી ધીર, હીમત રાખીને ચાલ્યો વીર; ભવીષ્ય હશે તે બનશે સહી. એમ વિચારી ચાલ્યા વહી. અડધે જંગલ ગયો જેટલે, એક કઉતક દીઠું તેટલે; વજર પાંજર લોઢાનું દ્વાર, તે મધ્યે વાઘ દીઠો તે ઠાર. બાર હાથ દીસે વીકાળ, તે દીઠો જાણે આશે તતકાળ; પુંછ પછાડે તેમાં રહી, બ્રાહ્મણ આવી પોહોચ્યો તહીં; ગડગડીને ઉસોતાં, આગળ નવ ચાલે તેના પાય. પાછું ડગલું ભરાતું નથી, મન વીચાર કરેછે કથી; નીશ્ચે વાઘ ખાવાનો મુજ કાય, મનના મનોરથ રહ્યા મનમાંય. હમણા ન કરી મુકે દોટ, ઝડપ ઝા-

લશે મારી કોટ; નવ ચાલે નવ હાલે પાય, આકુળવ્યાકુળ મનમાં થાય. તે સારદુલને વાચા થઈ, મુખ થકી તેને વાણી કહી; અરે ભાઈ તું પંથી જન, આવ્યતને નવ કરૂં વિઘ્ન. એ વાતે સાક્ષી શ્રીરામ, સતે કરી માનો આઠામ. જીવતદાન આપો મુજને આજ, હુંતો સારીશ તારાં કાજ; બ્રાહ્મણને આવ્યો વિશ્વાસ, ગયો તે પીંજરની પાસ. કરજોડીને ઉભો રહ્યો, ત્યારે સારદુલે બોલજ કહ્યો; ઉઘાડ દ્વાર હું નીસરૂં બહાર, કરીશ તુજને ઘણો ઉપકાર. વિપ્ર કહે એ અચરત વાત, કોણે પીંજરમાં ઘાલ્યો ભ્રાત; વિસ્તારીને કહોજી તમો, ત્યાર પછી ઉઘાડુ અમો.

દોહરા—તે વારે સારદુલ બોલીઓ, સાંભળ પંથીજન; મેંતો મારગ પાડીઓ, સંતોક્યું મુજ મન. ૧ પશુપંખી કે માનવી, સઉનો કરતો આહાર; કોઈ માનવી માથાનો મળ્યો, પડ્યો પીંજર આ ઠાર. ભક્ષ ભોજન એમાં ભરી, હું કરવા બેઠો આહારે; દ્વાર બંધ તેણે કરેચું, કેદ કર્યો આ ઠાર. ૩ સાન કરી તેને મુને, તે થયો સવાયો શેર; વજર પીંજર હું પડ્યો, એકે નવ સુજે પેર. ૪ ક્ષુધાતરશ પીડે ઘણી, જરૂર બેઠો આ ઠામ; માટે ભાઈ કહાડો મુજને, હું જીવું તમારે નામ. ૫ આંખે આંસુ ધારા પડે, એમ કહીને કરે રૂદન; વિપ્રને દયા આવી ઘણી, પછી બોલ્યો મુખ વચન ૬ હુંતો કાહાડુંછું તુજને, પરમારથ પ્રમાણ; કદાપી ખાવ તું મુજને, તે વાતે સાક્ષી આણ. ૭ સુરજ ચંદ્ર બે સાખીઆ, શ્રીરામચંદ્રની સાખ; બીજી પ્રતિજ્ઞા કીધી ઘણી, સત શહસ્ત્રને સાખ. ૮ તે વારે બ્રાહ્મણ રીજીઓ, માન્યું પોતાનું મન; દ્વાર બંને ઉઘાડિયાં, તે વેળા તે દન. ૯ નીકળ્યો વાઘ તેમાં થકી, બોલ્યો મુખ વચન; ક્ષુધા પીડેછે મુજને, હું ખાઈશ તારૂં તન. ૧૧ ત્યારે બ્રાહ્મણ બોલીઓ, એશી બોલ્યા વાણ; પરમેશ્વર વચમાં ધરેચા, તે સમ ખાધાછે જાણ. ૧૧ વચન

તાહરૂં મિથ્યા કરે, ધીક ધીક તુજ અવતાર; બ્રાહ્મણ હત્યા ક્યાં છુટશો, સમજો મનમાં સાર. ૧૨

ચોપાઈ—સારદુલ ત્યારે બોલ્યો મુખ, શાને પીડા ધરેછે દુખ; ગુણ પછવાડે અવગુણ સહી, એ વાતમાં સંદે નહિ. માટે તુજને ખાવાનો ભ્રાત, નીશ્ચે માનજે સાચી વાત; બ્રાહ્મણ કેહે મિથ્યા થાય, મહા પાપી તું કેહેવાય. સત પ્રમાણે કહુંછું હું, ચીત ધરીને સાંભળિ તું; વશ્વાસઘાતનું મોહોટુ પાપ, નિશ્ચે માનજે આપો આપ. ગુણ પછ અવગુણ કરે, તે નર તો નરકે સંચરે; શારદુલ કહે હું માનું નહિ, કાંઈ સાખ પુરાવો અહીં. ભટજી કહે સાખ પુરાવું હું, મારી સાથે આવને તું; જુઠો પડું તો મુજ કાયા દઉ, સાચો થાઉતો મારગ લઉ. વણ પુછે જો ખાશો મુને, તોતો ગઉ હત્યાછે તુને; શારદુલ કહે સાચો થાઉ, તો તુજને જાવા ન દઉ. એમ કહી બે ચાલ્યા જાય, આવ્યો વડ એક મારગ માંહ; ગોરધંભીરછે તેની છાંય, શીતળ પવન આવેછે ત્યાંય. ત્યાં બે જણ ઉભા જઈ, ત્યારે વિપ્રે વાણી કહી; તારી છાયાછે અપરમપાર, માટે એક પુછવો વિચાર. તારે તે વડને વાચા થઈ, મુખ થકી તેને વાણી કહી; શો કજીઓછે તમારે જાણ, વિસ્તારીને કહો નીરવાણ. ત્યારે બ્રાહ્મણ બોલ્યો વાત, કરગરવા લાગો વડની સાથ; પોતાની સરવે વાતજ કહી, તે સઘળી વાણી વડે લહી; માહારો વાંક હોય તો મુજને કોહો, નહિતો મુજને જાવાદો.

દોહરા—ત્યારે તે વડ બોલીઓ, કહું મુજ વીતકની વાત; તે સાંભળતાં ભાગશે, બેઉના મનની ભ્રાંત. ૧ ગંભીર છાયા માહરી, શીતળ વાયુ વાય; પશુ પંખીને માનવી, બેશીને સુખી થાય. ૨ વિશ્રામ કરે મારા થડે, સમાવું તેનો તાપ; ઉપકાર માહરો અતી ઘણો, તું સાંભળ બ્રાહ્મણ વાત. ૩ કોઈ ચુંટે કાયા માહરી, કોઈ ચુંટે માહરાં પાન; કોઈ ડાળી

છેદન કરે, તું સાચે સાચુ માન. ૪ ગુણ પછવાડે અવગુણ સહી, એમાં શો સંદેહ; લખ્યા લેખ મટે નહિ, તે ભોગવ તારી દેહ. ૫ એવાં વચન વડનાં સુણી, બ્રાહ્મણ થયો મન ભંગ; સારકુલ હતો તે સજ થયો, આનંદ પામ્યો અંગ. ૬ સાચી વાત મારી મળી, તું જુઠો પડ્યો આ ઠાર; હવેતો ખાઉં મુજને, નવ લગાડું વાર. ૭ ત્યારે બ્રાહ્મણ બોલીઓ, નહિ માનું એ વાત; બીજાને પુછો જઈ, પછી કરજો મારો ઘાત. ૮ વણ ધનસાફે મારે મુને, તે હત્યા બેસે તુજ; સારકુલ કહે વળી વેડ શું, દુએ વળી ભુંડી ભુખ. ૯

ચોપાઈ—પુછો કોઈ બીજાને જઈ, એમ કહીને ચાલ્યા વહી; સરોવર શુંદર દીઠું જ્યાં, પેલા જઈને ઉભા ત્યાં. મનના મનોરથ મનમાં રહ્યા, દાનવને ન આવી દયા; જળવીદ માતા છો તમો, ભેદ ભાગો દુખિયા છઈએ અમો. ત્યારે સરોવરને વાચા થઈ, મુખ થકી તેને વાણી કહી; શું દુખછે ને શુંછે કામ, આવ્યાછો કેમ આણે ઠામ. ત્યારે બ્રાહ્મણ હરખ્યો મન, સંક્ષેપે કહ્યું તે દન; માટે ન્યાય ચુકાવો જાણ, જેમ બચે બ્રાહ્મણના પ્રાણ. એનો વાંક હોયતો શિક્ષા દો, મુજને પાધરો જવાદો; વાત કરી બે ઉભા તહીં, પછે સરોવરે વાણી કહી.

દોહરા—સરોવર કહે વીપ્રને સાંભળ મારી વાણ ભવીષ્ય તે મીટે નહીં, જે કરમે લખ્યુ પ્રમાણ ૧ પ્રથમ વાત મારી સુણો વીતછે મારી કાય. તેતો વાત સુણ્યા થકી, સંદેહ મનનો જાય. ૨ સરોવર સુંદર હું સહી, અમરીત સરખુ નીર પીએજળ આવી કરી શીતળ થાય શરીર. ૩ અનવીના જાત અધઘડી જળ વીના ન જાય પળ એક; એવા ગુણછે માહરા, તમો સાંભળજો વીવેક. ૪ પશુ પંખીને માનવી સરવે તરપતથાય; તે અવગુણ મુજને કરે, તે સાખી રહું છું આપ. ૫ કોઈ દંત ધાવન કરે, કોઈ આવીને નાહ્ય કોઈ

મળ મુત્ર ધુવે, તે અમુધું મારી કાય. ૬ ગુણ પછવાડે અ-
વગુણ સહી નીશ્ચે આડો આંક, સુખ દુખ કાયા ભોગવે,
તેમાં સારદુલનો શો વાંક. ૭ એવાં વચન તેનાં સુણી, બ્રા-
હ્મણ પામ્યો દુખ; સારદુલ રીજે અતીઘણો; બોલો પછે
મુખ. ૮ હવેતો આગે તુજને, જુઠો પડો બીજીવાર, સાચી
વાત મારી મળી, ભક્ષ કરૂં આ વાર. ૯ ત્યારે લાચાર થ-
ઈ બ્રાહ્મણ કહે, હું હજી મેળવું દ્રષ્ટાંત; હું હારેચો જ્યારે
તમો, તે ભાગી મનની ભ્રાંત. ૧૦ હવે ફરી વચન બોલું
નહી, તું કહેતે કરૂં પ્રમાણ હવે ત્રીજું વચન મીથ્યા કરૂંતો
ઈશ્વરની મુજ આણ. ૧૧ તે વારે સારદુલ બોલીઓ, વળી
જુઠો પડીશ આંય; ત્રીજીવાર હું ચુકવાનો નહી; એમ કહી
ને મારગ જાય; ૧૨ વળી આગળ ચાલ્યા સહી એક દીઠુ
શીયાળ; બ્રાહ્મણ વાઘ ઉભા રહ્યા, બોલ્યા મુખ તતકાળ. ૧૩

ચોપાઈ—તે વારે વાચા શીઆળને થઈ, મુખ થકી તેને
વાણી કહી; ગુણ અવગુણ તણીછે વાત, પછી ભાગે મ-
નની ભ્રાંત ત્યારે બ્રાહ્મણે વાણી કહી, વીતક વાત તે સરવે
સહી; તમો કહો તે કરશું અહીં બેઉ જણ ઉભાછે સહી.
શીઆળ બોલ્યો મુખ થકી વાત આનો મનાતી નથી; ન-
જરે જોઉં તો માનું વાત, પછી ન્યાય કરૂં સુજ જાત, જુઠો
સાચો કોણ હશે ન્યાય અન્યાય મુજથી કેમ થશે. કએ ઠામ
તે પીંજર સહી કેમ એ કબજ પડ્યો તો તહી કઈ રીતે ઉ-
ઘાડ્યું બાર મુજને દેખાડો તે હાર; ત્યાર પછી ચુકવુ ન્યાય
મુખથી વાત તે કેમ મનાય; એવાં વચન શીઆળનાં સુણી
વાઘને રીસ ચડીછે ઘણી, વડને જળ કરતાં ડાહ્યો તું, આ-
વ્ય ઠેકાણુ દેખાડું હું. જોયા પછી ચુકાવું ન્યાય, એમ ક-
હી ગયા ત્યાં ઓપેલું મારૂ રેહઠાણ; આ પાંજરમાં પેઠો
જાણ, એ પંથીએ ઉઘાડયું સહી ગુણ પાછળ અવગુણ
અહીં, બોલ્ય વેહેલોયા કહ્યું તુને, ભુખ ઘણી લાગીછે મુ-

ને, મુખ જુબાની કહેછો તમો. ન્યાય અન્યાય કેમ ચુકવું અમો; નજરે જોઈતા ચુકાવું અહીં, નહીતર મારગ જાઉં વહી, તમો પેસો પીંજર ગોઝારે, બ્રાહ્મણ વળી ઉઘાડે દ્વાર, તોતો નજરે જોઈ અહીં પછી ન્યાય ચુકાવું સહી, એવાં વચન શીઆળનાં સુણી પેઠો પીંજરમાં તેની ઘડી; વીપ્રને કહે તમે દોની દ્વાર, એ કહે ત્યારે ઉઘાડજો યાર; દીધા બારણાં સાંકળ સાથ; શીયાળ મુખથી બોલ્યો વાત, જે રીતે તમે કહ્યું તું સહી; તે રીતે તમે બોલો અહીં. ઉઘાડ ભાઈ તું આણે દ્વાર, હું તુજને કરીશ ઉપકાર, ગુણ પછવાડે અવગુણ સહી, તારે હું ઉઘાડું નહી.

દોહરા—વચન સુણી શીઆળનાં; વાઘને પડી મન ફાળ, દગો કરીને ઘાલીઓ હું આણીશ તારો કાળ. ૧ તું શું ખાતો મુજને, બળ હોયતો નીકળ બાર, સનેહ કરી તને કાહાડીઓ ધીક ધીક તુજ અવતાર. ૨ બ્રાહ્મણનો જીવ બચાવીઓ, વળી અદલ ચુકાવ્યો ન્યાય; ગુણ પછવાડે અવગુણ સહી, તું ભોગવ તારી કાય. ૪ એમ કહી ત્યાંથી ચાલીઓ; શીઆળ ત્યાંથી જાય; બ્રાહ્મણ પાછો પરવર્યો;કેવો ચુકાવ્યો ન્યાય. ૫ જગત જગ કોડે કરો, જાઓ તમારે ગામ; વગર વીચાર્યું કરતાં રખે; આજ પછી તમે કામ.૬ આશીષ દીધી શીઆળને બ્રાહ્મણ પેર પળાય, ઉપરાંત દીધું પુત્રને, વળી પરણાવી કન્યાય. ૭ નાહાના ઉપર નવ ભુલવું. નાહાનો શીઆળવો એહબુદ્ધએ જીતીઓ વાઘને ફળી ન શકે તેહ; ૮ તમો જીતશો સરવને, કોણ માત્ર પરી જાત, પરમેશ્વર પ્રતાપથી, લાવો ફરી વીખ્યાત. ૯

ચોપાઇ—એવાં વચન વીનતાનાં સુણી, લાચાર થઇને વાણી ભણી; જાઓ કહેતાં જીભ કપાય, માટે સિદ્ધ કરી આવો રાય. આવશો ત્યારે થશે સુખ સોહેલ, તમો આવશો તારે રંગની રેલ; આવશો તારે નીકળીશું બહાર, તે જાણજો

તમે નિરધાર. જપમાળા મેં કરમાં ધરી, સરવે સુખ તજ્યું સુંદરી; પરપુરૂશ તે ભાઇને બાપ, નિચ્ચે માનજો આપો આપ. તમ કારણ લઈ બેઠી જોગ, મુકયાભાવતા સઘળા ભોગ; મરવા ઉપર રીજ્યા અમો, ઉતાવળ કરોની તમો. બાર વરસસુધી જોશું વાટ, પછી કરીશું દેહનીઘાત; અવર પુરૂષ કરેવાના નથી, સત કરી માનજો સરવથી એમ કહીને નામીયું શીશ, રાજકુંવર ઉઠયા તે દીશ; જોઈ શુકનને પંથે પળાય, નગર થકો નીસરયો બાહાર. લીધું પછી જોગીનું રૂપ, પ્રતિબીંબનું પ્રગટ્યું નુર; ભસ્મ લેપન કરયું છે કાય, વજર કછોટો વાળ્યો રાય. સેક શેલાં સીંગી ગળામાં સહી, જેસ્ટીકા તુંબડી કરમાં ગ્રહી; મનમાં બીતો નથી લગાર, જંગલમાં ચાલ્યા રાજકુમાર. મહા અરણવેતો ચાલ્યો જાય, રાત પડે ત્યાં મુકામજ થાય; માણસ નામે જંગલમાં નહિ, ઝાડને આશરે બેસે જઈ. દુખે પંથે વીતે છે રાત, વળી પંથે ચાલે પ્રભાત; સાત માસ ગયા અમ જાણ, જંગલ આવ્યું એક નીરવાણ. ઘણા ભોરીંગ અનેક જાત, ત્યાં મુકી નવ શકે કોઈ પાગ; કંથાર કાશકીને ગોખરૂ સહી, તે ઉપરથી ચાલવું નહિ. બીજી વનસ્પતી બાર અઢાર, ઘટાઘુમ થઈ ત્યાં સાર; કયાં ઉગ્યો કયાં આથમ્યો સહી, એવું વન ભયાનક તહી. અંધકાર નવ સુજે ભાણ, પશુ પંખી બહુ મળી આ જાણ; શબ્દ સારદુલ શીઆળના થાય, તે દેખતામાં કંપે રાય. ઘણા શબ્દ મોટા વિકરાળ, નાગના શબ્દ નીસરે બહાર; ફળ જળ તણુ નહિ નામ, કેડે કાંટા પેસે પાય. મરતુકાળ જંગલનું નામ, કોઈ ઘાલી શકે નહિ હામ; દેવદાનવથી નવ જવાય; કોણ આશરો માનવની કાય, દસજોજનનું જંગલ જાણ. જે જાય તે છાંડે પ્રાણ, તે મધે ચાલ્યો વીર; ઘણું દુખ પામ્યો તે શરીર, હીમત પોતે મુકતો નથી. મહા દુખે ચાલ્યો સરવથી, વળી મનમાં કરે વિચાર; ચતુરાઈ

કરી મેં જીતો નાર, એતો પરમેશ્વરનો ખ્યાલ. પડે પારકે આણે કાળ, લખીત વાત થાશે તેહ; એમ કહી ચાલેછે તેહ.

દોહરા—શરીર સઘળુ જકડાઈ ગયું, નિકળે રૂધીર નીરધાર; લાખ વીંછુની વેદના, ભોગવેછે તેને ઠાર. ૧ પગ તળીઆં તરવાઈ ગયાં, છેદ પડ્યા આ ઠાર; પગ ધરતીપર નવ ધરે, દુખ તણો નહિ પાર. ૨ ભુખ તરશ પીડે ઘણી, વળી કાંટા ભાગે પાય; હીમત મન નથી મુકતો, આવ્યો જંગલમાં જાય. ૩ વાઘ વરૂ ગાજે ઘણા, ડરતો નથી કાંય; લખ્યું હશે મારા કરમમ; જે થવાનું હશે તે થાય. ૪ એ મેથી ડરવું કશું, વિચારચું પોતે મન; દુખે પાપે ચાલે નહિ, શું કહું મુખે વચન. ૫ સાત દિવસ એમ વહી ગયા, તે જંગલ મોઝાર; દશ જોજનનું વન સહી, તે મુકીને નીસરયા બહાર. ૬ સુરેજ તણું દરસન થયું, ત્યારે હરખ્યા રાજા મન; પાહાડ એક નજરે આવીયો, જોતામાં ગયો છે ગગન. ૭ જ્યાં પાહાડ ત્યાં જળ સહી, એમાં શો વિચાર; દુખે પાપે જાઊં ત્યાં, ત્યારે મળશે અમરીત આહાર. ૮ એમ વીમાશી ચાલીયો, જળ વિના જીવડો જાય; પાહાડ સમીપે આવીયો, ત્યાં એક અચરેત થાય. ૯ જાુએતો તે પાહાડ નથી, એક રાક્ષસ વિક્રાળ; લાંબા ચોડાની ગણતી નથી, મેઠુ ગગને વિશાળ. ૧૦ જડરૂપમાં ત્યાં થઈ ગયો, ચઈતન ટકું શરીર; વિકરાળ વદન બીહામણુ, કઈ તરેહ રાખુ ધીર. ૧૧ અરે જીવ તું કેમ ડરે, મરવું એકજ વાર; એમ વિચારી મન વીશે, નમીને કરયો જુહાર. ૧૨

ચોપાઈ—નમી કરીને લાગ્યો પાય, ત્યારે રાક્ષસ બોલ્યો કાંય; ક્યાંથી આવ્યા આણે ઠામ, નવ આવે માનવનું નામ. દેવ દાનવથી નવ અવાય, તો કોણ માત્ર તું માનવી કેહેવાય; મારે કીસમતે આવ્યો અહી, એ વાતમાં સંદેહ નહિ. નીત પશુના કરીએ અહાર, ઘણાં વરસ થયાં તે ઠાર; મા-

નવી ખાવાની ઇચ્છા થઈ, તેતો આજ સંપુરણ થઈ. માટે આજ જીવવું સારથક થયુ, તારી કાયાનો સ્વાદજ લઉં; એવાં રાક્ષસના સુણી વચન, રાજકુંવર બોલ્યો તે દન. એ વાતે ઘણું હરખ્યુ મન, સુખે ખાઓને તન; ઘણો ખુશી થયો હું આજ, એક પલક તે વરસજ થાય. નથી દુખ વેઠાતુ કાય, જો તું મ.રી કાયા ખાય; તો જીવ નીકળી સંરગે જાય, પરદુખભંજન મારા તમો. પેહેલા થાઓ દુખ પામુ અમો, એવાં રાજકુંવરનાં સુણી વચન; તવ રાક્ષસનું હરખ્યું મન, ઘણી કાંન્તી ને રૂપ વીશાળ. વાણી સુણતામાં ઉપન્યું વાહાલ, મધુર વચનથી વાણી કહી; આવ તુંને નહી ખાઉં અહીં, મરવું તો કોઇને નહી ગમે. શા માટે મોત માગો આ સમે, બાળપણામાં જોબન કાય; કેમ આવ્યા જંગલની માંહ્ય, પરમેશ્વર વચમાં દરમીયાંન. નહી ખાઉં એ તું નીચે માન, એમ સમ ખાધા તે ઠાર; આવ પાસે કરીશ ઉપકાર, પાંચ દીવસ પરોણા રોહો. દુખ હોય તે મુજને કહો, હાવું રૂપ. તમારૂં સાર; શોભે તમારે નીત્ય અહાર, તે આંણીને હાજર કરૂં. વચન તમારૂં મસ્તક ધરૂં, રાજકુંવર કહે સાંભળો તાત; કહું મારા ખાધાની વાત, બેઉ ઘઉં તણો સહી જાણ. વળી સરકસ સાકર નીરવાણ, તે તણા અમો કરીએ અહાર; તે ક્યાંથી આ જંગમોઝાર.

દોહરો—એવાં વચન રાક્ષસે સુણી, હરખ્યો અપરમપાર; ચાર ઘડીમાં લાવું સહી, તું બેસી રેહે આ ઠાર. એમ કહીને પરવર્યો, ક્ષણું નવ લાગી વાર; પોઠ જાતીતો વણજારા તણી, જઈ પડ્યો તે મોઝાર. રાક્ષસે માયા કરી, તે સર્વે સમેટી લીધ; પાછો ફરીને આવીયો, કામ કરીને શીધ. અન વસ્ત્રના ઢગલા કર્યા, ઘી સાકર બહુ ખાંડ; કરીયાણું વિવિધ પ્રકારનું, ત્રાંબા પીતળનાં ભાંડ. ૪ રાજકુંવર વિસ્મે થયો, જે જોઇએ તે ત્યાં; ઉનમત નહી કશી વાતનો, વિસ્મે

થયો મનમાંય. ૫ ખાનપાન ગમતું કરે, તું મહારો મીજ-બાન, ચીંતા મનની પરેહરો; તને આપીશ જીવત દાન. ૬ ભક્ષ ભોજન વિધવિધનાં, કર્યાં બત્રીશ પાક; ભાતભાતની સુખડી, કર્યાં સુંદર શાક. ૭ રાજકુંવર પાછો બોલીઓ, તું પીતા હું તન; એક અરજછે માહરી, કોનો બોલું વચન. ૮ ત્યારે કહે કહો તમો, નવ ડરશો મન લગાર; જે ઇચ્છા તારા મન વિશે, તે કહો મુજને આ ઠાર. ૯ ત્યારે કુંવરે કરી વિનતી, જમીએ બેસીને સાથ; એતો ઉમેદછે મુજને, કહું છું જોડી બે હાથ. ૧૦ બીજી વિનતી તમ દાસની, અ-બંગ તમારી કાય; બીક ઘણી લાગે મુને, તો મુખમાં કેમ ખવાય. ૧૧ એવાં વચન મુખે કહ્યાં, ત્યારે હરખ્યો રાક્ષસ મન; હશી કરીને બોલીયા, તું સાંભળ પંથી મન. ૧૨ મારી માયાનો પારજ નથી, તુજ કારણ માનવ થાઉં; આ જાત માહરી તજુ, તુજ પાસે બેશી ખાઉં. ૧૩ એમ કહી થયો માનવી, ક્ષણું નવ લાગીવાર; જાણે બીજો રાજવી, થઈ શોભા અપરમપાર. ૧૪

ચોપાઈ—રાક્ષસે માયા પોતાની કરી, પાહાડ જેવી કાયા પરેહરી; થયો માનવી દેવ શ્વરૂપ, અચરજ પામ્યો પોતે ભુપ ત્યારે હશી બોલ્યો રાજન, હવેતો હરખ્યું મારૂં મન. એમ કહીને પીરશી થાળ, જમાવ તે બેઠા તતકાળ અમ-રત વસ્તુ આગળ ધરી, આરોગ્યા પછે પેટજ ભરી; બત્રીસ વાનાની સુખડી સાર, વારા ફરતી કરે છે આહાર, ઘણાં શુધડ ખાય છે પાન, બેઠા બેઉ જણ ધરીને માન. ૪ વાત ચીત કરી બે ઘડી એમ કરતાં હતાં રાતજ પડી, નીરભે થઇને ગુતા તહીં, એમ ચાર પોહોર રજની ગઈ. પ્રાતસ કાળે ઉઠયા બેઉ જણ કીધાં બન્નેએ દંત ધાવન; વળી બ-ત્રીસી રસોઈ કરી; જમીયા બન્યો પેટજ ભરી, બમણી હે-જત પડી બીજે દન, તેમ તેમ રાક્ષસ રીજે મન શો દીન

મોદીક કો દીન કંસાર. કો દીન શીરો પુરી આહાર; કો દીન વેઢમીને સુખડી; રાક્ષસ તણી ભાગી ભુખડી; સાત દીવસ થયા તે કાર, રાક્ષસ રીઝ્યો અપરમપાર; સ્વાદ ઈંદ્રીએ તે વશ થયો મુખ થકી તે નવ બોલીઓ રાક્ષસ મનમાં કરે વીચાર; રાજકુવરને કહ્યું તે વાર; હવે તમે ધરાયા આહીં, હું પુછું તે કોહોની સહી.

દોહરા—રાક્ષસ મુખથી બોલીયો; સાંભળ માનવી જાત; શા કુએ તું નીસરયો તે કહો મુજ વાત. કોણ જાતછે તાહરી, કોણ માત કોણ તાત; બાળપણે વનમાં ભમો, શા દુખે મુજ ભરાત. માંડી વાત મુજને કરો હું બાગુ તારૂ દુખ; ઇશ્વર આણ એ વાતમાં, વીસ્તારી કહો મુખ. ૩ સાચી વાત જાણી તું કરે, તો ઇશ્વરની તુજ આણ; સાચે સીધી છે સહી. માટે સાચી બોલ વાણ. ૪ ભાગીશ દુખ હું તાહરૂ, જ્યાં સુધી ઘટમાં પ્રાણ સત વચનછે માહરૂ તું સાંભળ ચતુર સુજાણ, ૫ વચન આપીયું તે રાક્ષસે; તે લીધુ કર મોઝાર; પછે કર જોડીને બોલીઓ, તે વેળા રાજકુમાર. ૬ સીરકરતાનનો રાજીઓ તેહ તણો હું તન, ગુલબંકાવળી જોવા તણી ઈછા માહરે મન. ૭ રાજ પાટ સરવે તજી નીકળો છું હું બાહાર, ફરતો ફરતો હું આવીયો તમો તણા ધરબાર. ૮ હવે રજા આપો મુજને; તો ઝાલું મારગ સીધ; તમો સમ ખાધા મુજ આગળે વચન આપુ મુજ નીધ. ૯ વીગત વાત માંડી કહી મહેતો તમ સાથ; વચન પાળો તમ તણું થયો કરા પ્રમાણ. ૧૧ એવાં વચન શ્રવણે સુણી, રાક્ષસ સગ મન ભંગ; કરમે કર અડકાડીયો, બોલ્યો તેને સંગ. ૧૧

ચોપાઈ—બોલ્યો રાક્ષસ મુખથી વાણ, સાંભળ માનવી ચતુર સુજાણ; તે ફુલ કાંઈ રેસતામાં નથી, સાચી વારતા કહુંછું કથી. બંકાવળી નામે પરીછે સહી, તેની શોભાનો પારજ નહી; તેની વાડીમાં એછે ફુલ, ધણી સુધડને વસતુ

અમુલ્ય તેની રક્ષા કરવા રહુછું હું. સત્ય કરીને માનજે તું. અઢારહજાર હું સરખા સેનાપતી, તેની સેનાની શું કહું ગતી; એકસો બાસઠ ચોકી જાણ, એક અઢાર હજાર નીરવાણ, તમે કેઈ પેરે જાશો નહીં, મુજને ચિંતા થાશે અહીં; તેના બાપનું બહુછે સેન, ત્યાં તમે જાશોજી કેમ. માનવીથી જવાએ નહિ, માટે તમો ત્યાં જાશો નહિ; ત્યાં સઉ રાક્ષસ રક્ષા કરે, પવન સરખો નવ સંચરે. જમીનપર ચોકી વીંછુને નાગ, ગગને સ્ત્રી પરીની જાત; ફરતો કોટ રાક્ષસનો તહીં, દેવના થકી જવાય નહિ. ચંદ્ર સુરજની દ્રષ્ટી નવ જાય, તે ફુલ તુજથી કેમ લેવાય; પ્રથમ ચોકી મહારી સહી, મહારી નજરે દીઠું નહી. તે કેમ આવશે તાહારે હાથ, રાક્ષસ દુખ ધરે મન સાથ: હવે વચન મારૂં મિથ્યા જશે, એ કારજ કેઈ પેરે થશે. તેનો ગુણ કીધોછે અપાર. અમરેત વસ્તુ કરાવી અહાર; મારૂં વચન જો મિથ્યા થાય, ધીકાર પડ્યો અમારી કાય. ધીકાર પડ્યો જો જાય વચન, ઘણું પસ્તાઈછું મારે મન; જીવ જવા સુધી કરવાનો કાજ, બાંહ્ય ગ્રહાની રાખી લાજ. ભક્ષ ભોજન કરોની તમો, એક રાક્ષસ તેડી આણીએ અમો; એવાં વચન રાક્ષસનાં સુણી. રસોઈ સીધ કરી ચોગણી. ચાર ઘડીમાં કરી તઈયાર, ચતુરે નરને શાની વાર; પોતાની વાણીએ કર્યો જુહાર, એક રાક્ષસ આવ્યો તે ઠાર. જુહાર કરીને ઉભો સાર, વાત કરવા લાગ્યો તે ઠાર; રાજકુંવરને દીઠો જેટલે, રાક્ષસ મુખ બોલ્યો તેટલે. એ માનવરૂપ ક્યાંથી લાવીઆ, એ ઉપર કેમ રાખી દયા; ઘણી સકોમળ તેની દેહ, મન તણો ભાગો સંદેહ. કેમ રાખોછો હેતજ ધરી, એવી વાણી તેણે ઓચરી.

દોહરા—એવાં વચન તેનાં સુણી, બોલ્યો મિત્ર વચન; એ દેવથકી અધીકછે, મેંતો આપ્યું સત્ય વચન. ૧ એના ગુણનો પારજ નથી, એણે આપિયો અમરેત અહાર; પુત્ર

કરતાં અદકો ઘણો, સુણો મિત્ર આ ઠાર. ૨ સરતુ લોકના માનવી, એની શોભાનો નહિ પાર; બીજા ગુણ એમાં ઘણા, શા મુખે કહું વિસ્તર. ૩ નીમકહરામ હુંય થયો, એણે ભાગી મહારી ભુખ; શું ઓશીંગણ થહશું અમો, એ નરને મોટું દુઃખ. ૪ માટે તેડયા મેં તમો. બેસોની આ ઠાર; ખાન પાન કરીએ સહી, પછી કરીએ એક વિચાર. ૫ બેઉ જણા બેઠા સહી, ત્રીજો માનવી સાથ; મુકયાં ભોજન મુખ આગળે, આણી મન ઉલ્લાસ. ૬ સાત વાનાની સુખડી, બીજુ સાહીત અપાર; મુખ આગળ સહુ મુકીયું, તે કરવા બેઠા અહાર. ૭ અમરત જતુ મુખમાં ધરી, ઘણા શોભતા સાર; તેમ તેમ રાક્ષસ રીઝીઓ, આણી મનમાં વહાલ. ૮ ધન માનવ તારી બુધને, તરપત કીધું મુજ મન; શું દુખછે તારી કાયને, કહે મુખ સત વચન. ૯ જે વસ્તુ ખાધામાં નહિ, તેમાં ચખાડ્યો સ્વાદ; તું કહે તે કરીએ અમે, મનમાં આણી ઉલાસ. ૧૦ ત્યારે પહાડ મુખ બોલ્યો, એને છે મોટું દુખ; તેનો કામ થવાનું નથી, એ બોલે છે મુખ. ૧૧ ગુલબંકાવળી જોવા તણી, ઈચ્છાછે એને મન; તે કારણ વનમાં ભમે, તું સાંભળ મિત્ર વચન. ૧૨ મહારે શરણે એ આવીઓ, કરાવ્યા અમરત અહાર; નીરાશ થઈ જશે સહી, તો ધીક આપણો અવતાર. ૧૩ માટે તેડયો તુજને, કઈ પેરે થાય એનું કામ; મનોરથ પોહોચે એહનો, તો થાય આપણુ નામ. ૧૪

ચોપાઈ—એવાં વચન પહાડનાં સુણી, તેના મિતરે વાણી ભણી; એ વાતની ચિંતા નહિ, એનું કામ થવાનું સહી. કાકલું મહારી બગની પાસ, તે પુરવાના એની આશ; ઘણી ફોજ છે સરવથી, રાક્ષી વધાનો પારજ નથી. પ્રથમ ચોકી તેની સહી, તે નિશ્ચે કામ કરવાની તહીં; એમ વિચાર્યુ મનમોજાર, કાગળ લખ્યો તત્કાળ. ઘણી વિનતી

તેમાં લખી, તેડયો એક રાક્ષસ મુખી; જે ફરમાવો તે હું કરૂં, કહો આજ્ઞા તો મુસ્તક ધરૂં. તે રાક્ષસ બોલ્યો તે ઠાર, મહારી બહેન અમોલા સાર; તેની પાસે જવાને સહી, આ માણુસને સાથે લઈ. પ્રથમ જઈને આશીશ કરો, પછી એના ખોળામાં ધરો; તહારા ભ્રાત તણો એ પ્રાણ. નિશ્ચે માનજે સાચી વાણ. જીવ થકી કરજો જતન, જાણે પેટ તણો મુજ તન; જતન કરી એને રાખજે, એના આશા પુરી પાડજે. મુખ જુબાની એવી કહી, વળી કાગળ કર આપ્યો લઈ; ફુલની પેરે જાળવજે તું, નહિતો મારી નાખીશ હું. પ્રતિઉત્તર પાછો લાવજો, ચાર ઘડીમાં પાછા આવજો; વધતી વાર લાગશે આ ઠાર, મારી નાખીશ આણીવાર તે સેવકે નામ્યું શીશ, ઉઠયો તે વેળા તે દીશ; એક હાથપર બેસાડ્યો જાણ, બીજે કર ઢાંકી નીરવાણ. ગગન મારગે ચાલ્યા વહી, ચાર ઘડીમાં પોહોચ્યા સહી; અમોલા બેઠી હતી મુકામ, ઘણી શોભા છે તેણે ઠામ. દીઠો અનુચર હરખી નાર, તેને જોઈને કરયો જુહાર; મુખ જુબાની સઘળી કહી, ખોળા મધે મુકો લઈ. જોઈ મુખને હરખ્યાં મન, ધન ધનરે આજનો દન; જાણે પ્રગટ્યો દીનકર સુર, એવું તે માનવનું રૂપ. અમોલા બોલી તે ઠાર, મહારા ભાઈને કરજો પ્રણામ; તમે મોકલ્યો તે મહારો પ્રાણ, નિશ્ચે કરી ભાઈ મનમાં જાણ. અનુચર ત્યાંથી પાછો પળ્યો, આવી પેલા રાક્ષસને મળ્યો; આવી હકીકત સરવે કહી; તે રાક્ષસ હરખ્યો તહી.

દોહરો—અમોલાએ મન વિચારીયું, માનવ આવીયો મુજ પાસ; માહારા ભાઈએ મોકલ્યો, તેની કરવી બરદાશ. ૧ એ પુત્રછે કોઈ રાજા તણો, આવી ચડ્યો હશે ત્યાંય; એ બત્રાસ લક્ષણો સહી, શું કરવું હવે આંય. ૨ પુત્રી મહારી મોટી થઈ, જેનું મેમુદા નામ; તેની સાથે પરણાવું

અમો, તો થાય મહારૂં કામ. ૩ એવું મન વિચારી કરી, બોલાવી મેમુદા નાર; તેડાવીને કહ્યું સહી, તુને પરણાવું ભરથાર. ૪ ત્યારે મેમુદાએ વાણી કહી, ખુશી થઈ અપાર; તમો એને ક્યાંથી લાવીયા, સાચું કહો આ ઠાર. ૫

ચોપાઈ—શીકાર રમવા ગઈતી બહાર, ત્યાંથી લાવી રાજકુંમાર; અચરજ તેતો થતને રહી, પછી તેણે વાણી કહી. માતાજી પરણાવો મુને, એતો સાચું કહુંછું તુને; માતાએ પરણાવી તે સાથ, પછે રાજા સાથે કીધી વાત. એકાંત જગા પોતાની સહી, તેમાં ભરથારને તેડી ગઈ; પછે કરજોડીને બોલી વાત, તમે વિગત વાત કહો ભરથાર. રાજકુંવર પછે બોલ્યા તહીં, મારી વિગત કહુંછું અહીં; સમ દીધા માટે કહુંછું અમો, પુછો તો સુણજો તમો. હુંછું રાજા કેરો પુત્ર, બાળપણામાં મેલ્યું ઘર સુત્ર; બંકાવલી જોવાનું મન, તે કારણ હું નિકળ્યો વન. પ્રથ્વી કેરો કહાડ્યો પાર, ફરતો ફરતો આવ્યો આકાર; એક રાક્ષસશું મિત્રાઇ થઈ, તેણે મોકલી દીધો અહીં. અબોલા હરખ્યો મન સાથ, તેણે મેહેલ આપ્યો સાર; તુને પરણાવી આપી કરગરી, મુખ થકી વાણી ઓચરી. સુખ ભોગવે નરને નાર. વૈભવ ભોગવે અપરમપાર; જોઊ ફુલ તો ભાગે ભુખ, ત્યાર પછી ભોગવવું સુખ. પરમેશ્વરે મળવો જોડ, પણ નવ પોહોચ્યા મનના કોડ; બંકાવલી ફુલ જોવું એકવાર, તોતો સફળ મારો અવતાર. નહીતર હું રેહેવાનો નથી, સાચી વાત તો કહુંછું કથી; એવાં તે નરનાં સુણી વચન, પ્રસન થયું વિનતાનું મન. એ વાતની ચીંતા નથી, ગુલબંકાવલી દેખાડીશ સરવથી; એ અબોલા મા મુજ જાણ, તે કહાડેછે મુજપર પ્રાણ. મારૂં વચન મિથ્યા નવ કરે, મર કહું તો નીચે મરે; જીવ એકને જુજવી દેહ, મારા ઉપર રાખેછે નેહ. બળ તણો કાંઈ પારજ નથી, તેથી કામ થશે સરવથી; ભેદ પ-

રપંચ કરશે તે ઠાર, માટે જશુએ આશો ભરથાર. એવાં વિનતાનાં સુણી વચન, રાજકુંવર હરખ્યો મન; નરનારી આવ્યા ત્યાંય, અબોલાને લાગ્યા પાય. દીઠાં નરનારીનાં મુખ, ઘણી રાક્ષણી પાસેછે નરનારીને દુખ: ખોળામાં બેસાડી નરનાર, મુખ થકી બોલી તે ઠાર. બચ્ચોનાં ઉતરી ગયાં મુખ, ખાવા પીવાની કમતી નથી; કેમ દુખ ધરો સરવથી, એવાં વચન સુણી તે જાગ, કુંવરી લાગીમાતાનેપાય.

દોહરા—માતાજી સુણો વિનતી, માહારા સ્વામીને દુખ; નીસાસા નાંખે ઘણા, નથી ભોગવતા સુખ. ૧ ખાવું નહી પીવું નહી, હાસ વિનોદ કે વાત; સંસારનું સરવે તજી, ઝુરે દીવસ ને રાત. ૨ મહારે કાજે તમો લાવીયા, સ્વામી ચતુરસુજાણ; આશા નવ પહોંચી માહરી. કરમે કીધી હાણ. ૩ ઘણી વિનતી મેં કરી, ત્યારે બોલ્યા વાણ: ગુલબંકાવલી જોઉ નહી, તો જાશે માહારા પ્રાણ. ૪ અબોલાએ ચાંપ્યો રૂદે, હાથ ફેરવ્યો શીશ; ચિંતા તજજે દીકરી, કરીશ તુજને બક્ષીસ. ૫ બાગ દેખાડીશ એહનો, એમ બોલી તે મુખ; ચિંતા તજજે દીકરા, કરીશ તુજને સુખ. ૬ ત્યાં ફરતી ચોકી રાક્ષસની, ગગને પરી અતુલ્ય; આંખમાં ધુળ નાંખી સરવને, દેખાડીશ એનું ફુલ. ૭ સત્ય વચનછે માહરૂં, કરવું માહારે કામ;ફુલ દેખાડુંનજરેકરી,તો અબોલામહારૂંનામ. ૮

ચોપાઇ—એમ મનાવ્યુ કહીને મન, નરનારીનું હરખ્યું વદન; ખાનપાન કરજોની જઈ, તેડું ત્યારે આવજો આહીં. ગયા મુકામે નરનેનાર, અબોલાએ મન કર્યો વિચાર; એ નરનારીને થાશે સુખ, દેખાડું ફુલ તો જાએ દુખ. એમ વિચાર કર્યો તે ઠાર, તેડ્યા રાક્ષસ એક હજાર; આવી કરીને નમાવ્યું શીશ, જે કહો તે કરીએ આ દીશ. અબોલા કહે કરો એક કામ, ઊંદરનાં રૂપ ધરો આ ઠામ; સળંગ મુકો આણે ઠાર, જાય ગુલબંકાવલી મેહેલ મોઝાર. ચોકી

વાળા કોઈ જાણે નહી, એ રીતે કામ કરવું સહી; તે રાક્ષસે વચન ચડાવ્યું શીશ, એમ કહી ચાલ્યા તે દીશ. ઉંદર કેરાં રૂપજ ધર્યાં, સળંગ પાડવાને પરવર્યા; રાક્ષસ વિદ્યા તેને શીવાર, ક્ષણ માત્રમાં પાડ્યા પહાડ. તે વાડીમાં પાડ્યું દ્વાર, પાછા ફરી આવ્યા તે ઠાર; અબોલાને કર્યા જુહાર, સીધ્ધ કામ કર્યું તે વાર. એવાં વચન રાક્ષસનાં સુણી, ખુશાલી વાધી મનમાં ઘણી; જાઓ જંગલમાં ફરતા ફરો, ભક્ષ ભોજન મનગમતાં કરો. એમ કહીને આપી રજાય, રાક્ષસ ઉના મુકામે જાય; પછે રાજકુંવર તેડાવ્યા જાણ, મુખ થકી તે બોલ્યા વાણ. ગુલબંકાવલી દેખાડું આજ, કરૂં તારા મનના કાજ; આ સળંગમાંથી જાઓ તહીં, દુરથી જોઇને આવો અહીં; કરશો લોભ તો થાશે ઘાત, નકી માનજો સાચી વાત. કદાપી કોઈની પડશે દ્રષ્ટ, તો તો ઘણું ભોગવશો કષ્ટ, મેં જીવ ગએ કર્યું છે કામ. એતાવુંછું આણે ઠામ, એમ કહી તેડાવ્યા દાસ; તતક્ષણ આવી ઉભા પાસ, આ માણસને લઈ કરી, દેખાડો વાડી નજરે ભરી, સળંગમાંથી નવ કાહાડશો બાહાર; ઉભા રહેજો જ્યાં ઘરનું દ્વાર; જો વાંકો થશે એનો વાળ, તોતો આણીશ તમારો કાળ. જતન કરી દેખાડો જઈ, પાછા તેને લાવજો અહીં; એમ કહી વળાવ્યો રાય, લઇ ચાલ્યા સળંગની માંહ્ય. જે ઠેકાણે પાડ્યું દ્વાર, ચારઘડીમાં આવ્યા તે ઠાર.

દોહરા—દ્વારને મુજ આવી કરી, બોલ્યો અનુચર વાત; ગુલબંકાવલીનો બાગજ સહી, જુઓની તમે ભ્રાત. ૧ બાળીને જોયું તહીં, જાણે ઉદેકર ઉદ્યોત; ઇંદ્રપુરી કોણ માત્ર, એવું દેખાય ઝાકમ જોત. ૨ રાક્ષસ સાથે બોલીઓ, જવા દે મુજને બાહાર; જોઈ ચરચા બાહાર જઇ, પાછા આવીશું આ ઠાર. ૩ નહીતર ખાતુ મુજને, નહીતરે ખોઇશ પ્રાણ; જોયા વિના નવ રેહુ, સાચો માન મુખ વાણ. ૪

જેમ દીપકમાં પડે પતંગીઓ, તેમ પડવા માંડ્યુ બાહાર: રાક્ષસે ઝાલી કરી, લીધો મળેગમોજનર. ૫ અરે મુરખ તું માનવી, એશું કરેછે કામ; જીવ જશે એક પલકમાં, ખોઈશ માહરૂં નામ. ૬ જક્ષ કે વળી રાક્ષસી, કોઈ દેખશે તારી કાય; ભક્ષ કરી જાશે તુને, તેનો શો ઉપાય. ૭ અબોલાએ મુજને સોંપીયો, હું શું કરૂં આ ઠાર; બુદ્ધિ ભ્રષ્ટ તું કેમ થયો, મનમાં કરને વિચાર. ૮ એવાં વચન તેનાં સુણી, બોલ્યો તે મુખે વચન; નવ જાવાદે મુજને, તો પાડીશ માહરૂં તન. ૯ જીભ એંચી કહાડીને મરૂં, કે મારી પેટ કટાર; જોયા વિના જવાનો નથી, મારે મરવું એકવાર. ૧૦ રાક્ષસે મન વિચારીયું, આવી પડી મુજ શીશ; જે બનશે તે ખરી, આપી રજા તે દીશ. ૧૧ તુજ કારણ મરશું અમો, શું મુખ દેખાડીશું ત્યાંય; લખી હશે તે થશે, મુજ કીસ્મતમાંય. ૧૨

ચોપાઈ—એમ કહી આપી રજાય, પેઠો કુંવર તે બાગની માંય; જીવ ગએથી જે નવ ડરે, મન ચિંતવ્યું તે તો કરે. સુવર્ણ તણી પ્રથ્વી તહીં, જરા રજને કચરો નહીં; પુશ્પ ઝાડ તો અપરમપાર, કવી કહે શું કરૂં વિસ્તાર. દેવતાઈ ઝાડ દેવતાઈ ફુલ, શોભા ચીંતામણી સમતુલ્ય; ઘણાં વૃક્ષ તે શોભા, માનશરોવર સરખી શોભા જાણ. કોઈ રૂપા સરખા સહી, તેની શોભાનો પાર જ નહી; કોઈ વૃક્ષે હીરા સરીખા ફુલ, ઘણું તેજ ઝળકે અમુલ્ય. કોઈ ઝાડ ઉપર મોતીની ઝુલ, શોભા ચીંતામણી સમતુલ્ય; કોઈ ઝાડ લીલમનાં સહી, તેના સામુ તો જોવાય નહી. કોઈ ઝાડ જાણે હીરાના જોત, ફળ જાણે ઉદેકર ઉદ્યોત; કોઈ ઝાડ શોભે બહુ સાર, ફળ જાણે રતન ઝળકાર. મેવા કેરા પાર જ નહી, દેવતાને દુરલભ સરવયો; પુશ્પ સુઘડ તેનો નહી પાર, જોતો ચાલ્યો રાજકુંમાર. જોતો જોતો ચાલ્યો જાય, આણંદ તેને અંગ ન માય; દીઠો દરવાજો તે ઠાર, સોનાના

થંભ રૂપાનાં દ્વાર. રત્ન જડીત તણુંછે કામ, ઘણી શોભા દીઠી તે ઠામ; બારી ઉઘાડી દીઠી તહીં, તે મધ્યેથી ચાલ્યો વહી. કીધું પરમેશ્વરનું થશે, જોઉં આગળ બીજું શું હશે; એમ વિચારી મુક્યો પાગ, વળી આગળ ચાલ્યો જોઇ લાગ. દીઠો ત્યાં એક સુંદર મેહેલ, તે આગળ સ્વર્ગપુરી શેલ; અમરાપુરી શીવપુરી કેરો ઠાઠ, વૈકુંઠપુરીથી સુંદર વાટ. દેવતાઇ કામ વિશ્વકરમાએ કીધ, ઘણી રચના વિધ વિધ જાણે કોટી ઉગ્યા ભાણ, એવા મેહેલ શોભે નીરવાંણ. ગુલબંકાવલી હોઝમા સાર, ફુવારા છુટે રોહેસહસ્ત્ર ધાર; તેની પાસે સુંદર તળાવ, પાળ તેની રત્ન જડાવ. તે મધ્યે એક સુંદર ફુલ, શોભા ચીંતામણી સમતુલ; લાખ પાંખડી ખીલી રહી, તેની શોભાનો પારજ નહી. ગુલબંકાવલી તેનું નામ. કુંવરે નીશ્ચય કીધો આમ, એ શીવાય બીજી નથી; સીધ કામ થયું સરવથી, વસ્ત્ર ઉતાર્યા તેની વાર. પડ્યો જળમાં ન લાગી વાર, તોડ્યું ફુલ તે જતન કરી; આવ્યો બાહાર તે જળમાં તરી, વસ્ત્ર પોતે પરીધાનજ કીધ. પુષ્પ કેડમાં બાંધી લીધ, પછી તે મનમાં કર્યો વિચાર; હવે મેહેલ જોવું તે ઠાર, એવું પોતે વિચાર્યું મન. કામ મહારૂં થયું તે ધન, મહારા પીતા તે દેખતા થશે; ચડ્યું કલંક તે ઉતરી જશે, પ્રભુ રાખ્યો તેં મારો ધર્મ. મન થયું મારૂં પ્રસન, ધનરાસક્ષ ધન અમોલા નાર; મારૂં કાજ ઉતાર્યુંપાર.

દોહરા—જોઉં ચરચા સઉ મેહેલની. એમ વિચાર્યું મન; નીરભે થઇને પરવર્યો, ત્યાંથી તે ભૌવન. ૧ ચાલ્યો મેહેલમાં ચતુરનરે, મહા શોભા અપરમપાર; દેવ કામ ઝળકી રહ્યાં, તેનો કહું વિસ્તાર. ૨ બારણાં બાર સાખને બારીઓ, જાળી અટારી માળ; સોવરણ સ્થંભ ઝળકી રહ્યા, ચીત્ર વીચીત્ર વિશાળ. ૩ કામછે આરસપાણનું, જાણે જલહલ જોત; દિવસ રાત જણાય નહી, હદેકાર ઉદ્યોત. ૪ કવી

કહે શું વરણવું. મેહેલ સુંદર તે ઠાર; ત્રણ લોકમાં શોભા નથી, કેટલો કરૂં વિસ્તાર. ૫ પુરવ જનમ સાચે કરી, રાજકુંવર ત્યાં જાય; લખીત વાત મટે નહી, ભાગ્યે લખ્યું તે થાય. ૬ જોતો જોતો સંચળે કરે, નથી ડરતો મનમાંય; જુવે છે રચના અતિ ઘણી, નીરખેછે રાજન. ૭ પશુપંખી કે માનવી, નથી નરને નાર; હાવી રચના કોને કરી, એમ કરે વિચાર. ૮ એમ વિચારી તે ચાલીઓ, ચડ્યો સાતમે માળ; રચનાછે અતિ ઘણી, તરેહ તરેહના ખ્યાલ. ૯ પુષ્પ નાના પ્રકારનાં, સુગંધનો નહી પાર; હીંડોળો હીરે જડ્યો, ત્યાં સુતી એક નાર. ૧૦ જાણે સશી ઝળકી રહ્યો, રંભા કુળ અવતાર; જાણે ચમકે વિજળી, આવ્યો માસ અસાડ. ૧૧ તેજ ઘણું તે નારનું, વાગ્યુ મોહનું બાણ; આંખે તમ્મર આવીયા, જોતાં નિરખ્યો ભાણ. ૧૨ મુરછા ખાઇ અવની પડ્યો, જાણે સુતો સેજ; વિનતા કાંઇ નથી જાણતી, ભરનીદ્રામાં છે જ. ૧૩

ચોપાઇ—હીંમત રાખી ઉભો સહી, વિનતાની શોભા શી તહીં; છુટીવેણ કુચપર લપટાય, જાણે મણીધરની શોભાય. પરવાળી જોઇ થયો મન ભંગ, તેથી અદકો ઘરનો રંગ; ઝાંખી પડે તારા જોત, તેથી દંત ઝળકે ઉદ્યોત. અણીઆણી ભ્રગુટી ભાળ, મુખ કમળથી શોભા વિશાળ; કુચ સ્થળની ઉપમા ઘણી, જાણે શોભા નારંગી તણી. કદળી લજ્યા પામીને રહી, તેથી જંગા નાજુકછે સહી; ગુલાબ જોઈ લાગ્યો ડાઘ, તેથી પગની પાની લાલ. આભુષણ તણો નહી પાર, જોતાં ત્રપ્ત થયો રાજકુમાર; નખશીખથી નરખી છે નાર, નીસાસા મૂક્યા તેણીવાર. ક્યાંથી ભાગ્ય મારૂં ફળે, એવી નાર કેમ મુજને મળે; કદાચને જાગી ઉઠશે, કરે ક્રોધ તો જીવ જશે. હું આવ્યો તે શું જાણશે નાર, માટે નીશાની મુકુ આ ઠાર; એમ વીચારી ગયો તેણીભણી,

વીંટી ક્હાડી સ્રી તણી. પોતા કેરી ધારી દેહ, તેની શોભા નવ જાય કહી; છબી તેમાં પોતાની સાર, જેવું રૂપ તેવો આકાર, વીંટી તેમાં પોતાનું રૂપ, અદલાબદલી કરી ચાલ્યો ભુપ; પછી તજી ચાલ્યો તે ઠામ, આવ્યો જહાં ગુફા મુકામ. રાક્ષસે મનમાં કર્યો વિચાર, કેમ લાગી આવડી વાર; એટલે આવ્યો રાજકુમાર, રાક્ષસ હરખ્યો તેને ઠાર. દીઠો માનવી હરખ્યું મન, ઉચકીને તે ચાલ્યો વન; અબોલા આગળ મુક્યો જઇ, ઘણી ખુશાલી મનમાં થઇ. હશી મુખે બોલી વાણ, સુણો માનવી ચતુર સુજાણ; ગુલબંકાવલીનો જોયો બાગ, એવાં વચન બોલી તે જાગ. માતાજી તમારી કીરપા સાથ, આશા પુરી થઇ મુજ માત; હરખ્યું અબોલા કેરૂં મન, તેડાવ્યા રાક્ષસ તેને દન. જાઓ સંગ પુરો આ ઠામ, નહીતર જાશે આપણું નામ; બરાબર ભોમીને કરો, પછે સુખે ફરતા ફરો. રાક્ષસ વિદ્યા તેને શીવાર, પ્રથવીમાં પ્રથવી ભળવી ત વાર; કરો મોજ તમો નરનેનાર, વઇભવ ભોગવો અપરમપાર. પછી તે સ્રીને આપ્યું સુખ, ગયું તે વિનતાનું દુખ.

દોહરા—મનના મનોરથ પુરા થયા. ખુશાલી વાધી અપાર. પછે નરને સુખે માંડ્યાં કીધો વાત વીચાર. ૧ ઘણી સુઘડ તે સુંદરી, રૂપે રતી સરીખી કાય; તેની શોભા ચાગણી; રૂપે સુંદર રાંય. ૨ જુગતે જોડું નર નારનું; કરે વીનોદને રંગ; વઇભવ ભોગવે ઇંદ્રસ્રી, આણંદ બેઉને અંગ. ૩ પ્રાત:કાળે ઉઠી કરી, જાંય અબોલા પાસ; દેખીને રીઝે ઘણું, પામે મન હુલાસ, ૪ ખોળામાં બેસાડે લઈ ડાબા જમણી નરનાર; જોઈ મુખ નર નારનું હરખે અપરમપાર. ૫ જે જોઇએતે હાજર કરે; કસી વાતે નહી દુખ; ખાય પીએ રંગે રમે, સદા ખુશાલી મુખ. ૬ એક સમે તે બોલીઓ, વીનતા પ્રતે વચન, માત પીતાને મળીએ જઈ, જો

માને તારૂ મન. ૭ તારા સજનને હું મળ્યો, તું પણ મળે પરીવારે; રાજ પાટ જઇને કીજીએ, ત્યારે સફળ થાય અવતાર. ૮ રાજ પાટ ભોગવ્યા તણી, ઈછાછે મનમાંય, વીજોગ ટળે વાહાલા તણો, એમ મુખથી બોલ્યા રાય. ૯ મુવે છુટવાના નથી, કરમે કીધી હાણ; મનના મનોરથ ક્યાં પોચશે, કાળા ગ્રહની આણ. ૧૦ એવાં વચન શ્રવણે સુણી, મેમુદા બોલી વચન; સીતા મનની પરહરો; શીદ પરો દુઃખ મન. ૧૧ ખુશી થયો તે રાજવી, કીધો ભોગ વીલાસ; રજની વીતી રંગમાં થયો તે પ્રાતુશ કાળ. ૧૨ અસનાન દાન ભોજન કરી સજ્યા શોભ શણગાર; નરનારી બેઉ આવીયાં અબોલા બેઠી તે ઠાર.

ચોપાઇ—દીઠી નરનારીની દેહ, અબોલાને લાગો નેહ; ખોળામાં બેસાડી જોડ, દીઠુ મુખને પામી કોડ, ઘણી કાન્તી છે રૂપ વીશાળ, આવ્યુ રાક્ષણીને વહાલ; દીપ વસ્ત્ર શણગાર સોળ, ચંદ્રવદની મુખ રાતાં તંબોળ. જાણે ઇંદ્રાણીનાં રૂપ, ગગનથી અવતરીયો ભુપ; તેવી શોભા નરની થઇ, ઘણી રાક્ષણી મનમાં મોહી, માગો માગો નરને નાર, જે માગો તે આપુ આ ઠાર; વચન તમારૂ મોથ્યા નવ કરૂ, જે માગો તે હાજર ધરૂ. ચંદ્ર સુરજને માગો તમો, તો તો આણી આપુ અમો; ઘણું મને આવ્યું વહાલ. માગો તે આપુ તત્કાળ. તેવારે મેમુદા બોલી વચનહસી કરીને તે દન; માના માગતાં આવ્યાં નરનાર, વચન આપોતો માગુ આ ઠાર. સત્ય વચન આપો કર ધરી, જે માગો તે આપુ ઠીકરી. રમે શરમાતાં નરને નાર, ઇચ્છા હોય તે માગો આ ઠાર; એવાં વચન અબોલાનાં સુણી, મેમુદાએ વાણી ભણી; અમો નરનારી કેરી જોડ, માત પીતા મળવાના કોડ. કુટુંબ પરીવારનાં જોઇ મુખ, તોતો થાય માતાજી સુખ મુજ સ્વામી ઝરે રાતને દન, માત પીતા મળવાનું મન. માટે રજા

જો આપો માય, તો તો કુટુંબ મેળાવા થાય; એવાં વચન બોલી તે સાથ, ત્યારે અંબાજીએ શીર મેલ્યો હાથ. મુજને વચને બાંધી કરી, એ શું વાણ મુખે ઓચરી; કેમ વાળીશ મ્હારૂં મન, કેઈ પેરે જશે મ્હારા દન. તારો વાંક નથી લગાર, તારા સ્વામીએ શીખવ્યું આ હાર; મેંતો એને સોંપી તુને, એણે દગો દીધો મુને, વચન મારૂં મીથ્યા ન કરૂં. તારે પીજોગે નીશ્ચે મરૂં; એમ કહી રાક્ષસી રહી, ત્યારે કન્યા બોલી તહીં, માતાજી હુંતો તારી બાળ, બાળપણાથી રાખીછો વ્હાલ; વસ્ત્ર આભુશણ ને પાન, સોળ વરસની કીધી નીધાન. સુંદર સ્વામી પરણાવ્યો મુને, સઘળો ઓરાઓ વીત્યો તુને: હવે સફળ જનમારો થાય, જો વસ્તીમાં જઈએ માય.

દોહરા—એવાં વચન કુંવરીનાં સુણી. હરખી અંબાજી મન; જાઓ નરને નારી તમો, મળો કુટુંબ સાજન. ૧ વસ્ત્ર આભુશણ આપીયાં, શણગાર આપ્યા બહુ ત્યાંહ; જુવે મુખ નરનારનું, રાક્ષણી રીઝી મનમાંહ. ૨ એકેક વાળ પછી આપીઓ, પોતાના શરીરનો જેહ; કદાપી દુખ તમે પામશો, હું જાણીશ મહારી દેહ. ૩ અગ્નિ ઉપર તમે બાળજો. કદી પડે કાંઈ દુખ; તે વેળા જાણ મુજને થશે, અમો આવીને કરીશું સુખ. ૪ અઢાર હજાર રાક્ષસ લઈ, આવી પહોંચીશ હું ત્યાંય; તારા દુશ્મનનો પરાજય કરીશ નીશ્ચે જાણો મનમાંહ. ૫ એમ કહીવળી તેડીયા, બે જક્ષ તેણીવાર; આવી ને ઉભા રહ્યા, કરયા દંડ જુહાર. ૬ આ નરનારીને લેઈ કરી, ઉડો ગગન મોઝાર; એ કહે ત્યાં મુકો જઈ, પાછા આવજો આ હાર. ૭ કદાપી એ દુખ પામશે, વાંકો થાશે વાળ, તો તો મારી નાંખશું, આણીશ બેઉનો કાળ. ૮ પત્ર લખાવી લાવજો, એમના હાથનો અહીં; એમ કહીને વીદાય કરયા, રાક્ષસને સહુ તહીં. ૯ રાક્ષસ વાટે વીનવે, બાઈ કીયુ તમારૂં ગામ; ત્યાં જઈ ઉતારીએ, એમ બોલ્યા ફરી

પ્રણામ. ૧૦ રાજકુંવર ત્યારે બોલીયો, ફરદ શેહેર મોઝાર; ત્યાં જઈ મુકો મને. તો પોહોચે મનની આશ. ૧૧ ચાર ઘડીમાં મુકીશું, એમ કહીને ઉડી જાય; આવી પોહોંચ્યા પલકમાં, જ્યાં લાખાંની ત્યાંય. ૧૨ તે શેહેર સમીપે જઈ રહ્યા, દીઠા મેહેલ આવાસ; કીયો મેહેલ છે તમ તણો, ઓળખો આણી હુલાસ. ૧૪ નવ ટુકા મેહેલ છે લાખાં તણા, ઓળખ્યા તેણે ઠામ; રાજકુંવરે દેખાડીયાં, ઉતારયા તરત તે ઠામ.૧૫ નરે નારીને મુકીયાં, મેલીયાં મેહેલની માંહ. રાક્ષસ બેઠા બારણે નવ ઓળખે તેને ત્યાંય.

ચોપાઈ—બેઉ ગયા મેહેલની માંય, લાખી ગુણકા બેઠી ત્યાંય; દીઠું રાજકુવરનું મુખ, ગયું દોહલું તેનું દુખ. જાણે અંધ પામ્યો લોચન, તવી ખુશાલી વાધી મન; દંડવત કરી નામ્યું શીશ, સફળ જન્મ થયા આ દીસ. મોતીની થાળે વધાવી કરો, ઓવારણાં લીધાં સું દરી; સાજ્યા સોળે શણગાર. આવીને પાસે બેઠી નાર. વિગત વાત પુછી તે ઠાર. સંક્ષેપે કોહ્યા વીસ્તાર; લાખો પુષ્પ આલો નાર, એ પણ છે રાજની કુમાર. લાખો તે વારે રીઝ્યા ગન, રાજ કન્યા શું બોલી વચન; આપણ બન્યા સહીયર થયાં, દુખ દોહલાં સઘળાં ગયાં. ખાશુ પીશુ ને રહેશુ પાસ, પ્રભુએ પુરી મનની આશ; મળી બેઠાં રહી બેઉ પાસ, રાજકુવર ગયા જ્યાં દાસ. કાગળ લખીને આપ્યા તહીં, દેશ હમારે પોતા સહી; કશી વાતે દુખ પામ્યા નથી, એમ લખી આપ્યું સરવથી. માગી શીખ ને નિકળ્યા સહી, અબોલાને જઈ મળ્યા તહી; મુખ જુબાની સઘળી કહી, કાગળ કરમાં આપ્યો લઈ. એ વાતનો અહીંથી રહી, રાજકુવર શું કરેછે તહી; હાશ્ય વીનોદને કરે વિલાસ, કામ જમણી બન્યો પાસ. સાત દિવસ રહી તે ઠાર, લાખીશું બોલ્યા તે વાર; સીરકસ્તાન જાશું સરવથી, અહીંયાં રહ્યાની

કાંઈ શોભા નથી. મુજ પીતાનું કરવું કામ, દુખે આંખેતો થાયે મુજ નામ; માટે તઇયારો કરવી સહી, પાણી પીવાને રેહેવું નહિ. લાખીએ વચન ચડાવ્યું શીશ, ઉઠો તે વેળા તે દીશ; માલ ખજાનો ધન ભંડાર, ચડાવ્યુ સરવે વાહાણ મોઝાર. સીરકસ્તાન જાવા તઇયાર, સામાન સરવે કાહાડ્યો બાહાર; રાજકુંવરી બેઉએ સાર, વાહાણમાં બેશી જાઓ તે ઠાર. હું પગવાટે આવીશ તહીં, એવી વાણી વીનતાને કહી; એવી વાત કરે તે દીશ, દરવાને જઇને નામ્યું શીશ. કેદી લાચાર રાજાના બાળ, તે કેહેછે હમારા શા હાલ; જે ફરમાવો તે કીજીએ, જીવતદાન અમને દીજીએ. એવી વાણી લાખીએ સુણી, મુખ થકી તેને વાણી ભણી; સમાચાર રાજાને કહું ત્યાર પછી તમને જાવા દેશું.

દોહરા—એવાં વચન લાખીનાં સુણી, ગઈ રાજાની પાસ; કરજોડી કરી વીનતી, કરો વાણી પ્રકાશ. ૧ ભાઈ તમારાછે કેદમાં, તેને કાહાડોની બાહાર; તમને જેમ મનમાં ગમે, તેમ કરો આ ઠાર. એવાં વચન તિન સુણી, તેડ્યા સભાની માંહ; ચાર જણા આવી કરી, કર જોડીને ઉભા તાંહ. ૩ પુન્ય તણા પ્રતાપથી ભાઈ તમે જીત્યા જાણ; પરોપકાર તમો કરો, ઉગારો હમારા પ્રાણ. ૪ તમ વિના મુકાવનાર કો નથી, નવ ટળે હમારૂ દુખ; એમ કહી ને ટળવળ્યા, કરોની હમને સુખ. ૫ તમો લાખીને જીત્યા, માટે કરો પરમારથ કામ; કાળાગ્રહથી છોડાવીએ રાખી હમારી મામ. ૬ કર જોડી ને કરગરે, આ બંધીથી મુકાવો ભ્રાત; ગુણ તારા ભુલું નહિ, લઇએ લાખેણી વાટ. ૭ એમ કહીને રૂદન કરે, ત્યાર દયા આવી મન; મન થકી ત્યારે બોલીયા, હશી કરી રાજન. ૮ તમેતો ચારે હારિયા, ગુલામ થયા આ ઠામ; હવે કઈ પેરે છુટશો, કેમ પોચે મનની હામ. ૯ નામ ગુલામ તો નહિ ટળે, લોની

કુપાળે છાપ; પગમાં નીશાની જોહો તણી તો મકુ જીવતા આપ. ૧૦ ત્યારે ચારે જણા કરે વિનતી, અમો રાજાના છઈએ તન; કુળને આપણ લાગી ઘાણી. આપ વિચારોની મન. ૧૧ ત્યારે રાજા બોલાઓ, દો જંગા ઉપર ડાહામ; તે વાત કોઈ નવ જાણશે, મુકી દેઉ આ ઠામ. ૧૨ નીશાની કીધા વિના, કોઈ નવ મુકે ગુલામ; કબુલ કરો મુજ વાતને, તો મુકી દેઉ આ ઠામ. ૧૩ ત્યારે ચારે જણે વિચારીયું, કોઈ નવ જાણે પેર; ગુલામ ડાઘ દેવડાવીએ, જઈએ આપણે ઘેર. ૧૪ એમ વિચારી મન વિશે, કબુલ વાત તે કીધ; મોહોર એક કીધી સહી, કોરી લેખ લખ્યો તે શીધ. ૧૫ જંગા ઉપર મારીયો, ચોસ પાડી બહુ તહી; પછે આસનાવાસના કરી, તેને રજા આપી તે સહી. ૧૬

ચોપાઈ—ત્યાર પછે આપી રજાય, ખુશી થાય છે મનની માંહ; ભાઈ જાણી આપીયા શણગાર, દીધાં આભુષણ વસ્ત્ર અપાર. લાખ લાખ રૂપઈઆ આપ્યા સહી, વિદાય કરયા ચારેને તહી; વિનતા માલ વળાવ્યો જાણ, સારહસ્તાન ભણી નીરવાણ. પોતે લીધું જોગીનું રૂપ, પુષ્પ લઈને ચાલ્યા ભુપ; ચાર જણા તે વાટે જાય, તેની ચરચા જોતો ત્યાંય. લાખ લાખ રૂપઈઆ સહુ પાસે રોક, શમીઆ તેના મનના શોક; એક એકસો રાખ્યા સ્વાર, સજ થયા તે રાજકુમાર. તેની પછવાડે ફકીરજ પળે, તેની વાત કોઈએ નવ કળે; મુકામે બેઠા પાણી પાસ, કરે વાત આણી હુલાસ. ફકીર ત્યાં આવિયો સહી, ચારે કરી સલામજ તહી; આવો બેસો તમો આ ઠામ, કયાંથી આવ્યા કીયે જાશો મુકામ. સાચી વાત અમને કહો, ફકીર બોલ્યો તે લહો; રહેવું અમારે વન મોઝાર, રજની રાત રેહેશું આ ઠાર. કંદમુળનો આહારજ થાય, જઈશું જંગલ વાહાણા માંહ; તમો કયાંથી આવ્યા ને કયાં જશો, કોણ જાતને કયાં તમે

વસો. રાજવંશીના સરખી કાય, શું ધારી નીકળ્યા મનમાંહ; ચાર જણ વિચારજ કરે, ફકીર પ્રમાણે વાણી ઓચરે. પોતાની હકીકતની કહી વાત, ફકીર સમજ્યો મન સંઘાથ, મળ્યા વનમાં ચારે સહી; ફકીર પ્રતે વાણી કહી, અમને તે ફુલ મળ્યું નહિ. પાછા ફરી ઘેર જાશું વહી.

દોહરા—જુઠી વાત કરો તમો, જુઠો કરો હંકાર; આપ વખાણ જે નરે કરે, તે મુરખનો સરદાર. ૧ મુલક મુલક ફરયા તમો, તમ વિના ચતુરે નહિ કોય; તે સાચુ જો જાણીએ, તો ફુલ દેખાડો સોય. ૨ લબાડ વાત બોલો તમો, વળી મનમાં ધરો હંકાર; એ બોલવું તે મુરખનું, ચતુરે કરો વીચાર. ૩ બંકાવળીનું પુષ્પ મુજ કને, કેમ આવે તમ હાથ; એમ કહીને દેખાડીયું, અચરત પામ્યું સઉ સાથ. ૪ એમ કહીને કહાડીયું, જુવેછે સઘળા લોક; એ સાચુ કેમ માનીએ, સાચુ જુઠુ ફોક. ૫ એમ કહીને તેડીઓ, એક અંધ જતોતો વાટ; આ નરને કરો દેખતો, તો સાચી માનીએ વાત. ૬ નહીતરે તમો ધુતારા સહી, જુઠા કેરી જાત; થાય અંધ જો દેખતો, નિશ્ચે સાચી વાત. ૭ આંખડી માંહે અંજન કરેચુ, પાંખડી પુષ્પની એક; ફાટી પડળ ઉઘડી ગયું, ને રહ્યો તેનો ટેક. ૮ ઘણા વરસની ખોડ હતી, તે સારાં થયાં લોચન; ફકીરને ચરણે નમ્યો, હરખ ધરીને મન. ૯ જીવતદાન જાણે આપીયું, ને ટાળી હમારી ખોડ; એમ કહીને કરી વિનતી, નમેછે બેઉ કરજોડ. ૧૦ અચરત પામ્યા ચારે જણા, નિશ્ચે એતો વાત; મારી કરીને લીજીએ, અથવા કરીએ ઘાત. ૧૧ એમ કહીને ઉઠીયા, ગ્રહી નગન તલવાર; એ ફુલ અમને દીજીએ, નહિતરે મારૂ આ ઠાર. ૧૨

ચોપાઈ—એમ કહીને ઉઠયા જોધ, અંતઃકરણમાં આણી ક્રોધ; ખુશી થઇને અમને આલ, નહિતરે આવ્યો

તારો કાળ. આપો તો જાવા દેઈશું, નહિતર મારીને લેઈશું; ત્યારે પસ્તાયો પોતે તે દીશ, વગર સમજ્યું કરયુ એ ઇસ. બધી ચતુરાઈ મહારી ગઈ, એતો ફુલ દેખાડયું લઈ; માટે લખી વાત મટવાની નથી, હજી દુખ કેટલું સરવથી. મુજ પીતા કેરુ તો દુખ જશે, દેખાશે આંખે ને સુખીઓ થશે; પાછો પ્રભુએ દુખમાં નાંખીઓ, જસ મહીમા તેને વાધીયો. અંતે ધરમ તરવાનો સહી, ન આપુ તો મારે અહી; એમ વીચારયું મનમોઝાર, આપ્યુ ફુલ નવ લાગી વાર. શા સારૂ મારોછો તમો, લોની ફુલ આપુછું અમો; ગુલબંકાવળી તણો છે બાગ, લાખો ફુલ છે તેની જાગ. તમારે મન અમુલખ સરવથી, અમારે મન તો કોડીનું નથી; એમ કહીને આપ્યુ હાથ, ચાર જણા હરખ્યા મન સાથ. મુકી ફકીરને ત્યાંથી વળ્યા, પોતાને દેશ સમીપે પળ્યા; કુચ મુકામે ચાલ્યા જાય, આવ્યા સીરકસ્થાનને માંય. નગર મધે વધામણી ગઈ, કુવર રાયના આવ્યા સહી; ઓસીગણ પોતાને થઈ, જલદ રાજા હરખ્યો તહીં; ઉઠયો તે વેળા તે દન, પુત્રનું મુખ જોવા થયો પ્રસન. જે વેળા જો મુખ, તે વેળા ટળે મારૂ દુખ. એમ વીચારી મનમોઝાર, અસવારી કીધી તઈયાર; ગામને બહાર જઈ સભા કરી, અરાઢે વરણ આવીને અડી. અમુલખ વસ્તુ લાવિયા, તે જોવાને સઉ આવીયા; ઘણી ખુશાલી અપરમપાર, ચાર કુવર આવ્યા તે ઠાર. દંડવત કરી લાગ્યા પાય, રાજાએ ચાંપ્યો રૂદીયા માંહ; પુછે હકીગત રાજા તહીં, સંક્ષેપે વિશ્તારી કહી. મહા દુખથી આવ્યા છીએ અમો, શું વિસ્તારી કહીએ તમો; એમ કહી મુકયું તે ઘડી, સઉને વાતતો અચરત અડી. વખાણ કરે સઉ તે વાર, ઘન ઘન તમારો અવતાર; તમ વીના કોણ કરે કામ, બત્રીશ લક્ષણાં તમારૂ નામ. ત્યારે ચારે કુંવરે બોલ્યા તહીં, અમો ગયા તો

લાવ્યા સહી; બીજો કોઈ લેવાને જાત, તો નીશ્ચે પામત ઉતપાત.

દોહરા—એમ વખાણ સઉનાં સુણી, ને ચારે હરખ્યા મન; તે ફુલમાંથી કાહાડી પાંખડી, મેહેલી તેણે દન. ૧ અંજન કીધુ આંખમાં, પોતાના પીતાય; નેત્ર પડદો ફાટી ગયો, થયો દેખતો રાય. ૨ અંધ તે લોચન પામીઓ, તેથી બીજુ શું સુખ; દાન પુન્ય કીધાં ઘણાં, ભીક્ષકની ભાગી ભુખ. ૩ કંચન મેહે વરસાવતો, પાછો વાળ્યો પુરમાંહ; ચારે પુત્ર મુખ આગળે, શોભા કહી નવ જાય. ૪ કોઈ વધાવે મોતીડે, કોઈ પુષ્પેરે વિશાળ; ઘેર ઘેરથી લે વારણાં, નાના મોટી નરનાર. ૫ છત્રીશ વાજાં વાજી રહ્યાં, બોલે બંદીજન ભાટ, જાચક જશ બોલે ઘણા, નહિ કોઈને ઉચાટ. ૬ વાજતાં ગાજતાં આવીયા, પોતા તણે મુકામ; ખુશાલી વાધી સરવને, મુખથી બોલ્યા તે ઠામ. ૭ ફરી લોચન મુજને આપીયાં, પરમેશ્વરે બીજી વાર; તે પ્રતાપ મહારા પુત્રનો, સફળ કરચો અવતાર. ૮ નેત્ર સમાન બીજુ નથી, ઘણી ખુશી મુજ મન; હવે આઓ પીઓ ખુશી કરો, નગર મધે સઉ જન. ૯ એક વરસ લગી રહી, કોઈ નવ કરે વણજ વેપાર; ખાન પાન ને રંગ રાગ, કરે સઉ નરને નાર. ૧૦ ધન ભંડાર ભરાવીયા, ગરીબ લોકને ઘેર; આઠે પોહોરને સાઠે ઘડી, મોજ કરે બહુ પેર. ૧૧ ખુશાલી વાધી ઘરે ઘરે, વાજે ઢોલ મરદંગ; ખાઓ પીઓને મોજો કરે, આણંદ સઉને અંગ. તાજલ મુખ પાછો દુખી થયો, તે રહ્યો વન મોઝાર; હવે ગુલબંકાવળી જાગી ઉઠી, હું તેનો કહું વીસ્તાર. ૧૩

ચોપાઈ—એ વાત તો અહીંથી રહી, બંકાવળીની શી ગત થઈ; તે પેહેરી વસ્ત્ર નીકળી બહાર, આવી હોજ બનસ્યો તે ઠાર. મુખ પખાળયું હેતજ કરી, વેણ છુટી છે

સુંદરી; નજર પોતાની હાથ ઉપર ગઈ, વીંટી પોતાની કરમાં નહિ. મુદ્રીકા કોઈ નરની સહી, અચરત વીનતા મનમાં થઈ; આતે કારણ શું કીરતાર, કોણ પુરૂશ આવ્યો આ ઠાર. એટલી ચોકી વીંટાવી કરી, કો નર આવ્યો હીમત ધરી; એમ વીચાર કરે મનમાંહ. ગઈ નજર તે તળાવછે ત્યાંય. તેમાં જુએતો ફુલજ નહિ. ચારે દીશાએ જુવે તહિં; અચરજ સરખું થયું આ ઠામ, કોણે કરયુ તસ્કરનું કામ. તે નરે પીધુ અમરનું પાન, નીર નાખી ગયો તે ઠામ; દેવ દાનવથી નવ અવાય, ઘણી વીમાશણ મનમાં થાય. ધન ધન તેની માતાનો કુખ, તે નર જોઈ ગયો મુજ મુખ; નગ્ન જોઈ તેને મારો કાય, મેં નિશ્ચે કરયું છે આંય. પુષ્પ પેમલ તેણે સંગ લીધ, ગયો કામ પોતાનું કરી સીધ; નખથી તે માથે નીહાળી ગયો, હવે શો ઉમેદ તે નરને રહ્યો. નીંદ્રા વશમાં મેં જાણયું નહિ, ગયો વીંટી બદલી તહીં; અધર નીહાળી ગયો મુખ, વળી જોઇ હશે મુજ કુખ. કુચ ઉપર મુક્યો હશે હાથ, નીહાળી હશે મારી જાત; વરત ભંગ કુંવારીનું કરયુ, હવે બીજો ચીંતે કેમ ધરૂં. માટે તે નર સાથે વરૂં, નહિ મળે તો નિશ્ચે મરૂં; તે નર મુજ પ્રાણ જીવન આપ, અવર બીજા ભાઈને બાપ. માનવની બુદ્ધી આ ઠાર, તે વીના બીજા કોણ આવનાર; એમ વીચારયું પોતે મન, એક સહસ્ત્ર પરી તેડી તે દન. સરવે આવીને ઉભી જાણ, ત્યારે ક્રોધ કરીને બોલી વાણ; તમે શું ચાકરી મારી કરી, ફુલ અહીંથી કોઇ ગયો હરી. તે નરને લાવોના નાર, નહોતર મારી નાંખીશ આ ઠાર; અરાઢ હજાર રાક્ષસ અધીપતી, તે સાથે બોલી વીનતી. તમે શું રક્ષા કરી આ ઠામ, ખોઈ નાંખ્યું મુજ પીતાનું નામ, બાગનું ફુલ લેઈ ગયો સહી; પીતાને જવાબ શો દેશો તહીં. માટે સોધી કાહાડો તતકાલ, લઇ જનારોના જોઈ હવાલ;

એક સહસ્ત્ર પરીશું બોલી વાણ, શોધી લાવો નહીં તો ખોશો પ્રાણ. એ રીતે ચમકાવ્યાસહી, સૌનેરીસ ચડીછે બહુ.

દોહરા—રાક્ષસ સઘળા કોપીયા, કોણે કર્યું એ કામ; અપ કીરતી થઈ જગતમાં, બોળ્યું બાપનું નામ. ૧ ખોળ કરાવી અતિ ઘણી, મોકલ્યા રાક્ષસ દસવીસ; પકડી લાવે ચોરને, તેનું છેદાએ શીશ. ૨ હજાર રાક્ષસ દોડીયા. કોઇ ગંગાને પટવી જાણ; પાહાડ પરવત જંગલ સહી, શોધી વળ્યા નીરવાણ. ૩ ઘણા મુલક શોધી વળ્યા, પણ નવ લાગી ભાળ; નીરાશ થઇ સઉ આવીયા, દેખીતા વિકરાળ. ૪ નામ નીશાંન જાણ્યું નહી, તે કેમ આવે હાથ; નીરાશ થઇ બેઠા સહી, રાક્ષસ કેરો સાથ. ૫ ઠામ ઠેકાણું તેનું મળે, તો શોધી કહાડીએ ગામ; મારી આંમાં લાવીએ, પાછું ફુલ આ ઠામ. ૬ એમ કહીને કળકળ્યા, કોણ પુરૂષ એ સોય; સઉનું મુખ ઉડી ગયું, કારણ ન કળે કોય. ૭ સહસ્ત્ર પરી શોધી વળી, જોયા મુલક અપાર; થાકીને આવી સઉ, બંકાવળી જે ઠાર. ૮ કરજોડી કરી વીનતી, જોયા પાહાડને વન; વસ્તી જોઇ બીજી ઘણી, શું કહું મુખે વચન. ૯ ગુલબંકાવલીએ વીચાર્યું, મારે કરવું એ કામ; ભેદ પરપંચ કર્યા વિના, કેમ પોહોચે એ હામ. ૧૦

ચોપાઇ—માનવ લોક જોઉ સરવથી, તેની બુધીનો પાર જ નથી; માટે જોઉ ત્યાંના લોક, કદાપી સમશે મનના શોક. એવું મન વિચારી કરી. ઉડી સમુદર પરવરી; ઉતર દિશાનો જોયો દેશ, બદલી કરી પોતાનો વેશ. જોતી જોતી તે પછે ગઇ, તોએ ભાળ તો લાધી નહી; અનેક વેશ પોતાના કરી, નગરી બાધી જોતી ફરી. પશ્ચિમ દેશ નિહાળે સરવ, નીરાશ થઇ મુક્યો મન ગરવ; ત્યાં થકી નવ જડી ભાળ, પછી દક્ષીણ ઉતરી તતકાળ. અનેક રૂપ કર્યાં પ્રકાશ, જોયા દેશ આણી હુલાસ; બાગ બગીચા મેહેલ અ-

વાસ, કોઈ સ્થાનક નવ પહોંચી આશ. વાયુ રૂપ તેને શી વાર, લાંઘો દક્ષણ દેશનો પાર; નીરાશ થઈ ત્યાંથી પરવરી, પુરવ ભણી તેતો સંચરી. બુદ્ધી પોતાની કરે પ્રકાશ, જોવા લાગી તે ચોપાસ; ઘણા દેશ જોયા સરવથી, તોએ ભાળ કાંઇ જડતી નથી. ત્યારે મનમાં થઇ નીરાશ, અરે દઇવ નથી પોહોચતી આશ; એમ કહી ચાલી જેટલે, સીરકસ્તાન આવી તેટલે. જોવાને લાગી તે ગામ, ઘણી શોભા છે ઠામેઠામ; ઘેર ઘેર વાગે ઢોલ મરદંગ, રાગ આપે નવલા રંગ. ખાનપાન થાય અપરમપાર, જોતાં અચરજ પામી નાર; ઘણા મુલક જોયા સરવથી, પણ આવી ખુશાલી કાંઈ નથી.

દુહા—તે નગરમાં સંચરી, ધરી મરદની કાય; પુછવા લાગી લોકને, શો હરખ છે પુરમાંય. ૧ ઘેર ઘેર રંગ રમી રહ્યો, હરખે સઉના મન; આભુષણ સરવે સજ્યાં, શું છે દીવાળીના દન. ૨ એવાં વચન શ્રવણે સુણી, બોલ્યા તે પુરના લોક; નીત દીવાળી આ દેશમાં, નથી કોઇને મન શોક. ૩ રાજા હમારાનાં નેત્ર ગયાં, નથી કાંઈ તેનો ઉપાય; હકીમ એક બોલ્યો તહીં, ભરી સભાની માંય. ૪ ગુલબં-કાવલી પુષ્પ મળે સહી, અંજન કરે જો રાય, સો વરસને અંધ હોય જો કદી, તરત દેખતો થાય. ૫ એવાં વચન તેનાં સુણી, ખોળ કરાવી અપાર; કાંઇ ભાળ લાગી નહી, દીલગીર થયો તે રાય. ૬ એના પુત્ર છે ચારે પ્રાક્રમી, તેણે કરી સલામ; જંગલ જંગલ તે ભમ્યા, લાવ્યા ફુલ આ ઠામ. ૭ અંજન કીધુ આંખમાં, થયો દેખતો રાય; ખાપણ ટળીયું આંખનું, આનંદ અંગ ન માય. ૮ પ્રથવી પતી ઘણું રીઝીઓ, બોલ્યો મુખે બોલ; એક વરસ લગી સહુ મેદની, ખાઓ પીયો કરો કલ્લોલ. ૯ ખજાના આપ્યા છે ગ-રથના, જેને જોઇએ તે ખાય; નીત દીવાળી સર્વને, આ-

નદ અગ ન માય. ૧૦ એવાં વચન તેનાં સુણી, હરખી બકાવલી મન; ધનધન ભાગ્ય માહરૂં, ધન આજનો દન. ૧૧ સફળ જન્મ માહરો થયો, મળી નીશાની આ ગામ; ફુલ તણા એ તસ્કર સહી, મુજને મળીયો આ ઠામ. ૧૨ પ્રસન થઇ મનડા વિષે, ગઈ શેહેરની બહાર; આગળ જળછે નદી તણું, ઉતરીયા તેને ઠાર. ૧૩ જળ ક્રીડા વનતાએ કરી, શુધ કર્યું શરીર; અદભુત કર્યું નરે તણુ, જાણે કોઇ બાવનવીર. ૧૪ દેવતાઈ વસ્ત્ર અંગે ધર્યાં, સજ્યાં ત્યાં શોભતા સોળ; મરાઠી પાઘ મુસ્તક ધરી, મુખે રાતાં તંબોળ ૧૫ સ્વરૂપ પ્રકાસ્યું પોતા તણુ, નર તણીકરી કાય; કોઈ દ્રષ્ટે જોઈ નવ શકે, ઝબકારે આંખ મીચાય. ૧૬ કેડ કટારી વાંકડી, શોભે ધનુંશને બાણ; શોભાથી આવી પુર વિષે, ચતુરા ચતુર સુજાણ. ૧૭

ચોપાઈ—જોઇને હરખ્યા સઉ લોક, જે દેખે તેના સમાય શોક; ઘણી સકોમળ તેની કાય, સ્વરૂપે ચંદ્ર સુરેજ જેંખવાય. એવું કારમું કીધું રૂપ, જે દેખે તે હરખે ભુપ; નર નામે મુકયા હંકાર, એ કોઈ દેવાંશી અવતાર. સ્ત્રિ દેખી કામાતુર થાય, ધન ધન એ નરની કાય; શોભા તણું એછે સુખ, એવું રળીઆમણું શોભે મુખ. એમ મોહ પામ્યું બધું ગામ, ફરેછે પુરમાં ઠામોઠામ; જે દેખે તેનું મનચળે, તેની પાછળ નરનારી પળે. ખબર રાજસભામાં થઈ, તખ્તપર બેઠા તે તહીં; અરજ બંગીએ કરી સલામ, માંડી વાત કહી તે ઠામ. કોઈ પુરૂષ આવ્યો નગરી માંહ્ય, તેની શોભા કહી નવ જાય; જાણે ઇંદ્રાસનનો ભુપ, ધરી આવ્યો માનવનું રૂપ. તેની શોભા કેહેવાતી નથી, તે સમાન કોઈ પ્રથવીમાં નથી; ઘેલાં કીધાં સઉ નરનેનાર, જોવા મળી સઉ હારોહાર. અરજ બંગીનાં સુણી વચન, જલદ રાયનું હરખ્યું મન; તે પુરૂષને બોલાવો અહીં, એવી મુખથી

વાણી કહી. ધણી સ્વરૂપ છે રૂડી કાય, જોઇએ તેને લાવો આંહ્ય; વજીર મોકલ્યો તેને ઠાર, માન દઇને લાવો આ વાર. ઉઠ્યો વજીર નામીને શીશ. આવ્યો બજાર ભણી તે દીશ; કરી સલામ ને જોડ્યા હાથ, પછે વાત કરી તે સાથ. ધન ભાગ્ય ધરતીનું સહી. તમ સરખો નર આવ્યો અહીં; પ્રસન થયુંછે બધું ગામ, ભલે પધાર્યા આણે ઠામ. રાજસભામાં ચાલો સહી, રાજા મળવા ઇછે તહીં; મુજને મોકલ્યો તેડવા કાજ, ચાલો સભામાં જ્યાં માહારાજ. દીન વચન વજીરનાં સુણી, બંકાવલીએ વાણી ભણી; શાને દલગીર થાઓ તમો, ચાલો સભામાં આવું અમો. એમ કહીને ચાલ્યો ત્યાંય, વજીર તણી ઝાલીછે બાંહ્ય; રાજ સભામાં ઉભા જઈ, જોતાં ખુશાલી સહુને થઈ. રાજાએ દીધું સનમાન, મુખવાસ આપ્યાં બીડાં પાંન; કોણ દેશ નીકળ્યા શાકામ, કોણ જાતને શુંછે નામ. ત્યારે બંકાવલી બોલી તે ઠામ, મગરબ શેહેર અમારૂં નામ; સોદાગર કેરો હું તન, પુષ્પશેન મુજ નામ રતન. ઉમેદવાર ચાકરીનો સહી, દાણા પાણી ત્યાં રેહેવું જઈ; સુણી વાતને હરખ્યો રાય, મારી પાસ રેહો ભાઈ આંય.

દોહરા—જલદ મુખે બોલીયો, ભાઇ રેહો અમારે ઘેર; મન ગમતો મહીનો લ્યો. મોજ કરો બહુ પેર. ૧ મારી પાસે બેશી રેહો, નવ કરવું હવે કામ; ખાઓ પીઓ સુખ ભોગવો, આવો આપ મુકામ. ૨ એવાં વચન સુણી રાયના, બંકાવલી રીઝી મન; રાજ સભામાં નીતે રહું, કબુલ કરેયું વચન. ૩ ભાગ મળી મને ગામમાં, મળશે મારો ચોર; હીમત રાખીને રહું, પુરા થઈ આ ઠોર. ૪ નાશાં પડી તેણે સમે, બેઠા સભામાં રાય; ચાર પુત્ર પેલા આવીયા, પડ્યા પીતાને પાય. ૫ સુમન દઈ ચાંપ્યા રૂદે, બેસાડ્યા લઈ પાસ; સભા સહુ જોઇ કરી, પામી મન ઉલાસ. ૬

ત્યારે બંકાવળી ઓચરી, ધનુશ ધર્યુંછે જે નામ; કોણ પુરૂષ એ કોણ તણા, કેમ આવ્યા આ ઠામ. ૭ ત્યારે સભા સઉ ઓચરી, એ રાજાજીના તન; ગુલબંકાવલી ફુલ લાવીયા, કર્યાં દીન લોચન. ૮ એવાં વચન શ્રવણે સુણી, જોયાં નરેનાં મુખ; પરીક્ષા કરી તે નર તણી, પામો મનમાં દુખ. ૯ મુરખના સરદાર એ, બુદ્ધી હીણ અપાર; મુખ જોતાં કીમત કરી, ક્ષણું માત્રમોઝાર. ૧૦ એ નર તણો શી આશરો, તે નર બાવનવીર; ધનછે તેની માતને, જેણે જોયું મુજ શરીર. ૧૧ તે નર તણા એ ચોરછે, દગો તે સાથે કીધ; ફુલ લીધું તે પાસથી, જસ જગતમાં લીધ. ૧૨ ભાળ તેની મળશે અહીં, એમ વિચાર્યું મન, પ્રભુજી આશા પુરશે, સમરથ જગજીવન. ૧૩

ચોપાઈ—એ વાત તો અહીંથી રહી, તાજલ મુખની શી ગત થઈ; ફુલ ન રહ્યું પોતાની પાસ, છેક થઈ બેઠો નિરાશ. મેહેનત મારી મીથ્યા ગઈ, કર્તિ જગમાં તેની થઈ; લાખી આવશે લઇને વાહાણ, મુજ વિના તે તજશે પ્રાણ. બંનો સ્ત્રીની હત્યા થશે, કેઇ પેરે તે છુટશે; એવા મનમ કર્યો વિચાર, ચાલ્યો ત્યાંથી રાજકુમાર. જે રસ્તે ભાઈ ગયા હતા વહી; તે પગલે પગલે ચાલ્યો સહી, થોડા દિવસમાં ગયા તે ઠામ. સીરકસ્તાન છે પોતાને ગામ, જોજન એક રહ્યું તેહ; ચતુર નરે વિચાર્યું એહ, જો કદાપી નગરમાં જાઉં. તો તો તરણાથી હલકો થાઉં, મારી વાત કોઇ માનશે નહી; મુજને મારી નાંખશે સહી, પીતા તણે મન હુંતો કાળ. નામ સુણતામાં બે હાલ, મારૂં મોહો જોવાનું નથી, માટે ત્યાં જવાનો નથી; માટે ત્યાં જાઉ તે ફોક, એવા મનમાં પ્રગટયો શોક. નથી સુજતો એને એકે વિચાર, બેઠો જંગલમાં ગુણભંડાર; એક તરફ નદીનું નીર, એક તરફ ઝાડી ગંભીર. બેઠા કર કપાળે દઈ,

અબોલા સાંભરી આવિ તહીં; તેની કીરપાથી પામ્યો ફુલ, વળી વાળ આપ્યોછે અમુલ, કદાપી સંકટ પડે શરીર. બાળજો ધુપ અગ્નાપર વિર, તરત આવીને કરવાની સાહ્ય; વચન આપીયુંછે મુજ કરમાંય, તેને હુંતો સમરૂં આજ, તે વિના નથી સરવાનું કાજ. એવું આપ વિચાર્યું મન, પ્રગટ કર્યો તે દીન; કાડ્યો વાળ નવ લાગીવાર, અગ્નોપરે મુકયો તત્કાળ. આંચ લાગી તેને જેટલે, અબોલાએ જાણ્યું તેટલે; થયું તે વિનતાને જાણ, માહારા પુત્ર પુત્રિ દુખીયાં નીરવાણ. તેને વાળ મારો બાળ્યો સહી, તેની સુગંધ આવી અહીં; મારે કરવું તેનું કામ, અસ્વારી કરી એ ઠામ. અરાઢ હજાર રાક્ષસને લીધ, પોતે પંથ કર્યો તે શીધ; સુગંધ વાળની આવી તહીં, તે દિશા ભણી વિનતા ગઈ. વા પુરૂષ તેને શીવાર, આવી જ્યાં બેઠો રાજકુંમાર.

દોહરા—હરાઢ હજાર સાથે ઉતરી, જ્યાં બેઠો રાજકુમાર પુત્ર કેમ સમરી મુને, શુંછે દુખ આ ઠાર. ૧ આ જંગલમાં એકલા, તજી સજનનું સુખ; કેમ એકલા આ વન વિશે, ને શુંછે મનમાં દુખ. ૨ મેમુદા મારી દીકરી, તે તન માહારૂં પ્રાણ; તેને મુકી વનમાં ભમો, સાચુ બોલો સુજાણ. ૩ ત્યારે રાજકુંવર મુખ બોલીયો, માતાજી સઘળુ સુખ; વઇભવ નાના પ્રકારના, પણ એક વિત્યું દુખ. ૪ મેં તમને સમર્યા માવડી, સમજણ પડે મુજ; સમરતાં માત્રમાં આવીયાં, ટાળવા માહારૂં દુખ. ૫ હવે આશા પુરો માવડી, તોતો ભોગવીએ સુખ; એવાં દિન વચન તેના સુણી, દયા આવી ગઈ મુખ. ૬ શું ઇચ્છાછે મન તાહ્યરે, બોલની સત્ય વચન; માતાજી શું ઓચરૂં, બોલતાં આવે લાજ. ૭ તે દેવતાને દુલભ સહી, તે ક્યાંથી સરે મુજ કાજ; અબોલા મુખ ઓચરી, તજોની મન ચંતાવ. ૮ જે કાંઇ ઇચ્છાછે મન વિષે, તે લાવી આપીશ રાય; લાજ તજી મુજને કહો,

તો કામ તમારૂં થાય. ૯ ત્યારે રાજકુંવરે મુખ બોલીયો, ચરણે નામ્યું શીશ; ગુલબંકાવલી જેવો બાગ, કરવોછે આ દીશ. ૧૦ તેવો મેહેલને તેવાં ચીત્ર, તેવો હોજને તેવાં ઝાડ; કરી આપો મુને માવડી, તો પોહોચે મનનાં લાડ. ૧૧ અબોલા ત્યાં વીસમે થઇ, એ થાય કેમ કામ; મેં બાગ જોયો નથી, નથી જોયાં મેહેલ મુકામ. ૧૨ દીઠા વિના કેમ હું કરૂં, મેહેલ બેઠક રચના બાગ; સળંગ પડાવી તમને દાખવ્યું, તે કેમ થાય આ જાગ. ૧૩ દીઠો હોય મેં દ્રષ્ટિએ, તો કરેતી તમારૂં કામ; વીશકરમા તેડાવીને, રચાવત ઉતમ ઠામ ૧૪ માતાજી તમ કૃપા થકી, જોઇ આવ્યો તે બાગ; કહો તે લખી દેખાડીએ, કાગળમાં સઉ વાત. ૧૫

ચોપાઇ—કાગળ દુવાત તીયાં લીધી સહી, ચીતરવાને બેઠો તહીં; જે પ્રમાણે હતુ તહીં, પટમાં ઉતારી દાખવ્યું સહી, વૃક્ષ બાગ બગીચા સાર, સરવે માંડી કર્યો વીસતાર, તે વારે અબોલા હરખી મન. એ પ્રમાણે રચાવું તન,તેડી સેના સઉ પોતા તણી; તે સંઘાતે વાણી ભણી; મેહેલ રચાવો આણે ઠામ, દેવ રચના દેવતાઈ કામ, વીસકરમાને તેડીશું ઘેર. સામાન સહુ લેઈ આવો ઘેર; હીરા ઝવેર મોતીને લાલ; લાવે સ્થંભ માંહે પરવાળ, સોના રૂપાના ઢગલા કરો, તે દીશા ભણી પરવરો; આરસ પાહાણ, લાવો આ ઠારે; જે જોઈએ તે અપરમ પારે; એમ હુકમ રાક્ષસ ને મળ્યા દેશ દેશાંતર સહુએ પળ્યા; દેવ રૂપ તેને શી વાર,જે માગે તે લાવે આ ઠારે; સોના રૂપા મોતી ને લાલ, હીરા ઝવેર મણી પરવાળ, જુદા જુદા ઢગલાકરો, એવો બોલ અબોલાએ કર્યો, વળી કેહેતામાં દોડ્યા તે વાર. કરતાં કામ ન લાગી વાર; કહ્યા પ્રમાણે કીધુ કામ, સનમુખ આવી ને કરી સલામ, ત્યારે અબોલા બોલી વાણ, એક વચન કરો પ્રમાણ; વીસકરમાને લાવો અહીં; એવી મુખથી વા-

ણી કહી, ત્યારે એક રાક્ષસ ઉઠ્યો તહીં; વીસકરમાને લા-
બ્યા સહી તે રાક્ષસ સાથે પંથે પળ્યા. જઈને અબોલાને મ-
ળ્યા; વીસકરમાએ કર્યા પ્રણામ શું ફરમાવો મુજને કામ.
ત્યારે અબોલા બોલી વચન, આ રાજકુવરેછે મારો તન.
એ કહે તેવો રચવો બાગ, સરોવર મોહેલ કરો આ જાગ;
માણેક મોતી હીરાને લાલ; ઢગલા સરવે દેખાડ્યા તે ઠાર;
ઘટે તે મગાવશું અમો,ઘટીત કામ કરોની તમો; એવાં વચ-
ન અબોલાનાં સુણી, વીસકરમાએ વાણી ભણી; મુંજને ન-
થી કાંઈ વાર; નાશાની કરો તે ઠાર; દેવતાનું વરદાન મુજને
સહી, એક રાતમાં કરવું અહીં. માટે જે વસ્તુ કરવી હોય;
તેની નીશાની કરાવો સોય. તે પ્રમાણે થાશે કામ. મીણા-
કારી સુંદર ધામ.

દોહરા—રાજકુંવર મુખ બોલીઓ, ગુલબંકાવળી બાગ;
તેવી રચના કરવી સહી, હુંતો જોઈ આવ્યો તે જાગ.૧ ન-
કશા ઉતારી આપીયો, હોજ બાગ અપાર; જેજે વસ્તુ દી-
ઠી તહીં. તેતે ચીત્રી ચોપાસ.૨ જ્યાં જેવી શોભા હતી,ત્યાં
તેવો ભરીયો રંગ; પટમાં સરવે ઉતારીયું, આણી મન ઉ-
મંગ.૩ જગ મગ જોત ઝળકી રહી, એવું કર્યું માહે કામ;
પટ સોંપ્યો પોતે કરવીએ, વીસકરમા જેનું નામ.૪ એ પ્ર-
માણે તમો કરો, મોહેલ બાગને ઝાડ; મનોરથ પોગે મનત-
ણા, પાળોની મુજ લાડ.૫ પંદર કોસ ફરતો સહી, કોટ કર્યો
ચોપાસ. તે મધ્યે રચના કરો;પોહોચે મનની આશ.૬ એમ
કહી આપ્યો કર વીએ, હરખ્યો જોઈને મન. એથી સવાયું
થાશે સહી, ધીરજ ધરો રાજન. ૭ એમ કહીને આપીયો,
રાજાએ તે ઠામ; નીશા પડી તેને સમે, રચવા માંડ્યું તે
ધામ. ૮ દેવતાનું વરદાન છે, તેને શાની વાર; ધારીને જોયું
પટમાં રચવા માંડ્યો તે ઠાર. ૯ બાગ બગીચાને વાડીઓ
બારી અટારી માળ, પુષ્પ ઝાડને વનસ પતી, પટ પ્રમાણે

રચ્યો ખ્યાલ. ૧૦ જે મુખથી બોલે સહી, તરત તેવું થાય;
ઈંદ્રપુરીની રચના રચી. એક રાતની માંહ. ૧૧ જળ હળ જો-
ત ઝળકી રહી, જાણે દીપકની જોત; જાણે દીનકર ઉગી-
ઓ, એમ થઈ રહ્યો ઉદ્યોત. ૧૨ રજની વીતી તેને સમે, થયું
સંપુરણ કામ; અબોલા પાસે ગયા. કીધો દંડ પ્રણામ. ૧૩
પટ પ્રમાણે સહુ કરયું ફુલ ઝાડને ધામ; રજા આપો હવે
મુજને, તો જાઊં મારે ગામ. ૧૪ અબોલા હરખી ઘણી,
આપી રજાય; વીસ કરમા ત્યાંથી ગયા; પોતાના પુરમાંહ. ૧૫

ચોપાઈ—જોઈ બાગને હરખ્યું મન, રાજકુંવર તેડ્યો તે
દન, તારા કારણ રચાવ્યો બાગ, વઈભવ માંડો આ જાગ
ઈંદ્રપુરી પૃથ્વી પર કરી, જાણે સ્વરગપુરી આવી ઠરી; તેથી
શોભા અદકી હોય, ઉપમા કહી શકે નહી કોય. સાંભળ રા-
જકુંવર આ ઠાર, તારા ભાગ્ય તણો નહી પાર; મરતુ લો-
કના માનવ સહી, કશા લેખામાં ગણીએ નહી. તે તારે
આધીન થઈ રહી, ફરમાવો તે કરીએ સહી; પુત્ર કરીને બો-
લી રહી, તે વચન પાળુંછું અહીં, ઘણુ વેર માનવ સાથે
જાણ, જોતાં વારને લઈએ પ્રાણ; તેને આધીન થઈને ર-
હી, લખીત વાત તે મીટે નહી, એ સહુ પરમેશ્વરના ખ્યા-
લ, સુખ ભોગવો મારા બાળ, માતાજી પુત્ર તમારો સહી,
આશા માહારી પુરણ થઈ; એમ કહીને નામ્યું શીશ, અ-
બોલા પ્રસંન થઈ તે દીશ; માથા ઉપર મુક્યો હાથ, સુખ
ભોગવો મેમુદા સાથ; હીરા માણેક ઝવેર અપાર, અરપો
અરધ રહ્યા તે ઠાર. સોના રૂપાનો પારજ નહીં, તે સરવે
બખશુંશે લેઈ. ભરચા અખંડ તેના ભંડાર, ખાતાં ખુટે ન-
હીં લગાર; અબોલા ત્યાંથી પરવરી, લશ્કર લઈને ઠામે ઠ-
રી, રાજકુંવરને હરખ અપાર, ઘણી રચના જોઈ ઠામ
ઠામ; ગુલબંકાવળીથી બમણુ કામ, તેવી રચના ઠામો ઠામ.
હવે બાળ બાખાની લઈ જાણ, આજકાલમાં આવશે

વહાણ; દરીયા કીનારે ઉભો જઈ વહાણ આવતાં દીઠાં તહીં, હરખ્યો મનમાં અપરમપાર, ગયો સામો તે રાજકુમાર; નજીક ઝાઝ આવ્યુ જેટલે, લાખાએ નીરખ્યો તેટલે. સ્વામી મળવાને આવ્યા સહી, ઘણી ખુશાલી મનમાં થઈ; મછવો મુક્યો તેણીવાર તે ઉપર બેઠી બે નર; રાજકુંવરની આવી પાસ, પોહોચી મનડા કેરી આશ. ચાકર નરને સઘળા દાસ, ઉતરેચા સઘળા પોતાને અવાસ; માલ મતા ઉતારી લીધ, વહાણ પાછાં વદાએ કીધ; મોજ કરે તે રાજકુમાર, જોઈ રચના ઘણુ હરખી નાર.

દોહરા—બંને નારી આણંદમાં, સજ્યા સોળ શણગાર; હાશ વિનોદ કરે સહી, શોભાનો નહિ પાર. ૧ દાસ દાશી ઘરમાં ઘણી, ફરેછે બાગ મોઝાર; એક ચાકર ઘરમાંથી નિકળ્યો, ગયો જંગલ બહાર. ૨ અડવો કોશ ચાલી ગયા, દીઠા માણસ દસ વીસ; નજર પડ્યા તેહને, કાષ્ટ ધરેચાં છે શીશ. ૩ રાજાનો ચાકર બોલીઓ, તમો કોણ માણસ સાર; આ કાષ્ટ ક્યાં જઈ વેચશો, કોના નગર મોઝાર. ૪ ત્યારે સરવે બોલીઆ, સીરકરતાન હમારો મુકામ; પેટને અરથે નીકળ્યા, વેચીશું તે ઠામ. ૫ તે વારે તે નર બોલીઓ, આવો હમારે શેહેર; કાષ્ટ વેચાશે તમ તણાં, દામ મળે બહુ પેર. ૬ તે વારે સઉ બોલીઆ, આંહીનો નથી કાંઈ ગામ; એ રાન જંગલ તો સહી, નથી વસ્તીનું નામ તે નર કહે વસ્તી સહી, અરધો કોશ છે ગામ; જુઠું શીદ બોલું અમો, નથી મળવાના દામ. ૮ બમણા પઈશા લાગશે, તમો આવોની મુજ સાથ; એ વેચીને થાઓ વાણીયા, લેજો પઈશા હાથ. ૯ સહુ જણા સાથે મળી, આવ્યા તેણે ઠામ; તે શોભા કેહેવાતી નથી, શોભા નઉતમ તે ગામ. ૧૦ અચરેત થયા સઉ મન વિશે, આને શું કેહેવાય; હવે દીઠા માણસ આવતા, ત્યારે મનનો સંદેહ જાય. ૧૧ એમ

વાત કરતા આવીયા, રાજાજી મુકામ; હકીકત સરવે કહી, ધરેચાં કાષ્ટ લેઈ ધામ.૧૨ ગરીબ લોક અમે સહી, આપો મનગમતા દામ;એવું કહી છાના રહ્યા,હવે રાજા શું કરેકામ.૩૧

ચોપાઈ—એવાં વચન શેવકનાં સુણી, ખુશી થયો નગરનો ધણી; સોસો મોહોર આપી તેની વાર, ગરીબ જનણી કરચો ઉપકાર. મુખ થકી તેને વાણી કહી, તમને ગમે તો રોહોની અહીં; ખાઓ પીઓ કરો કુળકાજ, જે જોઇએ તે લોની આજ. એવાં રાજાનાં સુણી વચન,ખુશી થયાં સઉકોનાં મન; તેનાં છઇયાં છોકરાં લાવી કરી રહ્યા તે ઠેકાણે ઠરી. કોઇને મનઈ રાજાની નહિ, જે આવે તે વસે તહીં; પગ મેલવાનો નથી કાંઈ ઠામ, એમ લોક મળ્યા તે ગામ, સીરકસ્તાન તો ભાગ્યું સહી;લોકો ઉચાળા લાવ્યા તહીં, કોટવાળ નગરની કરે રખવાળ. તેને કાને પડ્યો સમાચાર, વજીરને તેને જઈ કહ્યું; ઉતપાત નગરમાં થયું, રઇયત બધી ઉચળી ગઈ. અડધી નગરી ખાલી થઈ. તમારૂ શેહેર તજીને જાય; ત્યારે તે બોલ્યો મુખ રાય, ત્યારે વજીરને આપી આશ. કેહેવા લાગ્યો બેસો પાસ, બોલ્યા પછી મુખે સરવથી; એ વાત મનાતી નથી, બાર ગાઉ ઉપર ઝાડી અપાર. વાઘ વરૂ ઘણા તે ઠાર, તહાં કોણે વસાવ્યુ ગામ; દેવ રક્ષણ દેવતાઈ કામ, એનો અચરજ સરખું અહીં. જાઓ તમો જોવાને સહી, ત્યારે કોટવાળે વાણી કહી, નગર તમારે અંધેરછે સહી; કશી ખબર તમે રાખતા નથી. શેહેર ઉજડ થાશે સરવથી.

દોહરા—કોટવાળ કહે વજીરને, તે ઉપર કહું દ્રષ્ટાંત; પ્રભુ ગત મત છે આવી નવી, ભાગુ મનની ભ્રાંત. ૧ ઉતર દીશાનો એક રાજવી, સતવાદી અપાર; એકાશી રાણી ઘર વીશે, રૂપ તણા અંબાર. ૨ એક પુતર વિના ઘર નહિ, નથી તેને કાંઈ તન; રાત દીવસ ઝુરે સહી, નારી

સહીત રાજન. ૩ ઘણા દિવસ એમ વહી ગયા, એક વિનતાનું ભળીયુ ભાગ્ય; ઉદર ગરભ તેને વાધીઓ, વિનતાને તે જાગ. ૪ પટરાણી તેને કરી, પામી ઘણું એક માન; પુરે માસે પદમણી, અવતરીયુ સંતાન. ૫ પુત્રી તેને અવતરી, હરખ્યો રાજા મન; વાંઝીઆ બાર ઉઘાડીયુ, ધન આજનો દન. ૬ રમાડે રાજા તેડી કરી, આણે અદકુ હેત; પ્રીત અતી અંતરમાં, તન મન ધન સમેત. ૭ ઘણા દિવસ એમ વહી ગયા, ફરી ગરભવંતી થઈ તે નાર; તે પણ પુત્રી અવતરી, રાજાને દરબાર. ૮ એમ કરતાં પુત્રી છ થઈ. સાતમુ આધાનછે નાર; રાજા મુખથી બોલીઓ ક્રોધ કરી તે ઠાર. ૯ કદાપી પુત્રી આવશે, દઈશ ઝાઝાં ઉપમાન; ક્ષણુ એકમાં માર સહી, તતક્ષણ કરીશ હાણ. ૧૦ પુત્ર જો કદી આવશે, તો નાહાલ કરીશ એ નાર; તારે આધીન થઇને રહું, એમ બોલ્યા રાજા તે વાર. ૧૧ એમ કહીને તે પરવરેચા, રાજ સભામાં રાય; રાણી દુખ ઘરે ગણું, કહેતાં કહ્યું ન જાય. ૧૨ લખીત વાત થાશે સહી, એ નથી કોઈને હાથ; પ્રભુને ગમતુ થશે, એમ વિચારેચું તેને મન સાથ. ૧૩ દસ માસ પુરા થાય, તો પણ આવી કન્યાય; પુત્રની બુમ પાડી સહી, દાઇના ચાંપ્યા પાય. ૧૪ જીવ જીવાડણ કારણે, જુઠું બોલી તે નાર; તારે પછી શું નીપનું, તે માંડી કહું વિસ્તાર. ૧૫ રાણી દાઈ મનસુબો કરે, તેનો કહું વિસ્તાર; એમાંથી શું નિપજે, તે કહું આણેઠાર. ૧૬

ચોપાઇ—રાણી દાઈ મનસુબો કરે, પૂત્ર તણી વાણી ઓચરે; વધામણી મોકલી રાજાની પાસ, આવી દોડતી સભામાં દાસ. રાણીજીએ જનમ્યો પુત્ર, રાજાથી વાધ્યુ ઘર સુત્ર; એવાં દાસનાં સુણી વચન, રાજાનું ઘણું હરખ્યું મન. વેહચ્યાં ગોળ ધાણાને પાન, જાચક જનને દીધાં માન; ધોળ મંગળને ગીત ગવાય, આણંદ સહુને અંગ ન

માય. રાણીએ જોશી તેડ્યો તે જાગ, કર જોડીને લાગ્યા પાગ; ધરમ તણા પીતાછો તમો, જીવતદાન અપસોને અમો. એ રાજાજી કહીતી વાત, આવશે પુત્રી તો કરશું ઘાત; સઉ પરમેશ્વર કેરો ખ્યાલ, સાતમી પણ જનમી છે બાળ. મારી નાંખે મુને સરવથી, વચન પોતાનું લોપતા નથી; માટે જુઠું બોલુંછું વાત, છે પુત્રી પુત્ર કેહેવા સાક્ષાત. એમ કહી બચાવો છે ઘાત, તમ આગળ કહી સાચી વાત; તમારે ખોળે મુજ શીશ, હું કહું તે કરો આ દીશ. રાજ સભામાં જાશો ગુણવાન, રાજાજી દેશે સનમાન; કરાવશે જનમોત્રી તમ પાશ, જનમોત્રી આણી ઉલાશ. વખાણ કરજો અપરમપાર, પછે વેહેમ મુકજો તે ઠાર; બારે વરશ સુધી જોવું નહિ મુખ, તોતો રાજા થાશે સુખ. હવડાં મુખ જો જોશો સહી, તોતો ઘાત થવાની અહીં; બેમાં એકની થાશે ઘાત, એટલી કહેજો મુખથી વાત. મારે જીવતદાન અમને દિજીએ, એટલું કામ તમો કીજીએ; અમુલખ મોતીના આપ્યો હાર, જોશી પ્રસંન થયા તેણીવાર. ત્યારપછી રાજ સભામાં ગયા, રાજા ઉઠીને ઉભા થયા; પુજા કરી લાગ્યા પાય, ભલે પધારયા સભાની માંય. જનમ અક્ષર કરોની અહીં, રાણીને પુત્ર જનમ્યો સહી; જોશીએ ગ્રહ માંડ્યા તે વાર, જનમ અક્ષર કરયા તઇયાર. પછી મુખથી કરયો વિચાર, સભા સઉ સાંભળે તે ઠાર; સકળ ગુણ સંપુરણ થશે, ચઉદ વિદ્યા જશ ગ્રાજે હશે. બત્રીશ લક્ષણો થાશે વીર, ધનુર વિદ્યામાં થાશે ધીર; દશ રાહુમાં જનમ્યો બાળ, તેનું ફળ કહું તતકાળ. રાહુનું ફળ એવુંછે સહી, બાર વરસ લગી મુખ જોવું નહિ; કદાપી મુખ જોશો સહી, તોતો વીઘન થાશે અહીં.

દોહરા—બાર વરસ જોતાં જશે, ઉતરી જાશે દોશ; પછે પુત્રનું મુખ જોવા, એમ જોશીએ જોયો જોશ. ૧ સી

હત્યા રાજા કહે, પુત્રીની કરશે ઘાત; રાજા વચન લોપે નહિ, માટે એમ સમજવી વાત. ૨ વચન શીરે ચડાવીઊ, રાજાએ તે કામ; હરખ ઘણો થયો રાયને, કરે મન ગમતા કામ. ૩ જે જોઇએ તે મોકલે, ખાનપાન શણગાર; પુત્રી કેરો પુત્ર કરી, રમાડે તે નાર. ૪ આભુશણ પેહેરાવે નર તણા, પેહેરાવે પોશાગ; બાર વરશનો વહી ગયાં, એમ કરતાં તે જાગ. ૫ માગુ આવ્યુ એક રાયનું, વિવાહ કર્યો તતકાળ; ખાંડુ આપીને મોકલ્યુ, પરણાવી તે બાળ. ૬ રાજ સભામાં પરવર્યો, પેહેરી વસ્ત્ર શણગાર; જોઈ મોહ પામ્યા રાયજી. રીઝ્યા અપરમપાર. ૭ ન્યાય અન્યાય ચુકાવે ઘણા, તે લે ન્યાય અન્યાય; વળી અશ્વ બેશીને પરવર્યો, મરગાયા રમવા જાય. ૮ કોઈ પાર પામે નહિ, નરે નિશ્ચે સઉને મન; તે ચતુરાને ચીંતા ઘણી, ઝુરે રાતને દીન. ૯ કેવી કાય માહરી થશે, વળી આવશે પરણી નાર; હાંશી થાશે જગતમાં ધીક ધીક મુજ અવતાર. ૧૦ મુજ માતાએ વીપરીત કર્યું, કુળમાં લગાડી લાજ; હવે રમવું પડશે માહરે, કેઈ પેરે સરશે કાજ. ૧૧ એકે વાત ન ઉકલે, શી થશે માહારી પેર; પરણી પ્રેમદા આવશે, ઘોડા દિવશમાં ઘેર. ૧૨ મહીમા મારો સઉ જશે, પુરમાં થાશે વાત; વળી જોબન મારૂ ખીલશે, થાશે માહા ઉતપાત. ૧૩ માટે દેહ તજવી સહી, જીવું તેતો ફોક; કીરતી થાશે આ દેશમાં, વળી હશસે પુરના લોક. ૧૪ માટે દેહ પાડી મરૂ, જઈ વન મોઝાર; કોઈ ખબર કાહાડે નહિ, કોઈ ન જાણે પાર. ૧૫

ચોપાઇ—એમ વિચાર્યુ મનમોઝાર, અડધી રાતે થયા તઈયાર; ઘોડા ઉપર બેશી કરી, તજ્યો દેશ પોતે સુંદરી. ઘણા દિવસ પંથે ચાલ્યા સહી, અઘોર વનમાં વિનતા ગઈ; રાક્ષસ એક મોહોટો ગંભીર, અશ્વ સહીત ગયો તેને તીર. દીઠો અશ્વ હરખ્યો મન, આજ તો મળ્યું મારૂ ભોજન;

એમ વિચાર કરે જેટલે, રાજકુમાર આવ્યો તેટલે. ડીઠો રાક્ષસ પડ્યો શરીર, વિનતા ઉભી તેને તીર; ક્યાંથી આવ્યો આણે ઠામ, નહીં આવે માનવનું નામ. આ અવ સુધાં તુને ખાઉં, પેટ ભરી મારગ જાઉં; એવાં વચન રાક્ષસના સુણી; વિનતાએ વાણી ઓચરી, વચન બોલ્યા તે પાળો તમો, મરવા આવ્યોછુંજી અમો. માટે કરડી ખાઓ હાડ, હુંતો માનું તમારો પાહાડ; એવા બોલ વિનતાએ કહ્યા, રાક્ષસને મન આવી દયા. મરવા ઉપર રાજી મન, શા દુખે મરો રાજન; તે વિસ્તારીને કહો અહીં, ત્યાર પછી ખાવાનો સહી. કોઈને મરવું વાહાલું નથી, કેમ મરવા આવ્યો સર્વથી; સાચી વાત જો નવ કહે મુને, તો ઈશ્વરની આણ છે તુને. ત્યારે વીનતા બોલી તે જાગ, કરજોડીને લાગી પાગ; મારા દુખ તણો નહી પાર, સંક્ષેપે કહું વિસ્તાર. હું તો રાજાનીછું દીકરી, મુજ માતાએ ચોરી કરી; પુત્ર તણું તેને લીધું નામ, રાજ સભામાં હરખ્યા તે ઠામ. પુરૂષનો વેશ રાખીને રહી, કોઈએ વાત તો જાણી નહી; એમ કરતાં વરસ થયાંછે બાર, માગુ આવ્યુ સભાગોઝાર. બાંડુ મોકલ્યું તેણીવાર, વળી ત્યાંતો સુંદર નાર; એ અંતેરે મુજ માતાએ કર્યું. તમ આગળ સાચુ ઓચરૂં. પરણી વીનતા આવશે ઘેર, તારે શી થશે મારી પેર; પ્રફુલીત થશે મારી કાય, તે કેમ રાખી મુજથી જાય. મોટો એમ લાગોછે શીશ, માટે ધર્યો આવ્યો આ દીશ; હાંસી થાશે અપરમ પાર, શું મુખ દેખાડું સંસાર. માટે મરવા આવી જાણ, ઈશ્વર આણ એ સાચી વાણ; હેવાં વચન અબળાનાં સુણી, દયા આવી તેને મન ઘણી. દઈતે રૂપ તપેશ્વરીનું કર્યું, અબળા સાથે એજ ઓચર્યું; એ વાત સાંભળજો તમો, સત વચન બોલુંછું અમો.

દોહરા—તપેશ્વરી પછે બોલીયો, વીનતા સુણજો કાન

બેસ મારી પાસે સહી, સાંભળ કહું તે વાત. ૧ મારા તપના જોરથી, તને પુરૂષ કરૂં આ ઠાર; ઘેર જાઓ તમે સરવથી, સુખે ભોગવો નાર. ૨ પુરૂષપણું આપુ તુને, સ્ત્રીપણું હું લેઉં; મોજ કરો જઈ માનવી, ઉત્તમ દાન તો દેઉં. ૩ સરત આપણે એટલી, એક આવે તને તન; પછે પાછું આપો મુને, તો સત્ય વચન. ૪ ઉપગાર હું તુજને કરૂં, પરમારથનું પુન; હું તપેશ્વરીછું તપ કરૂં, મારે કાંઈ નથી તેની નુન. ૫ શીખામણ તુજને કહી, તે રાખજો આતમા ઠાર; વચન એ પાળજો તમો, તે સાંભળજો આ ઠાર. ૬ તોએ અરસપરસ કરૂં, મારી વીદ્યાને પરતાપ; કામ થયા પછી આવજો, નહી તો દેઈશ શાપ. ૭ પ્રતીજ્ઞા કરો વાતમાં, તો હું આપુ જાણુ; બીજું કોઈ જાણે નહીં, એમ સીધ બોલ્યો વાણ. ૮ ત્યારે રાજકન્યા ચરણે નમી, ઘણી પ્રતીજ્ઞા કીધ; ઘણા સમ મુખે ઓચરી, સત્ય વચન કીધ. ૯ સુરજ ચંદ્ર બે સાખીયા, સાખી રાખ્યા શ્રીરામ; એક પુત્ર થયા પછે, પાછું આપુ આ ઠામ. ૧૦ ત્યારે તપેશ્વરી રીઝીયો, ધર્યું પ્રભુનું ધ્યાન; આશ પુરૂં એ નારનું, હું કરૂં પરમારથ કામ. ૧૧ મારા તપના જોરથી, સફળ થજો એનો અરથ; એનું સ્ત્રીપણું મુજને આવજો, એ થાજો પુરૂષ તરત. ૧૨ એમ આશા પુરૂ એહની, જ્યાં સુધી થાય ફરેજન; સત સમરપ્યું તન ધણો, કર વિધે તે દીધ. ૧૩ ઉગ્ર તપ ઘણાં કર્યાં, તે પુન્ય તણો પરતાપ; અરસપરસ ત્યાં થઈ ગયું, અન્યો અન્ય એ આપ. ૧૪ નારી ફિટિ નરે થયો, ચર્ણે નામ્યુ શિશ; સીધ કામ કરી આવજો; એમ સીધે દીધી આશિશ. ૧૫ ત્યાં થકી ચાલ્યો પાછો ફરી, ગયો પિતા અવાસ; પોતાની નારી તેડી સહી, કર્યા ભોગ વિલાસ. ૧૬ વરસ બાર એમ વહી ગયાં, થઈ ગર્ભવંતિ તે નાર; પુત્ર એક પ્રસવ થયો, સુંદર રાજકુમાર. ૧૭

પછી તે રાજાએ વિચારિયું. પાળ્યું મારૂં વચન; આશા મારી પુરણ થઈ, જાવું સીધ ભોવન. ૧૮ સત્ય વચન પાળું સહી, જાવું સીધના પાસ; આપુ પાછુંએહને, પ્રભુએ પુરીઆશ. ૧૯

ચોપાઇ—હવે એ વાત અહીંથી રહી, સીધ પુરૂશે શું કીધું તહી; જપ તપ સહુ તેનું ગયુ, તેની પાસે કાંઈ નવ રહ્યું. બુધી ભ્રષ્ટ તે વેળા થઈ, ઇશ્વર ઉપરથી આસ્તા ગઇ; રૂવે રૂવેથી વાર્પાઓ કામ, વેહે બ્યાકુળ થઈ તે ઠામ. તે થકાં નવ જાએ રહ્યું, તપ ધ્યાંન સહુ તેનું ગયું; મદોનમત થઈ વનમાં ભમે, કોઈ પુરૂશ માળ્યો તે સમે. તેની સાથે માંડ્યું ઘરસુત્ર, સ્વામી કરીને રાખ્યો ભુપ; હાશવિનોદ કરે તે ઠાર, એમ ત્રણ વરશ ગયાં તે ધામ. તે સીધને બાળક ત્રણજ થયાં, બે પુત્ર એક પુત્રી કહ્યાં; ચોથો વળી ઊદર ગરભવાસ, એટલે કુંવર આવ્યો તે પાસ; જઈ કરીને લાગ્યો પાગ, દીન વચન બોલ્યો તે જાગ. માહારાજ થયો એક બાળ, પાછો આપવા આવ્યો તતકાળ; સત્ય વચન માહારૂં મીથ્યા થાય, માટે આપવા આવ્યો આંય. તમારૂં તમને મુબારક સહી, ઉપકાર કોઇનો ભુલીએ નહી; રાજકુંવર એમ બોલ્યો વાણ, સાંભળ રાજા ચતુરસુજાણ. કદાપી કરીએ ઉપકાર, પાછું નવ લઈએ લગાર; વગર વીચાર્યું કર્યુંછે કામ, માટે ફળ ભોગવું આ ઠામ. મેં કરયું તેવું કરશો નહી, કરશો તો દુઃખ પામશોસહી; આ પરવશ થઇછે માહારી કાય, મેતાં નર ભોગવ્યાછે આંય. ત્રણ બાળક રમેછે બહાર, ચોથુંછે મુજ ગર્ભમોઝાર; પાછું લઇને હું શું કરૂં, ફાટ્યું પેટ તે ક્યાં જઈ ધરૂં. માટે મેં તો આપ્યું તને, તે આપ્યું તે બકશું મને; એમ કહીને આપી રજાય, રાજકુંવર ત્યાંથી પંથે પળાય. સાજન સહોદર મળીયાં તહીં, એમ કોઇએ જાણી નહી; અકળ ગત પ્રભુની સહી, તેની માયાનો પારજ નહી. નાર હતી તે નર થઇ,

નર હતો તે નારી થઈ; એ વાત તો પુરી થઈ, કોટવાળે વજીરને કહી. માટે શેહેરની તપાસજ લ્યો, જશે શેહેર રાજાને કેહો; તેની માયા રચી આ ઠામ, મોહોટુ શેહેરને ઉતમ ધામ. લોક સરવે રહ્યા ત્યાં જઈ, એ વાતમાં સંદેહ નહી; તે રીતે શેહેર તમારૂં જશે, માટે રેહેજો ચોકશે. પરમેશ્વરે રચ્યોછે એલ, એ આગળ ઇંદરાસન સેલ; ત્યારે વજીરનું રીજ્યું મન, કોટવાળ સાથે બોલ્યો વચન. તમો નજરે જોઇ આવો અહીં, પછી આગર કાઢોની સહી; પછે કરીએ રાજાને જાણ, એવું વજીર બોલ્યા તે વાણ.

દોહરા—કોટવાળ ત્યાંથી ઊઠીયો, થયો ઘોડે અસ્વાર; છડી અસ્વારીએ પરવરો, જોવાને તે ઠાર. ૧ દીઠી રચના દુરથી, જાણે સુરજના આવાસ; જાણે દીનકર ઉગીયો, એવી જોત પ્રકાશ. ૨ જોતાં ભુખ તરશ ભાગી ગઇ, ધન અહીંના લોક; ધન નગરના અધીપતી, સમીયા સઘળા શોક. ૩ લોકે જઈ કહ્યું રાયને, કોટવાળ આવ્યો આ ઠામ; જે હુકમ હોય તે કીજીએ, વચન કરીએ પ્રણામ. ૪ બે સાડ્યા રત્નના મેહેલમાં, આગતા કરો જઇ ત્યાંય; એવાં વચન રાયનાં સુણી; કોટવાળની ઝાલી બાંય. ૫ રત્ન મેહેલમાં લઇ ગયા, મુખ આગળ મેલ્યાં પાંન; રત્નમણી સુવરણમાં જડી. જાણે શોભા કોટીએક ભાણ. ૬ કોટવાળની વતી કહેવાતું નથી, ચીતભરેમ થયો તતકાળ; જળહળ જોત ઝળકી રહી, થઈ રહ્યું ઝાકઝમાળ. ૭ ફુવારા છુટે અતર ગુલાબના, બીજી શોભાનો નહીં પાર; સુગંધી નાના પ્રકારની, કહેતાં નવ આવે પાર. ૮ હવે રાજકુવર ત્યાં આવીઆ, જાણે ઇંદ્રપુરીનો રાય; કોટવાળ ઉઠી ચરણે નમ્યો, કરજોડી બેઠે ત્યાંય. ૯ કુંવર પ્રતે બોલીયો, સીરકસ્તાન અમારૂં ગામ; ત્યાં સતવાદી રાજા વસે, જગદશંગ તેનું નામ. ૧૦ તેણે મોકલીઓ મને, કહેવાને એક બાત;

રીસ ન કરશો મુજ ઉપરે, તે માંડીને કહું ખ્યાત. ૧૧ કહ્યા પ્રમાણે હું કહું. જોડીને બેઉ હાથ; ત્યારે રાજકુંવર બોલીયો, સાચી કોહોને વાત. ૧૨ શું કાહાવ્યુંછે રાયજી, શીછે એમાં રીસ; જે કહેવાડ્યું તે મને કહો, કરતા હરતા જગદીશ.

ચોપાઈ—ત્યારે કોટવાળે જોડ્યા બે હાથ, બોલ્યો રાજકુંવરની સાથ; તમોછો દેવાંશી અવતાર. અમે દેવ રચના દીઠી આ ઠાર; કોણ જાતને શુંછે તમ નામ, કેમ વસીયાછો આણે ઠામ; શેહેર અમારૂ ઉજડ થયું, અહીં આવીને વસીયા સહુ; એક મીણમાં બે તરવાર, કેમ રેહેશે તે કરો વીચાર; આમ શેહેર સમીપે વસીયા તમે; કઈપેરે કરીશું અમે; જુધ કરવું હોય જો મન. તો તઈયારછે મારો રાજન. દગો કરેવા આવ્યા આ ઠામ; એ વાતમાં રાજી નહીં રામ. એ વાતનો પ્રતી ઉતર દીજીએ; પછે પંથ હમારો લીજીએ; ઈશ્વર આણ્યા એ વેળા સહી, સાચી વાતજો કોહો નહીં; લશકર નથી મુજ પાસે સાથી, મારે લડવું કો સાથે નથી, નથી જોઈતું કોઈનું રાજ; નથી લડવાનું મારે કાજ; નથી તમ સાથે મારે વેર, હુંતો બેઠોછું મારે ઘેર. બેઠાં ધ્યાન ઈશ્વરનું ધરૂં; સત્ત વચન સાચુ ઓચરૂં; સત્ય વચન પાળુ પાંશરો; સુખે રાજ તમારૂ કરો; ત્યારે હરખ્યો કોટવાળ મન, માગી સીખ ઉઠ્યો તે દન, ગયો પાછો પોતાને ગામ; વજીરને મળ્યો તે ઠામ; વાત વીસ્તારી સહુને કહી, જેજે વાત તે સાથે થઈ; ચરોતરને સઘળું છે ગામ, ઈંદર સરખો રાજા તે ઠામ, મને ઘણી આબરૂ આપી સહી, સંતોખીને મોકલ્યો અહીં, તારે વજીરની થઈ નીશાય, આવ્યો રાજ સભાની માંહીં; દંડવત કરીને નામીયુ શીશ, પછે મુખ બોલ્યો તે દીશ; આપણા શેહેરથી ત્રણ જોજન, ઘણી ઝાડી ભયાનક વન, તાંતો વસાવ્યું કોઈએ શેહેર, દેવ કામ દેવતાઈ મેહેલ. ઈંદ્રાસનથી શોભા બહુ; શું મુખે વીસ્તારી કહુ; આપણા

લોક વશ્યા ત્યાં જઈ. અડધી નગરી ખાલી થઈ. કોટવાળને મોકલ્યો તે જાગ; તે જઈને જોઈ આવ્યો બાગ. પુછી વાતને લાવ્યો પાર, તે પણ વાત કહું આ ઠાર. ઘણું રૂપને શોભા વીશાળ, છે કોઈ પરમેશ્વરનો લાલ, કહે હું કાંઈ નડતો નથી, સુખે રાજ કરો સરવથી.

દોહરા—સુણી વચન વજીરના, અચરત પાંમો રાય. સભા સહુ વીસમે થઈ, એ કારણ શું કહેવાય. આપણા શેહેરને પાદરે, કોણે વસાવ્યું ગાંમ; એવા બે માથાનો કોણ છે, એમ રાજા બોલ્યો તે ઠામ. કોઈ સાચું કોઈ જુઠું કહે, બેઠા સભાના લોક; રાજાને મન નીશ્ચે થયું; પ્રગટયો મનમાં શોક. વજીર વચન મોથ્યા નહી, નીશ્ચે સાચી વાત, રાજા ચીંતાતુર થયો, કઈ પેરે ભાગુ ભ્રાત. માનવ તણો નહીં આશરો, કોઈ દેવદાનવનું કામ; દેવ રચના તેણે રચી, કીધાં નઉતમ ધામ, કદાપી હું ત્યાં પરવરૂ, મળવા કારણ રાય; કેદ કરી રાખે સહી, તોય હાંશી થાય પુરમાય; એમ વીચારી મન વીખે; વજીરે શુ, બોલ્યા વાંણ, તમો ચરચા જુવો સહી, તમો જાતે ચતુર સુજાણ; એ દેવદાનવ કે માનવી, લોની જઈને પેર. દેવ રચના કોણે રચી તે શું છે કારણ ઘેર; માટે તમે ત્યાં પરવરો; જુવો ચતુરાઈ ચાલ કપટી હોયતો પાછા આવજો, નહોતર કરજો વહાલ મીત્રાઈ તે શું કીજીએ; કોઈ હોય ચતુર સુજાણ; કપટી હોયતો જુધ કીજીએ, એમ રાજા બોલ્યા વાંણ, એવા વચન સુણી રાયનાં; ઉઠયો વજીર તેણીવાર; છડી અસ્વારીએ પરવરયો. જ્યાં સ્વરગપુરી તે ઠાર. દીઠી રચના દુરથી; ઉદેકર ઉદ્યોત પુર વીખે તે પરવરયો જુવે દીપકની જોત. બાગ બગીચાને વનસ્પતી; મહેલ અટારી વાસ, સુવરણમાં મણી જડયા ઝળકી રહ્યા ચોપાસ જોતો જોતો આવીયો; જ્યાં મોટા દરબાર; દીઠો વજીરને આવતો, શોભાનો નહીં પાર. અરજ કરી જ્યાં રા-

મને વજીર આવ્યો આ ઠાર; સીરકસ્તાનના રાયનો, એમ કહીને કરી સલામ.

ચોપાઈ—એવાં રાજકુવરનાં સુણી વચન, પ્રસન થઈ બોલ્યો તે દન; મોતી બાગમાં બેસાડો જઈ, હું મળવાને આવું તહીં. આગતા સ્વાગતા કરો અપાર, પાન ફુલ મુકો તે ઠાર; એવાં વચન શેવકે સુણી, ગયો સામો વજીરની ભણી; કરજોડીને કર્યા જુહાર. બેસાડ્યો મોતીબાગમોઝારે, પાંન ફુલ આપ્યા મુખવાસ; સુગંધ મુકીછે ચોપાસ, અતરનો હોજ ભર્યોછે તહીં. ફુવારો જારી કીધોછે સહી, વજીર દીંગમુડ થઈ ગયો; શોભા જોતાં અચરજ થયો, ઠામેઠામ મોતીના ઝુલ. એક મોતીનું નવ થાએ મુલ, એવાં કોટી મોતી ચોપાસ; દેવ રચના દેવતાઈ વાસ, માનવ કેરૂં નથી નથી એ કામ. શીવ વિશ્નું કે બ્રહ્માનું કામ, એમ વિચાર કર્યા જેટલે; રાજકુંવર આવ્યો તેટલે, વજીર ઉઠીને લાગ્યો પાય. નીશ્ચે દેવતા એ કહેવાય, એવું રઢીઆળુ દીઠુ રૂપ; ઈંદ્ર સરીખો દીઠો ભુપ, ત્યારે વજીર કરજોડી રહ્યો. રાજકુવરે બોલજ કહ્યો, કોણ દેશને શુંછે નામ; શા અરથે આવ્યા આ ઠામ, ત્યારે વજીરે કરી વીનતી, સીરકસ્તાનનો પ્રથવી પતી, જસદશંગ રાજાનું નામ; તેનો મોકલ્યો આવ્યો આ ઠામ, વજીર તેના છઈએ અમો. અરજ એક સાંભળોની તમો, આ દેવ રચના દેવતાઈ મહેલ; એ આગળ ઈંદ્રાસન સેહેલ; છો તમે ઈંદ્રાસનના ભુપ, ધરી આવ્યા માનવનું રૂપ. અમારા ગામનું પાદર સહી; નૌતમ રચના કરી અહીં; જો એ અનેક મન માને સહી; માટે મુને મોકલ્યો અહીં, કીરપા તમારી હશે સહી, તોતો નગર વસવાનું અહી, નહી તો કોઈ માણસની થાશે હાંણ; વિપરીત વાત સાચી નીરવાણ, કીરપા દ્રષ્ટી તમારી હોય. તો રાજા મળવા આવે સોય, એવાં વચન વજીરનાં લહ્યાં;

રાજકુવરે બોલજ કહ્યા, તમારા રાજાને કહેજો મુખ, શાને તમો ધરોછો દુખ, સુખે ભોગવો તમારૂં રાજ; શાને મનમાં કરોછો લાજ, ચીંતા ફીકર કાંઈ કરવી નહી. સુખે રાજ ભોગવો અહી, મળવા આવો સુખે તમો; એ વાતમાં રાજી અમો, ત્યારે કરજોડી કરી વીનતી, આડમે દીવસે આવશે અધીપતી; એમ કહીને મંદીર જાય, પાછો આવ્યો જ્યાંશ્રે રાય.

દોહરા—વીદાય કરી વજીરને, પોતે ગયો વીનતાની પાસ; હર્શી વચન મુખ બોલીઓ આજ પોચી મનની આશ. ૧ મુજ પીતા મળવા આવશે, જોઈશું અન્યોઅન્ય મુખ; વીજોગના સંજોગ થશે, થશે માંહોમાંહે સુખ. ૨ ઓસીગળ થાઉ તાતનો, સેવા કરૂં આચાર; આગતા સ્વાગતા જો કરૂં, તો પામીશ જસ સંસાર. ૩ ત્યારે મેમુદા ઓચરી, સાંભળો અબોલા માત; જે જોઈએ તે આપશે, થાઓ ઓસીગલ તાત. ૪ એવાં વચન સુણી નારનાં, ધુપે વાળ લઈ નાંમ; તરત ખબર તેને થઈ, આવી પોચી તે ઠામ. ૫ મેમુદા લાખી બે સુંદરી, વાંદ્યો રાજકુમાર; હાસ વિનોદ કરે સહી, આવી પોતી તે ઠાર. ૬ મેમુદા ચરણે નમી, લાખી નમી તે સાથ; રાજકુવર ચરણે નમ્યો, જોડી કરી બે હાથ. ૭ અબોલારીજી ઘણું, જોઈ નરનારીની જોડ; ઘણી પ્રસન મનમાં થઈ, પોચવા મનના કોડ. ૮ આ કોણ બીજી પ્રેમદા, કુંવર કહે મુજ નાર; તે પણ જોઈ રીજી ઘણું, પ્રસન થઈ તે ઠાર. ૯ ખોળામાં બેસાડીઆં, નરે નારી બેઉ સાથ; હથી વચન મુખ ઓચરી, માથે ફેરબો હાથ. ૧૦ કેમ સમરી મુજને તમો, કેમ બાળ્યો મુજ વાળ; શી ઈચ્છા છે મન વીષે, તે માગી લ્યો તતકાળ. ૧૧ માતાજી આપો તમો, કોઈથી નવ અપાય; સ્વરગનાં સુખ ભોગવીએ અહી, તે તમ તણો પરતાપ. ૧૨ આ મેમુદા

તમારી દીકરી, તેને મળવાનું થયું મન; સ્મરણ માત્રમાં
આવ્યાં તમો, ધન ધન આજનો દન. ૧૩ માતાજી એક
બીજી વીનતી, માત પીતાકે જેહ; તે જોવા આવે છે
બાગને, તેથી આણંદ વરસ્યો મેહ. ૧૪ ઘણે વરસે જોશું
અમો, માતપીતાનું સુખ; વીજોગના સંજોગ થશે, જોઈશું
અન્યોઅન્ય મુખ. ૧૫ એવી આગ્યા હું કરૂં, તો થાય જ-
ગતમાં નામ; અબોલાકહે સહાય હોય, તે આપુ આણે ઠામ. ૧૬

ચોપાઈ—માતાજી મળવા આવે પીતાય. તેને ગાશી-
ગલ થાઉ ગાંહ; બાર બાર કોસ અહીંઆંથી ગામ, રચના કરવી બાહાર મુકામ. એકેક કોસ ને છેટે સાર, તંબુ તણાવો ઝાકઝમાળ; રંગ બે રંગ જુજવી જાત, ભક્ષ ભોજન તેથી વિખ્યાત. બીછાના રંગ બેરંગી સહી, કીનખાબ મુખમલ શિવાય નહિ; તે બાર કોસ લગી જાણ, તે ઉપર ચાલી આવે રાજન. આગરૂ આપુ મુજ તાતને, હું ઉમેદવાર મળવા માતને; અબોલા ત્યારે હરખ્યાં મન, રાક્ષસને રજા આપી દન. જરી તણા તંબુ જઈ કરો, એકેક ગાઉને છેટે ધરો; કીનખાબ મુખમલના સાર, જમીન ઉપર પાથરો નીરધાર. તસુ જગા કાંઈ બાકી નહિ, જાઓ કરો તે વેગે જઈ; એવાં અબોલાના સુણી વચન, સજ થયા સઉ રાક્ષસ જન. દેવતાઈ માયા મળી તેની વાર, ધારી વસ્તુ કરે તે ઠાર; દેવ રચના કરી તે ઠામ, કીધા તંબુ નઉતમ ધામ. ખાન પાન ભરેચાં તે જાગ, આવીને લાગા પાગ; સીધ કામ કરી આવ્યા અમો, જે જે ફુરમાવ્યું તમો. તેવાં વચન રાક્ષસનાં સુણી, અબોલાએ સુખ માણી ભણી; કહ્યા પ્રમાણે કીધું તહીં, મળી બેઠી અબોલા ગઈ. વળી કદાપી પડે જો કામ, તોતો સમરજો આણે ઠામ; એમ કહી અબોલા જાય, રાજકુવરને હરખ ન માય. દેવ રચના મારગમાં થઈ, એવી રચના નવ જાએ કહી; રંગ

બેરંગી પાથરીઆ પાટ, શોભી રહી રસ્તાની વાટ. લોક જોઇને આવ્યા તહીં, રાજકુવરને વાતજ કહી; હવે વાત અહીંથી રહી, વજીર ગયો ત્યાં શી ગત થઇ. જઇ જલદ રાજાને પાય, સઘળી વાત કહી જ્યાં રાય; મેહેલ બાગ રાજાનું રૂપ, ઇંદ્રપુરી ઇંદ્રાસનનો ભુપ. તે શિવાય કોઇ બીજુ નહિ, તમને કહું નિસ્ચે કરી અહીં; નથી તેને કોઇ સાથે વેર, આદરમાન આપે બહુ પેર. સફળ જનમારો મારો કરી, તમ પાસે આવ્યો પાછો ફરી; નીમક હલાલ કરવાને કાજ, નહિતર ત્યાં રેહેત મહારાજ. એવાં વચન વજીરનાં સુણી, સભા સઉ અચરત થઇ ઘણી; રાજા રીઝયો અતીશે કાય, આણંદ તેને અંગે ન માય.

દોહરા—ગુલબંકાવળી પણ છે તહીં, સભા તણે મોઝાર; તેણે વાત સઉ સાંભળી, કરવા લાગી વિચાર. તે નરતો નિસ્ચે સહી, મારા ફુલ તણો હરનાર; જોવી રચના મારે ત્યાં જઇ, એમ નિસ્ચે કર્યું તે ઠાર. ત્યાં જલદ રાજા રીઝયો, જોઇ મેહેલને બાગ; ધન ધન તે નરને સહી, તેને રચના રચી અથાગ. વજીર વખાણ કરે ઘણું, જોઇએ તેતો આ ઠાર; એમ સ્વારી તઇયાર કરી, ઘડી એક મોઝાર. એવાં વચન સુણી રાયનાં, હલકારા દોડ્યા ચોપાસ; ઠામ ઠામ જાહેર કર્યુ, સેનાપતીને વાસ. ઉમરાવ અમીર સરવે મળી, થયા ઘોડેસ્વાર; હસ્તી સહીત ટોળે મળ્યા, રાજાને કર્યો જુહાર. છડી સ્વારીએ નીસર્યા, માણસ એક હજાર; રસાલો સઉ પોતા તણો, નીશર્યા શેહેરની બાહાર. અમીર સઉ પોતા તણા, વજીરને કોટવાળ; પુત્ર ચાર સઉ પરવર્યા, જોવા કારણ તે ઠાર. ગુલબંકાવળી મરદ સહી, તેનું બહુ પ્રાક્રમ; રાજા આવ્યો જોખમાં, ઘોડા ઉપર અસ્વાર. પુત્ર ચારે મુખ આગળે, છત્રીસ વાજાં વાય; ઘણી શોભાથી પરવર્યો, જોવા કારણ રાય. રાજાને હરખ

ઘણો, ક્યારે જોશું એની કાય; તીરવા બે ત્રણ ચાલીયો, ત્યાં દીઠો નઉતમ ધામ. બીછાનાં નાંખ્યાં મુખમલનાં, દીઠા તેણે ઠામ; તંબુ દીઠા જરી તણા, જાણે ઝળક્યો ભાણ. જરી મંજરી કસબી તણી, ઉદેકાર ઉદ્યોત; જોઈ રચના વિસ્મે થયો, બીછાંનાં અમુલ છે જોત. તંબુ તણી ઉપમા શી કહું, ઈંદ્ર સમી સમતુલ્ય; હરખ ઘણો થયો રાયને, જોતાંમાં છે અમુલ. વછીર પ્રતે વાણી કહી, તમે બાર કોશ કહો મુકામ; ત્યારે આ શોભા કોણે રચી, દેવ પટ મુકામ. રચના ત્યાં નઉતમ થઈ, અચરજ થયો વછીર; આ નઉતમ એલ નવો થયો, કાલે નોતુ આંને તીર.

ચોપાઇ—એમ કરતાં ચાલી આંવ્યા પાસ, ચરણે આવી નમીયા તે દાસ, કરજોડીને બોલ્યા તે દીશ. જલદ રાજાને નમાવ્યું શીશ, આ વિશ્રામ ઠામ કરચા તમ કાજ; એ સ્થળે વિશ્રામ કરો માહારાજ, ઘડી એક ત્યાં સુખીયા થાઓ. પછી ત્યાં મળવાને જાઓ, આગતા સ્વાગતા તમારી કીજીએ; લાહાવો લાખેણો લીજીએ, એમ કહીને લાગ્યા પાય. રાજા મનમાં અચરત થાય, અસવારી રાખી તે રહ્યા; પોતે ગયા તંબુની માંહ, શોભા જોતાં અચરત થયો. કહો ભાઈ આતે શું કાંહો, અચરત પામ્યા સઘળા લોક; શમીયા તેના મનના શોક, કવી કહે શું કહું કથી. શોભાનો તો પારજ નથી, સંક્ષેપે કરચો વિસ્તાર; એથી શોભા બીજી અપાર, પાન પાનને મેવાના ફુલ. સુગંધ બેહેકી રહીછે અતુલ, જલદ રાય બેઠા ત્યાં જઈ; જાણે ઈંદ્રની શોભાછે તહીં, ચાર ઘડી ઠરચા તે ઠાર. પછી સ્વારી કરી તઈયાર, ત્યાં આબરૂ મુજને દીધ; સફળ જનમારો મારો કીધ, ક્યારે જોઈશું એનું મુખ. ધન ધન એની માની કુખ, એમ કહીને નીસરયા બાહાર; સરવ લુટાવી દીધુ તે વાર, મુખમલ બીછાનાં જરીનાં કામ. સરવ લુટાવ્યુ તે ઠામ, રંક લોક સઉ

નાલાજ થયા; જલદ રાજા સઉ વીશમે થયાં, ઇંદ્રપુરી આકારે કામ. અનરગલ બેઠા હશે દામ, ગણતીમાં કાંઈ આવે નહિ; કેમ લુટાવી દીધું અહીં, ત્યારે ચાકરે જોડ્યા હાથ. અરજ કરી બોલ્યો તે સાથ; તમારે મન અમુલખ સહી, મારા રાજાને વીસાતમાં નહિ. સોના રૂપા ઝવેર ને લાલ. હીરા મોતી ને પરવાળ; સફાટીક મણી ને લીલા મણી, જડીત મેહેલની શોભા ઘણી. તેને મનથી ત્રણા માત્ર, તમ ઉપર કરૂં ખેરાત; એ હુકમ પ્રમાણે કીધુ અમો, સુખે આગળ પધારો તમો. અચરત પામ્યા સરવે જન, વળી આગળ ચાલ્યો રાજન; ઝળકારે ઝળકારો થાય, તેથી રાજા ઘણો અકળાય.

દોહરા—જલદ રાજા અચરત થયો, વળી આગળ ચાલો જાય; એક કોશ વળી ચાલીયો, ત્યાં દીઠી વળી રચનાય. બમણું કામ પેલા થકી, બીછાનાં શુભ અમુલ્ય; તેની રચના શી કહું, સુરજને વળી સમતુલ. જળ હળ જોત ઝળકો રહી, ઘણાં ચીત્ર વીચીત્ર; કામ રાક્ષસ જાત સરવે મળી, તેણે કીધો દંડ પ્રણામ. આગતા સ્વાગતા ઘણી કરી, દીધુ ઘણું એક માન; અબીલ બરાસને મેવા ફુલ, મેવા ફળને પાન. એક ઘડી તેમાં કરી, વળી ત્યાંથી નીસરચા બહાર; તે પણ લુટાવ્યું સહી, ઘડી નવ લાગી વાર. ત્યારે રાજા મુખથી બોલીયો, શું કરોછો આ કામ; મારા ખાવંદના હુકમથી, તમપર ખેરાત આ ઠામ. કશી ગણતરી એની નથી, નથી ખજાને ખોટ; હીરા ઝવેરના ઢગલા બારણે, તેને શી વાતની ખોટ. એ હજુરી રાયની, નથી દીઠી તે રચનાય; લુટાવી દીએ એક પલકમાં, તે જોઇને વીસ્મે થાય. એમ વાત કરે તહીં, આણંદ અંગ ન માય; તાજલમુલને ખબર થઈ, કે આવ્યા મુજ પીતાય.

ચોપાઇ—ઘણું પ્રસન થયા તે વાર, પોતે સ્વારી કરીતૈ-

ઈચાર; મળવાને સામા પરવરચા; હરખ ધરી પોતે સંચરચા; દીવ્ય વસ્ત્ર સજ્યા સણગારે, શોભા કેતાં નવ આવે પાર. કામ દેવ સરીખું રૂપ, ઈંદ્રના સરખો દીસે ભુપ, ચડી અસ્વારીએ આવ્યા તહીં, એકકોસ સામોસહીં; તે જલદરાએ જાણી વાત; રૂવે રૂવેથી થયો રેળીયાત; ધન ધન મારે આજનો દન, પરમેશ્વર થયો પ્રસન; ઘેરબેઠે ગંગા મળી, જોતાંમાં પાપ જાશે પરજળી. મારા પુન્ય તણો નહીં પાર, સામો મળવા આવ્યો આહાર; એમ વીચાર કરેછે રાય. રાજકુંવર ઉભા છે તાંય; જાણે બીજો દીનકરસુર; એવું ઝળકે મુખપર નુર, સભા સરવે ઝાંખી થઈ, કાંઈથી સામુ જોવાય નહી. જાણે ચીતરામણ લખ્યાંઆ ભીત, એમ થઈ ગયાં સઉનાં ચીત. જલદરાય ઉઠ્યો તેની વાર, અન્યોઅન મીઠી કરેયો જુહાર; પ્રેમ આલીંગન દઈને મળ્યા દુખ હતાં તે સઉનાં ટળ્યાં; રાજકુંવરે કરી વીનતી, ભલે પધારચા પ્રથ્વીપતી ભલે પધારયા આણે ઠામ, પાવન કરો મુજ ધામ. સરણે આવ્યા તમારે આજ, પુરણ ભાગ્ય અમારે કાજ. રાંક જાણી કરૂણા કીજીએ, જસ મહીમા અમને દીજીએ; કરૂં શેવા હું રૂડી પેર, આજ પધારો મારે ઘેર. સેના સહીત ચાલો મુજ સાથ, એમ કહીને જોડયા હાથ; તેમ તેમ રાજા અચરત થાય, એ સાચું કે સ્વપનું કેહેવાય. બંકાવળી સરવે જુવેછે ખ્યાલ, તે પણ મનમાં થઈ ખુશાલ. એ નરે શીવાય બીજો નહી, જોશે ચરચા શુ થાય અહીં; એમ જોઈ સઉ અચરજ થાય, ઉઠી ત્યાંથી સરવ સભાય અસ્વારી કીધી તઈયાર; આગળ રાજા પાછળ રાજકુમાર; છત્રીશ વાજાં વાજે સહી, બીજી શોભા નવ જાએ કહી એ રીતે આવ્યા પુર પાશ. જાણે શોભા સુરજ પ્રકાશ.

દોહરા—દીઠી રચના ત્યાં દેવની, ઉદેકારે ઉદ્યોત; જાણે કોટી સુરજ ઉદે થયા, જાણે જળહળ જોત. બાગ બગીચા

રાવટી.જાળી અટારીને માલ. કામ બાંધ્યું સુના તણું માટે જડ્યા હીરાને લાલ, ઘર કોટને કાંગરા સુના કેરી તે ઠાર; દશ કોશની વસ્તી તહીં, તે શોભા અપરમ પાર, વરક્ષ ઝાડ ઝળકી રહ્યાં, સોના રૂપા કેરા વીલાસ; માણેક લાલ લીલા મણી, ને સારૂ ઝળકે લાલ; કવી કેહે શું વરણવું. દેવતાઇ સઘળું કામ. શીશી રચના તેની લખું એ રચના એ ઠામ. દીધ મુઠ સઘળા થઈ રહ્યા, એ તે કારણ શુ કેહેવાય; અવતાર સફળ સઉના થયા, એમ કહીને જોતા જાય, જોતા ચાલ્યા સઉ, ગલી કુંચીને બજાર; બાગ બગીચા રાવટી આવ્યા મેહેલમાં તે ઠારે. રાજકુંવરે હુકમ કરેચો, હીરા બાગ કરો તઇયાર; ઉતારો તેમાં રાયને, તેમાં શોભા અપરમપાર. જાણે કોટી દીપક પ્રજાળીયા, જાણે ઝળકી હીરાની જોત. બીજી રચના તેમાં ઘણી ઉદેકાર ઉદ્યોત; જરીનાં બીછાંનાં તકીયા તાંહાં તેમાં પણ હીરાનાં કામ; બેસાડ્યા તેમાં રાયજી જાણે ઇંદ્ર શોભા તે ઠામ, ફુવારા જારી કરેચા ગુલાબ અતર જાંહાં. શેહેર ધારા છુટે તહીં, સુગંધ બેહેકી રહી તાંહાં; બીજી ખુશબોનો પારજ નથી; તરેહ તરેહનાં તેલ ભરી છાબ તાંહાં પુષ્પએ થઈ રહી રંગની રેલ. ભક્ષ ભોજન મુક્યાં ઘણાં મેવા ફળ પકવાન, એલચી પાન મુક્યાં ઘણાં; ભરી મુકયાં તાંહાં પાન. આગતા સ્વાગતાં કીધી ઘણી, કરાવ્યા અમરત આહાર, રાગ રંગ પછે ત્યાં થયા, ગુણકા નાચે ઠાર, આણંદ સઉને અતીઘણો ખુશાલી સઉને અંગ; ગુલબંકાવળી મનમાં દુખ ધરે, તેનો કહુ મહીમાય.

ચોપાઈ—ગુલબંકાવળી ધરેછે દુખ, ઉતરી ગયું છે તેનું મુખ; એતે શુ કારજ કીરતાર. મારી સઘળી રચના આ ઠાર,. મેહેલ બાગ બગીચા સહી, કોણ ઉચકી લાવ્યું અહી મરત લોકમાં એ કેમ થયુ, એવું દુખ કોણે મુજને કર્યું એ રીધ સીધ મારી સહી કેમ કરીને આવી અહીં; માટે ફુલ

તણો એ નીશ્ચે ચોર, આ દુખ કેમ કરૂ ધન ચોર; એ કઈ પ્રકારે લાવ્યો અહીં, મુજને તો અચરજ સહી. એમ ઘણી દુખીયારી તે થઈ, પછે પાંચ પરી તેડી તહી, ગુપત કરી તે સાથે વાત; આ તો મોટો થયો ઉતપાત; સરવવસ્ત આપણુ આવ્યું આંય; એ કારણ શું કેહેવાય, આ દેવતા કેરો કોપ, આપણો દેશ થયો અલોપ; મતા ભંગ થઈ પડી આપ. નથી સુજતો એકે ઉપાય. તમો જઇને જુવો તહી, આપણી વાડી છેકે નહી. ચાર ઘડીમાં લાવો તપાસ. પછી આવો આ વાસ. વચન વીનતાનું મુસ્તક ધરૂ, ગગન મારગે પ્રઆણુ- જ કરૂ. ઉડતી વીદ્યા તેને શીવાર, પવન પેહેલાં જાએ તે ઠાર. એવા પરી તણો મહીમાવ, ચાર ઘડીમાં પોતા ત્યાંય. બંકાવળીનાછે જે ધામ; વળી સરવે જાહાછે મુકામ. ફરી વળી તે ચારે પાસ. દીઠી રચના પોહોતી આશ; રંતીભાર કાંઈ ઓછુ નથી, ધારીને જોયુ સરવથી. તાંહાં નીસા પોતાની કરી; પછી ઉડી ચાલી સુંદરી; ચાર ઘડીમાં આવી તે ઠાર, ગુલબંકાવળીને કર્યો જુહાર; આપણી વાડી મેહેલને બાગ, સરવે અનામત છે તે જાગ; ચારે ખુણે ફરી આવી અમો, ચીંતા મનની તજો તમો; તાંહાંને આંહી અંતર નથી, એ નીશ્ચે વાત સાચી સરવથી; એ પ્રભુ તણી માયાનો નહી પાર કોઈ દેવતાએ રચો આ ઠાર; એવાં વચન સુણી તે ઠાર તારે હરખ પામી અપરમપાર ચરચા જોવા બેઠી તહી હાશ વીનોદ થાએછે સહી, ઘણી ખુશાલી તેને મન, નચીંત થઈ બેઠાં સહુ જન. રાજકુંવરે પછે કાડી વાત. ભાગવા શઉના મનની બારાંત.

દોહરા—ત્યારે રાજકુંવર મુખ બોલીઓ સુણીએ રાયજી વાત; હકીકત તમારી કહો, ભાગે મન ઉચાટ; રાજ રીત થી રીતે કરો છો, પ્રજા તણા પ્રતીપાળ; નારી ફરજન તમને સહી, તે કહો માંડીને વાત; પ્રધાન તમારે ડાહ્યો હશે કોટ-

વાળ હશે તેણી વાર; તે શરવે કહો તમો. પછે અમે કેહેશુ અમ વાત ત્યારે જલદસીંગ પછે બોલીગો, સાંભળો રાયજી વાત એ હકીકત માંડી કહું ચીતમાં લાવો ખ્યાત.

ચોપાઈ—સુણો રાય ચતુર સુજાણ ખતરીના એ છે શનતાન; રાજ ચલાવું રૂડી પેર, ઘણી આલખત છે મારે ઘેર; પ્રધાન કોટવાળ છે રૂડો રીત, તે ઘણા ડાહ્યા છે ચીત; ઘરમાં તરૂણી છે એક; તેને પુત્ર ચાર વીવેક; તે પુત્ર અમીર આગળ સહી, તેના ગુણનો પારજ નહીં; કામ કહ્યું કરેછે તરત, નથી લાવતા મનમાં ગરવ.

દોહરા—ત્યારે રાજકુંવર પછે બોલીઆ, કહી તમોએ સત્યજ વાત; ચાર પુત્ર તમે કહો પણ મેં સાંભળ્યા પાંચ; તમોજે ચાર કહોછો સહી, તે અચરત સરખી વાત; પાંચમો પુત્ર કહો ક્યાં ગયો. સાચુ કહો વીખ્યાત; જલદસંઘ ત્યારે બોલીયો, સાભળો રાયજી વાત, પાંચમાની વાત કહેવાની નથી. તેમાં ઘણો ઉતપાત; જન્મ થયો તે પુત્રનો જોશીએ કરેચો વચાર; આ પુત્રને જોતાં અંધ થશો, એ અચરત સરખી વાત, માટે દેશવટો દીધો એ પુત્રને, કહાડ્યો જંગલ મોઝાર; વજીર સાથે પરવરયો, રક્ષા કારણ સાથ; ત્યારે રાજકુંવર બોલીઆ, કેવું હતું તેનું રૂપ; નાંમ તેનું શું હતું, ત વીસ્તારી કહો ભુપ; જલદસંગ ત્યારે બોલીઆ, શું જાણું એનું નામ; વજીરને પછે તેડાઓ, સાચુ કહો આ ઠામ તે વજીર આવી ઉભો સહી કરજોડી કરયો પ્રણામ; શું ફરમાવોછો રાયજી એમ કહીને નમ્યો તે ઠામ, રાજકુંવરે પછે ઓળખ્યો નીશ્ચે વજીર કેહેવાય, એણે પાળી મોટો કરયો, એમાં સંદેહ નવ ધરાય. ભણાવ્યો ગણાવ્યો છે મુને કીધો ઘણો ઉપકાર; એમ વીચારી મન વીષે, પુછ્યું સભામોઝાર, પાંચમો પુત્ર રાજા તણો, તે સોંપ્યો તમને જાણ; તેનાં નામ કુળ ગુણ ચાતુરી. ધારીને કહો મંડાણ; પછે વજીરે માંડી

કહ્યું. જે પુરવે હતી વાત, તે સાંભળીને હરખીયા, ખુશી થયા સઉ સાથ. તારે વજીર કહે સઉ સાંભળો કહુ અચરજ એકવાર. પાંચમો પુત્ર જે હતો તેવાછે આ રાજકુમાર, એ કાંતી ચતુરાઈ તે તણી રૂપ રાગને રંગ; મેં રાક્ષા એની કરી, પાંચમા પુત્ર એ સંગ; તમારા પુન્યથી ઓળખ્યા સાચી કહુંછું વાત. મહારાજ એ ખોટી કહો, વીસ્તારી કહો વાત.

ચોપાઇ—નીશાની એધાણી સઉ મળી, માન્યા અન્યો-અન્ય પોતે વળી; તમને મળવાને તેડેછે તહીં, વેગે કરીને ચાલ્યો વહી. એવાં વચન શેઠકનાં સુણી, ખુશાલી વાધી મનમાં ઘણી; તે વીનતા તણું ઘણું દુખ, જોવા ચાલ્યા મા પુત્રનું મુખ. વધામણીમાં આપ્યા શણગાર, સુખપાલ ઉપર બેઠા તે ઠાર; માતા પુત્રને મળ્યાં તહીં, શોભા જોતાં દીગમુઢ થઈ. રાજકુવર જઈ નમીયો પાય, હું તો પુત્ર તું મારી માત; દાહુ સુખ ને દુખ ગવું વાસરી, રૂવેરૂ વચા રાણી હરી માત પીતાને બીજા ભ્રાત, કરવા લાગ્યા ગુંજની વાત.

દોહરા—માત પીતા સુખ બોલાયાં, કુણ તારેણ તું તન; પરણાવાએ તુને પદમણી, વીનતા રૂપ રેતન. સંસારતણુ સુખ ભોગવો, ઘણું દુખ પામ્યા રાય: એમ કહીને રોઈ ઘણું, ભરે આંખ તેની માય. અરે માતાજી ચીંતા તજો, બે પરણોછું નાર; એતો દાશી તમ તણી, કાહાતો લાવું આ ઠાર. તારે માત પીતા હરખ્યા ઘણું. જોવા ઈછુંછું મુખ દીકરા દેખાડો વહુ મુજને, તોતો જાએ દુખ. સરવે સઉ ટોળે મળી. એમ કેહેછે વારંવાર; વહુ જોવા ઇચ્છે સઉ, તે દેખાડો આ ઠાર. રાજકુવરે ગયો મેહેલમાં, જ્યાં વીનતાનો વાસ; ચરણે લાગી બેઉ ચંતની, સનમુખ ઉભી બેઉ પાસ. માત પીતા મુજ પાસે આવીયાં, મળવા કુટુંબ પરીવાર; તમને મળવા તેડે તહીં. માટે ચાલો બંને નારે. ચક નાંખીને બેમળો, નવ દેખાડશો કાય; ત્યારે તમને પુછશે, મારા માતપીતાય. હોજલ પડદો શો મુજ આગળે,

તમો ફરજન થયાં આજ; ખોળે બેસો આવી કરી, મા બાપની શી લાજ. તેવારે તમે મુખ બોલજો, અમારો સફળ અવતાર; તમારા દરસનની ઇછા ઘણી, ચરણે નમુ આ ઠાર. ગુલામ હમારા ચારછે, અહીં તેને કેમ દેખાડું મુખ; એવું શીખવીને આવીયા, બેઠાં માતપીતા સનમુખ. શણગારે સજીઆવ્યા તહી, બેમુદા લાખી બે નાર; ચક નાંખ્યો ત્યાં દાશીએ, બેઠી પડદે બે નાર. તારે રાજારાણી બોલીયાં, તે વેળા તે ઠાર; હાસ વચન મુખ બોલીયા, શીદ ધરોછો લાજ. તમો પુત્ર સમાનછો, આવીને બેસો આજ; આ કુટુંબ મેળોછે સહી, નથી અતરાપી કોઇ અન; માટે આવો નીરભે થઇ, એમ બોલ્યા રાણીરાજન.

ચોપાઈ—ત્યારે લાખી બોલી તહી, તમે કહ્યું તેમાં સંદેહ નહી; માતપીતા તણી શીલાજ, પણ એક અચરજ સંભળાવું આજ. ચારે પુત્ર તમારા સનમુખ, તેને નહી દેખાડું મુખ; મારા દેશમાં આવ્યા એહ, રમત રમવા આણી નેહ. હાર જીતની પાડી હોડ, રમવા માંડ્યું તે ચારે કોડ; એ સર્વસ હાર્યા મારે ધામ, છેલી બાજીએ થયા ગુલામ. બાર વરસ મજુરી કરી, ચતુર વરજીને હું વરી; કરજોડી ઉભા મુજ પાસ, માગી રજા આણી ઉલાસ. બાર પરસ ગયાં વહી, હવે રજા આપો ઘેર જઇએ સહી; જાણે દીધું જીવત દાન, લાચાર થઇ બોલ્યા વાણ. માતપીતાને મળીને જઇએ, કરજોડી એમ વાણી કહી; ત્રણી વીનતી મારી કરી, પછી ગુલામી ડાગ દીધા સહી. અંગા ઊપર દીધા સહી, એ વાતમાં સંદેહ નહીં. નહીતર બોલાવી પુછો તાત; પછે માનજો સાચી વાત, જોઇને કહાડી મુકો તમો, તોતો આવીને મળીએ અમો, એ વાતનું મોટુ દુખ; ગુલામને કેમ દેખાડું મુખ, ઇશ્વરની આણ એ સાચી વાત. ન માનોતો જુવો સાક્ષાત, અચરજ પામી સજનને તાત; આતો અચરજ સરખી વાત, તે ચારેજણ શીરમોંદા થયા, નીચુ જોઇને

ત્યાં ઉભા રેહ્યા, માન ભંગ થયા તેવાર; નીચુ જોઈને નીસર્યા બાહાર, ભાગો તેહ તણો હંકાર. પછી ચકથી નીસર્યા બાહાર, જાણે વીજળી ઉતરી આકાશ; તેથી રૂપ ઘણું પ્રકાશ, દેવ રૂપ વેશ ધરી કરી. ગયો નારી ત્યાંથી પરવરી, સાસુ સસરાને લાગી પાય; કરજોડી ઉભી તે જાગ, અમો દાશી તમારી આ ઠામ. જે ફરમાવો તે કરીએ કામ, રાણીએ કર મુક્યો શીશ; અખંડ શોભાગ દીધી આશીશ, પદમણી સ્ત્રીમાં કોણ માત્ર. ઘણી નાજુક ને ગોરૂ ગાત્ર, ત્રપત થયા જોતામાં મન; ઘણી ખુશાલી દીધી તે દન, રાજારાણીએ આપી રજાય. રાજસભામાં બેઠા રાય, પાંચમા પુત્રને પાસે લઈ; પછે મેહેલમાં વીનતા ગઈ, શું વીત્યુ ભાઇ તમારી કાય. તે સઉ વીસ્તારીને કહો આંય, ત્યારે રાજકુવરે સઘળી ત્યાં કીધ; રાજાએ સુણી સરવલીધ, વાત સાંભળી અચરજ થયા. પછે રાજાએ બોલજ કહ્યા, પછે ચાર પુત્રને બોલાવી કરી;ચતુરાઈ ભલીતહાં તમે કરી; ન આપત ફુલ તો ઘાતજ થાત, તારે ઘસવા પડતે હાથ.

દોહરા—હવે વચન કુંવરનાં સુણી, અચરજ પામ્યા મન; ધન ધન તારી બુધને, વળી પરમેશ્વર પ્રસન. તેં નામ વધારેચુ પુર વિષે, ઓશીગલ શું થાઉં આજ; તેં દુખ વેઠ્યું કાય ઉપરે,ને ફુલ લાવ્યો મુજ કાજ.સાબાશ સાબાશ સહુ કહે, વરણ અઢારે લોક; માગી રજાને પરવર્યો, સમીઆ સઉના શોક. પછે જલદ રાજા બોલીયા, પુત્રની સાથે વચન; સરિકસ્તાન આવો તમો, તો હરખે મારૂ મન. રાજ પાટ આપુ તમને, તેથી રેહેશે મુજ નામ; માટે સાથે આવો તમે, એમ બોલ્યા તે ઠામ. ત્યારે રાજકુંવરે વીનતી કરી, એમ કેમ થાએ કાજ; તમ છતાં અમે બેશીએ, તો થાય કુળને લાજ. નીત મળવાને આવશું, ને રેહેશું આણે ઠામ એમ કહીને ચરણે નમ્યા. પીતાને રાજકુમાર, જલદ રીઝ્યો અતી ઘણું; પુત્રનાં સુણી વચન. રાજા માગીને

પરવર્યો. પુર વીઍ ત્યાં રાજન, ત્યાં નારગોપ નીશાન ગડ-ગડે; ગગન વીઍ ત્યાં જાય, પુર વળાવી પરવરેચો. આણંદ અંગ ન માય, રાજપાટ રાજાજી કરે; કુંવર રેહ્યા તે ઠાર, એ વાત રહી એટલે. વળી બંકાવળી શું કરેછે વીચાર, ચરચા તેણે સઘળી જોઈ; લીધો સઘળા પાર, ધનધનછે એ નરને. એમ મનમાં કરો વીચાર, એવાં પ્રાકરમ એણે કરેચાં; તે કરી ન શકે કોય, મરતલોકનું માનવી. ઇંદ્ર સ-રગમાં કાય, ચતુરાઇના કાંઈ પાર નથી; એવી જોડી નથી જુગ માય, વરત ભંગ મારૂં કર્યું. એણે ઝાલ્યો માહારો હાથ. વળી વીંટી મારી હરી ગયો; ધન ધન એની જાત, માટે એ નરને હું વરૂ. હેવા નથી સંસાર, એમ વીચારી મન વીએ; કાગળ લખ્યો તે ઠાર, વીંટી રાજકુવર તણી. ઘાલી ગયો હતો જે હાથ, બંને વાનાં મોકલ્યાં; સમેદ પરીના સાથ, આ આપી કરી આવો તમો. રાજકુંવર છે જ્યાં, પ્રતી ઉતર લખાવી કરિ, આવજો હુંછું અહાં.

ચોપાઈ—એમ કહી ચાલી તણીવાર, જ્યાં પોતાનો હુતો ઠરાવ; જીવ રહ્યો રાજાની પાસ, ક્યારે પોહોચશે મ-નની આશ. દાશીને સોંપી ગઈ કામ, તે તો ગઈ રાજાને ધામ; વીંટી કાગળ આપ્યો તહીં, એકાંત જાગ બેઠા છે સહી. અચરજ પામ્યો મનમોઝાર, વીંટી દીઠી પોતાની તે પાસ; ત્યારે ગુલબંકાવલી સાંભળી તહીં, તેના કરમાં ઘા-લીતી લઈ. નખ શીખથી હરખ્યું અંગ, મોહ પામ્યો થયો મન ભંગ; વીંટી જોઇને વ્યાકુળ થયો, તે વીનતા પ્રત્યે બોલજ કહો. કોણે મોકલી તુજને નાર, ક્યાંથી કાગળ લાવી આ ઠાર; ત્યારે તેણે જોડ્યા હાથ, પ્રતી ઉતર કરેચા તે સાથ. ગુલબંકાવલી પરીનું નામ, તેણે મોકલી આણે ઠામ, વીંટી નીશાની તમો લીજીએ; આ કાગળનો ઉતર દીજીએ, એવાં વચન વીનતાનાં સુણી. ખુશાલી મનમાં વાધી ઘણી,

કાગળ લઈ રૂદીયા શું ધરી, વાંચવા માંડ્યો હેતજ કરી.

દોહરા—પ્રતી ઉતર પાછો લખ્યો, એ સઘળી સાચી વાત; ફુલ લીધું તળાવથી, જોયા બાગ સાક્ષાત. સાતમે મેહેલ હુંતો ચડ્યો, ત્યાં દીઠી તમને નાર; પગથી તે શીખા સુધી, મેં શોભા જોઈ અપાર. નીદ્રા વશ તું તારૂણી, મેં નીરખી તારી કાય; મોહ બાણ વાગ્યું સહી, મારા રૂદીયા માંય. આશકનું ચાલે નહીં, હાશ કરૂં લગાર; દીલ નહી રાજી તેહનું, તો મારી નંખાવે તે ઠાર. કદાપી માહાસુક રીઝીએ, બખસે તનમન ધન: નમોસીત આગળ ધરે, કરે તે મન પ્રસન. એ પ્રમાણે એ વાતમાં, નીશ્ચે કરૂ એ વાર; વીંટી બદલી મેં તજ્યો, તરત તમારો હાર. જો મહાસુખ રીજશે, મનમાં તો કરશે ભેદ અપાર; જમીન કોડાંને પ- રવરે, નવ ડરે લગાર. એ વખત ત્યાં આવીયા, ઘણી ચતુરાઇનું કામ; હવે એ સેહેલું નથી મુશકલ છે આ કામ. કીરપા દ્રષ્ટિ હશે તમ તણી, લખાત પદારથ હોય; તોતો મળશું એકઠાં; તેને કળી ન શકે કોય, એમ લખીને પત્ર આપ્યું તહીં. સમેદ પરીને હાથ, ગગને તે ઉડી ગઇ ચાલી પોતાની સાથ, પછી બેકાવલી કને ગઈ. ચરણે નામ્યું શીશ, કાગળ મુખ આગળ ધરો; તવેળા તે દીશ, પ્રસન થઈ તે મનમાં ઘણી. ઉમેદ આપ્યો મન, ઉકેલીને વાંચીયો હરખ ધરીને મન; પ્રતી ઉતર વાંચી કરી, પ્રસન થઈ ઘણી નાર. ધન એ પુરૂષની ચાતુરી, ધન ધન મુજ અવતાર; તે નરને તેડું અહો, બત્રીસ લક્ષણ મુજ જોડ. પરણીને થાવું પ્રેમદા, તો પોગે મનના કોડ; આશકનું ચાલે નહી, માશુક આગળ લગાર. માટે વીંટી મુકી ગયો, ધન ધન રાજકુમાર; તેડાવું તે નરને, રશીક રૂડાઆળું મુખ; હવે જોવું એનું પારખુ, તેડીને ભોગવીશ સુખ.

ચોપાઈ—હેવું મન વીચારી કરી, સાહેલી સાથે વાણી

ઓચરી; અબોલાને લાવો અહીં, તેથી કામ થવાનું સહી. સુણી વચન ગઇ તે દાસ, આવી અબોલા કેરી પાસ; મુખ થકી તેણે વાણી કહી. ગુલબંકાવલી તેડેછે તહીં. માટે ચાલો મારી સાથ; એવી મુખથી કહીને વાત, અબોલા ધુજવા લાગી મન. કાંઈ આવ્યું શીર વીઘન, મનમાં હિમત બહુ ધરી; ચાલી સાહેલી સાથે પરવરી, ગઈ બાગમાં વીનતા પાસ. એક અબોલાને બીજી દાસ, રૂદન કરતાં દીઠી નાર; મુખ ઉતરી ગયું તે વાર, શું દુખ તમને થયું છે માત. મુજને કહોને સાચી વાત, જે ફરમાવો તે કીજીએ. હુકમ તમારો શીર લીજીએ, શી વાતનું તમને દુખ; વીસ્તારીને કહોને મુખ, ત્યારે બંકાવલીએ વાણી ઓચરી. તેં મુજને દુખીઆરી કરી, રૂવેરૂવેથી બળુછું અમો; તે વહની સળગાવી તમો, જમાત્ર કરીને રાખ્યો પાસ. તે નરને લઇ આવો આ વાસ, તનમન તે માહારા પ્રાણ. તેને વીજોગે દુખીઆરી જાણ, તે નરની મુજને વહની થઇ એમ બંકાવલી બોલી તહીં, ભોગવું તે નરની કાય. ત્યારે હઇડું શીતળ થાય, તે ઉપર જાય સઘળુ દુખ; શું વીસ્તારીને કહીએ મુખ, દુખ તજો તમે મનથી આજ. લાવું ચાર ઘડીમાં રાજ, એવું કહી અબોલા ગઈ; મન વેગે જઈ ઉભી રહી, વાયુ રૂપ તેને શીવાર. જઇ કરી ઉભી તે ઠાર, રાજકુંવરનું હરખ્યું મન; ચરણે નમી બોલ્યો વચન, માતાજી પધાર્યા તમો. પ્રસન થયા છઇએ અમો, ત્યારે હશી અબોલા બોલી વાણ. ખુશાલી લાવી ચતુર સુજાણ, પુરવ જનમનું તારૂં પુન્ય; બંકાવલી તુજ ઉપર થઈ પ્રસન, તનમનથી ભજેછે તુને. તેડવા કારણ મોકલ્યાછે મુને, નેવનાં પાણી મોભે જશે; વીનતા તો તારી થશે, રાજકુંવર તો થયો રળીઆત. એ તુજ પરતાપે મારી માત, ગગન મારગે ચાલી ગઈ; ત્યાંતો વાત વીપરીત થઈ, તેની માતાએ જાણ્યું સહી, તે મળવાને આવી તહીં.

ચોપાઇ—પુત્રી પાસે તે જઈ કરી, તે બોલી મુખથી વાણ; ઘણા દીવસ તું દીકરી. તું ક્યાંથી આવી જાણ; મુમો બાગ તમારો થયો. મે સાંભળી એવી વાત, તે કારણ આવી અહીં, શાચી કેહેને વાત; ક્યાં ગઈતી તું દીકરી મુકીને આ ઠામ. લંછન લાગે કુળને તેં કીધુ એવું કામ; મરેત લોકનું માનવી, તે ઉપર થઈ રળીઆત; તું ગઈ વસ્તીમાં તારૂણી મેં એવી સાંભળી વાત. કુળને કલંક લગાડવા તું અવતરી મારે પેટ; ધીક અવતાર તે તાહરો, માહરે જણતર ઉંચુ વેહ. આપણ અપછરા ઈંદ્રની ગાંધરવ લોક અવતાર; માનવકથા લેખામાં નહી તે નવ કરેચો મન વીચાર; એમ કઠણ વચન ઘણાં કહ્યાં તે સરવે સાંભળ્યાં કાંન. હું તો કાંઈ નથી જાણતી કોઈ પુરૂશની વાત; પછે મુખથી ઓચરી. માતાને દઈ માન જુઠું આળ મુકો મને તો હું કરીશ દેહની ઘાત; જીવને કરાર હતો નહીં. નવ ગમ્યું આ ઠાર. રમવા કારણ હું પરવરી; સાહેલી સાથે બાહારે, જુઠુ તોહોમત મુકો મને; એમ કહી ભરેચાં લોચન. તારે સંદેહ ભાગ્યો મન તણો, હરખિ પોતે મન. એમ કરતાં નીશા પડી રહી તે પુત્રિ પાસ, અબોલા લાવી તે સમે તેને પાસે તેડી દાસ, મુખ થકી તેને કહ્યું લાવી રાજકુમાર; અરજ કરો જઈ માહરી, એમ કેહેરાવ્યું તે ઠાર. ત્યારે સાનમાં સમજાવી કરી, આવ્યો મનનો માન્યો આ ઠાર. બંકાવળીએ ઈશારત કરી, ઉતારો બાગ મોજાર, એકાંત જગા ત્યાંહે સહી. તાંહાં શોભા કહી નવ જાય; તાંહાં મુકામ આપો રાયને અબોલા થઈ વીદાય. એમ કરતાં રજની પોહોર થઈ, સુતી તેની માત. બંકાવળી ઉઠી પછે, આણંદ અંગ ન માય.

ચોપાઈ—ઉમેદ વાધ્યો અપરમપાર, સજ્યા અંગે સોળ શણગાર; દીવ વસ્ત્ર અંગ ઉપર ધરી, મદભરી ચાલી સુંદરી. તેના રૂપને કોણજ કળે, જાણે જોત સુરજમાં ભળે; જાણે ઝળકી રહી જોત, ઉદેકાર થયો ઉદ્યોત. રાજકુંવર બેઠો

ત્યાં સહી, રમઝમ કરતી આવી તહીં: દ્રસ્ટે દ્રષ્ટ્ર મળી જેટલે, કુંવર મોહ પામ્યો તેટલે વાગ્યાં તેને મોહનાં બાણ, પડ્યા પ્રથવી વશ થઇને પ્રાણ; બંકાવળી ત્યાં અચરજ થઈ, નારી રૂપથી શુધના રહી. ખોળામાં લ ધું શીશ, વાયુઢોળે તે દીશ; અમરખુ દ્રષ્ટી જુએ તે નાર. સીતળ થયા પછે તેની વાર કામદેવ સરીખો દેહ, દીઠી એને ઉપનો નેહ, જાણે ઈંદ્ર તણો અવતાર, જોતામાં થઈ અચરત તે ઠાર; દુખ સઘળુ જોતામા ગયું. વીહવળ મન વીનતાનું થયું ખોળામાંથી ઉઠ્યો જેટલે, વીનતા ચરણે નમી તેટલે દ્રસ્ટે દ્રષ્ટી આવ્યો અન મળી; ગયાં ચીત બનેંના ગળી. કહે બંકાવળી હશીને વચન, સાંભળો રાજવંશીના તન; ભલે પધારયા આણે ઠામ; હવે માન્યું છે મારૂ મન;વીંટી મારી બદલી અહીં. તે દીવસની નીદ્રાવની થઈ, અમોલાને મોકલી અમો, તે શોધીને લાવી તમો માહારા હઇડા કેરા હાર પરમેશ્વરથી અદકા આ ઠાર. અવર પુરૂશ બીજો સંસાર, ભ્રાત તાત સરખા નીરધાર; એમ કહીને કીધુ હાથ,ત્યારે કર ઝાલીને લીધી પાસ; બાથમાં ઘાલી તે ઠાર. ગાંધરવ વીવાહ કરચો તે વાર; પછે એક એકનાં પ્રેમ છુટ્યાં સહી, ચુંબન વીનોદ કરેછે તહીં એક એકનું મનડું ગયું છે મળી; પોહોતી બેઉના મનની રળી. ભોગ વીલાસ કરે નર નાર;સુખ પામ્યાં બનો તે ઠાર, સુખ સજ્યા ઉપર સુતાં બેઉ સાથ; એક એકને ભીડી ભુજ બાથ નીંદ્રાવશ કાયા બેઉની થઈ; તન તણી શુધ નવ રહી, મધનીશા ગઈછે રાત,જાગી ઉઠી તેની માત, પુષ્પ પીમળપે નીકળી બાહાર; આવી સુતાં જ્યાં નરને નાર; દ્રસ્ટે જોયું સુતાં નરને નાર કલેજુ દાજુ અપરમપાર. પછે મન વીચારી કરી ત્યાં શું કરેછે સુંદરી.

દોહરા—દ્રસ્ટે દીઠો માનવી, સુતો પુત્રીની સંગ. દ્રસ્ટે દેખી નવ શકે. જ્વાળા લાગી અંગ; જાલી પગને એંચીઓ ઉરાડી દીધો આકાશ; જાણે ગોફણ ફેરવ્યો, તે રીતે તે ઠાર.

બંકાવળીને ઝાલી તહીં, મારા તમાચા દસવીસ; લઈ ચાલી પોતાના શેહેરમાં, સ્વરગ પુરી તે દીશ. ગાંધરવ નામે પીતા સહી, પોતાનો ભરથાર; હકીકત માંડી કહી, પુત્રીના તેણી વાર; ક્રોધ કરયા કાયા વીષે, કેદ કરી તે ઠાર. કેદમાં રાખી કામની, પણ નરનું ના મુકે નામ; ઘડી પલકના વીસરે જાુરે રાતને દન. અન્ન જળ નીદ્રા તજી, કરે ઘણું કલપાંત; હોલે હાલ તેનું થયું, તજ્યાં સઘળાં સુખ. રાજકુંવર નવ વીસરે. લેહે લાગી તે મુખ. સોળે શણગાર તેણે સજ્યા, વીલાપ કરે અપાર. બે હોંશ થઈ અવની પડી, વળી મુએ કરે પોકાર; દાશીએ જાહેર કરયું તેના દુખની વાત; તે નરના વીજોગથી, કરેછે દેહના ઘાત ખાન પાન સરવે તજી રૂદન કરેછે અપરમપાર. ત્યારે માત પીતા ઘણું કોપીયા, બેડી જડી પગ મોઝાર. ગળામાં તોગ ઘાલ્યું વળી બાંધી થંભ સુજાણ, કુળને કલંક લગાડીયું. ધીક ધીક જીવતર નીરવાણ; ધીકાર પડ્યો તુજ રૂપને, ધીકાર પડ્યો તુજ અવતાર ધીકાર પડી તુજ ચાતુરી, તેંતો કુળ બોળીયું આ ઠાર. નફટ થઈ નથી લાજતી, હજી તે વાતના ખ્યાલ;હત્યા ભાગો નવડરૂ આણીશ તારો કાળ; ડાહાપણ રૂપને ચાતુરી, તેમાં ઉઠી આગ. કેમ ન મુઈ તું દીકરી, લજાવ્યું મારૂં કુળ; એમ કહીને કેદ કરી, કાંઈ નવ ચાલ્યુ તે નાર. હવે રાજકુવરને નાંખીયો તેનો કહું વિસ્તાર.

ચોપાઈ—ક્રોધ કરી ફેંક્યો તેણીવાર, જાણે ગોફણ ફેરવી તેણી વાર; સમુદ્ર મધે પડીયો જઈ, ગયા ત્રણ જોજન ત્યાંથી સહી. પ્રભુની માયા અપરમપાર, બચાવી લીધો તેણીવાર; આવરદાની દોરી લાંબી સહી, તે ક્રોધથી તોડાએ નહી. સમુદરે છોળ મારી તે ઠાર, કાઢી નાખીયો જળથી બાહાર; સવા પોહોરે થયો સાવધાન, આંખ ઉઘાડી જોયું તે ઠાર. જુવે તો દરીયાના નીર, એક તરફ ઝાડી ગંભીર; વીચારયું પોતાને મન, બચ્યો વાત થઈ તે દીન. હવે

આશા જીવ્યા તણી નથી, એમ વીચારેયું મનમાં કથી; કરમે કીધું ભોગવશે દેહ, એ વાતમાં નહી સંદેહ. એમ મનમાં વીચારી કરી, ત્યાંથી ચાલ્યો હીમત ધરી; એક કોશ ગયો જેટલે, વાડી એક દીઠી તેટલે. ઘણી ખુશાલી મનમાં થઈ, અમરત ફળ વળતી દીઠાં તહીં; એમ વીચારી પેઠો તે માંહ્ય, અમરત સરખુ દીઠુ તાંહ્ય. જાણે માણસ અપરમપાર, તુટી પડ્યા ધરણીમોઝાર; વજરથી કઠણ કીધું મન, હીમત રાખીને રાજન. મારી ઠોકરને ચાલ્યો જાય, હીમત રાખી મનડા માંહ્ય; વળી કોસ મુકી તે જાય, ત્યાં દીઠો એક બીજો બાગ. ઘડા જેવડા દીઠા અનાર, તેની શોભાનો નહી પાર; ફળ મધ્યે અનારનાં ઝાડ, બીજી ઝાડી ભાર અપાઢ. રાજકુંવરનું હરખ્યું મન, એક ફળ તોડ્યું તે દીન; ચીર્યું ફળ તેનીવાર, નીકળ્યાં જનાવર અપરમપાર. ઉડવાને લાગ્યાં ચોપાસ, તહાં શોભા તણો બનાસ; નેવા તણો કાંઈ પારજ નથી, ફુલે ફુલ શું કહું કથી. શીતળ નીર સરોવર સાર. અમરત સરખુ તેમાં નીર; આશપાશ દરેયાનાં નીર, તે મધ્યે રચના દીઠી તે તીર. પીધું નીર ફળ ખાધાં લઈ, પછે મનથી વીચાર્યું તહીં.

દોહરા—ફળ જળ મળ્યા સહી, સુખ પામ્યો તે રાય; કુદરતનો ખેલ દીઠો સહી; અકળીત કળ્યો નવ જાય. ચારે દીશાએ દરીઆનાં નીર, નવ જવાનો ઠાર; ક્યારે વસ્તી દેખશું, ક્યારે આવશે દુખનો પાર. વાહાણ તણો રસ્તો નથી, એ અલોકીક છે ઠાર; માટે હીમત હારવી નહી, એમ મન કીધો વીચાર. જ્યાં કાષ્ટ પડ્યાંછે અતીઘણાં, ત્રાપો બાંધ્યો ત્યાંય; મુક્યો સમુદ્રમાં તેહને, જેમ હરી કરે તેમ થાય. એકવાર મરવું સહી, લખીત હશે તે થાય; આવરદા હશે સહી; તોતો પામીશું પાર, એમ કહી બેઠો સહી. અંદેશો કરતો જાય, પડ્યો તે છોળમાં જાય; ત્રાપો તેણી વાર, મડા ગાંઠ જઈ વળગી પડ્યો. આવ્યો તે અરણવ

માંહ્ય, દરીઆગે છોગ મારી કરી; કાહાડી નાંખ્યો પેલ પાર, રેત ઉપર ઠરીઓ જઈ. એ કુવર તેણે ઠાર, સાતા થઈને ચાલીઓ; હીંમત રાખીને મન, નીશા પડી તેને સમે. મહા ભયાનક છે વન, વાઘ વરૂ ઘણાં તહીં; શબ્દ કરે ચોપાસ, ઘણી ઝાડી વીકટ તહીં. અનેક જનાવરનો વાસ, તે ઠામે ધીરજ નવ રહી; ધરૂજવા લાગ્યાં હાડ, ચતુરે કીધી ચાતુરી. ચડી બેઠો એક ઝાડ, મધ નીશા એમ કરતાં ગઈ; થયું અજવાળુ ઉદ્યોત, જાણે દીવશ ઉગીઓ. ભાનું કેરી જોત, જાણે મધ્યાન થયા સહી; તેવું થયું તે જાણ, રાય તો અચરત પામીઓ. એટલે દીઠો એક નાગ, તેને માથે મણી સહી; તે તણો ઉજેસ, ખરા મધ્યાન જાણે થયા. તે જોજન એક ફરતું ચોદેશ. ત્યાં ઝાડ હેઠળ આવી ઠર્યો; મુકર્યું મણી તે ઠાર, પછે ચારો કરવા પરવર્યો, મછનો કરવા અહાર.

ચોપાઈ—મછ તણો તેણે કીધો અહાર, તરપત થયો તે વાર; પાછો ફરીને આવ્યો સહી, જ્યાં મણી મુકયુંતુ તહીં. પાછું ચડાવી લીધું શીશ, સહુ કામ ચાલ્યો તે દીશ; મણીના તેજથી મછ નાશી જાય, માટે મણી મુકીને જાયને. રાજકુવરે જોયો તે ખ્યાલ, એમ કરતાં થયો પ્રાત:સકાળ; કંદમુળને કીધો અહાર, પાછો ચડી બેઠો તે ઠાર. પછે કાદવનો એક પીંડો કરી, જઈ બેઠો તે ઝાડે ચડી; વીત્યો દીનને રજની પડી, આવી નાગ પોહોચ્યો તે ઘડી. મધ નીશાની વેળા થઈ, તે સમે નાગ આવ્યો તહીં; જાણે સુરજ થયો પ્રકાશ, આવ્યો નાગ તે વૃક્ષની પાસ. મુકયુ મણી નવ લાગી વાર, ચાલ્યો મછનો કરવા અહાર; દરિયા કાંઠે પહોચ્યો જેટલે, ઉપરથી કાદવ નાખ્યો તેટલે. મણી હતુ તે ઢંકાઈ ગયું, અંધકાર તે વેળા થયુ; ગતી ભંગ તે નાગની થઈ, પડી ફાળ શુદ્ધી નવ રહી. આંખે અંધ થયો તે વાર, મણી વિના ન સુઝે લગાર; પછાડા મારે ક્રોધજ કરી, ગયા પ્રાણ તેના નીસરી. એમ કરતાં તે રજની ગઈ, નાગતો પાછા

આવ્યો નહિ; રાજકુંવરે કરચો વીચાર, હેઠો ઉતરચો તેણી વાર. મરતીકા આણીને કહાડ્યું મણી, તે તણી શોભાછે ઘણી; જતન કરીને બાંધી લાય, ત્યાંથી પંથ કરચોછે શીઘ્ર. કોશ એક તે ચાલ્યો વહી, નાગ મુઓ દીઠા તહી; ગુણ ઓસીગળ તેને થાઉ, એની દેહને દાગ દેઇને જાઉ. એમ વીચારયું તે દાર. ઘાસ તણો કીધો અંબાર; તે મધે ધરીઓ નાગ. રાજકુંવરે પછે દીધો દાગ. તાર પછે તે ચાલ્યો વીર, મન મધે બહુ રાખી ધીર; એક તરફ ઝાડી ગંભીર, એક તરફ દરિયાનાં નીર. પાહાડ પરવત ઘણી ગુફાય, જંબ જોળ ઘણિ છે ત્યાંય; તે મધે ઉતરે ને ચડે, મરણ થકી તેતો નવ ડરે. વાઘ વરૂ વનચરને સરપ, મોટી ફાળ દેતા અજગર; ઘણુ ભયાનક વન જાણ, કાયરે નરતો છાંડે પ્રાણ. તે મધે તો ચાલ્યો જાય, વજર કલેજુ કરીને રાય.

દોહરા—નીશાં પડી તેને સમે, હીમત નવ રેહી મન; વીશરામ કરચો જઈ ઝાડપર, તેણે સમે રાજન. તે ઉપર મેહેલ હતો, એક મેનાનો સાર; બચ્ચાં ચાર છે તેહમાં, પાંચમી મેનાં નાર. તે જનાવર નથી જાણતાં, જે ઉપર છે માનવી જન; ઘટીકા એક રજની ગઈ, તારે બચ્ચાં બોલ્યાં વચન. માતાજી કહો કાંઈ વારતા, વાહેક કરોની આજ; હવે અમે મોટાં થયાં, જાશુ ચરવા કાજ; આ જંગલની વારતા, માંડીને કહો વાત. કઈ દીશાએ જઈએ અમો, ચરવા કારણ માત; એવાં વચન પુત્રનાં સુણી, મનમાં થઈ રળીયાત. પ્રસન થઈ તે ઓચરી, પુત્રની સાથે વાત; ઉતર દીશા ભણી પહાડછે, જહાંથી એક જોજન. હીરા તણો એ છે સહી, તે ઉપર શરોવર સાર; તેની પાસે એક ઝાડ છે, તેના ગુણનો નહિ પાર. તમ આગળ તો હું કહું, ઝાડ તણો ગુણ જેહ; સાંભળ સુત ચીતે કરી, માંડીને કહુ નેહ. પ્રથમ ગુણ કહુ પાનનો, વાગ્યા હોય શરીરે ઘાય; પાંદડાં તેપર મુકતાં, તરત રૂઝાઈ

જાગ. ફળ બાંધે કમર વિશે, તે ઉડે ગગન મોજાર; સો જોજન જાએ સહી, એમ પળમાં નીરધાર. ડાંડી તણી જે લાકડી, મારે વજરની માંય; કડકા થઈ અવની પડે, તે વેગા તે માંય. છાલ તણી ટોપી કરે, ધરે શીર આણી નેહ; સરગ મૃત્યુ પાતાળ ફરે, પણ કોઈ નાવ દેખે દેહ. એવા ગુણ છે ઝાડના, હઈયામાં હીરા લાલ; પણ ત્યાં કોઈ જઈ શકતુ નથી, ત્યાં નાગ છે વિકરાળ; ત્યાં રહાને તે ફરે, ઝાડ પાહાડની જાગ. પશુ પ્રાણી કે માનવી, જાય તેના લે પ્રાણ.

ચોપાઇ—માટે પુત્ર જશો નહિ, એવી મેનાએ વાણી કહી; બાકી ગમે ત્યાં ફરજો તન, ત્યાં જશો તો થાશે વિઘન. એવાં વચન મેનાનાં સુણી, વળી બચ્ચાં એ વાણી ભણી; નવ જોઇએ આપણને ગરથ, નથી ઝાડ તણો કાંઈ અરથ. જે જાય તે જીવે નહિ, સરપ તેને ડસે તહીં; તે સરપને જીતનાર, માનવ નામે આવે તે ઠાર. જાવે ઝાડ પાડને ઠામ, શીઘ્ર કરે પોતાનાં કામ; એક એકના માથાનો સહી, પરમેશ્વરે ઘડ્યા હશે તહી. પરમેશ્વરે રચના કરી, નવ્તમ વસ્તુ પ્રથવીપર ધરી; તે સઉ માનવી કેરાં કાજ, એ વાતમાં શો સંદેહ. કોઈ બત્રીશ લક્ષણો હશે તે જશે, અહંકાર નાગ તણો ભાજશે; આપણને તેનું નથ કાંઈ કામ, સેજ વાત પુછું આ ઠામ. તારે વળી બોલી મેના વાત, સાચી કહુંછું મનની સાક્ષાત; કોઇ માનવી આવશે આ ઠામ, બત્રીશ લક્ષણ રહે ધામ. હીમત રાખી જશે એ ઠામ, તો તો થાશે તેનું કામ; એક ઉપાયથી જીતે નાગ, તે તમ આગળ કહુંછુ આજ. તે પાહાડ નીચે કોતરડું સહી, એક રૂશી તપ કરેછે તહી; તેના જઇને સ્તુતી કરે, ત્યારે રૂશી વાણી ઓચરે. મસ્તક ઉપર હાથ મુકે જેટલે, કામ તેનું શીઘ્ર થાય તેટલે; એવી વાત મેનાએ કરી, રાજકુંવરે મનમાં ધરી. વીતી રાતને ઉગ્યો દન, રાજકુંવરનું હરખ્યું મન; તે પાહાડ ઝાહાડ જઇને જોઊં, મારા મનના સંદેહ ખોઊં. મોત

પોતાનું મુઠીમાં લઈ, ઉતર દશા ભણી ચાલ્યો વહી; ડુંગરથી પા'ડ દીઠો જેટલે,નિશ્ચે વાત થઈ તેટલે.એકવાર મરવુંસહી, પાછું ડગલું ભરવું નહિ;એવી મનમાં રાખી ધીર, ઊંડાણમાં ઉતરીયોવીર.પોતેમનમાંકરચોવિચાર,હુંક્યાંઆવ્યોછું આણેઠાર.

દોહરા—આ જગા ઉપર મને લાવીયા, લખ્યા લેખ મુજ શીશ; અન જળ મળે નહિ, કરતા શ્રી જુગદીશ. જનમ ખધો ભમતો ગયો, વન વગડાની માંહ; ઠરી ઠામ બેઠો નહિ, ધીક પડ્યો મુજ કાય. એ રચના પણ જોવી સહી, અદ્‌ભુત સરખી વાત; મેનાની વાત સાચી પડી, ભાગી મનની ભરાંત. એવું મન ધારી કરી, પાસે ગયો તે વીર; ઘણો વરધ રૂશીને જોઈ, ચરણે નામ્યું શીશ. સ્તુતિ ત્યાં કીધી ઘણી; તલસવા લાગ્યો પાય, તરણ દિવસે રૂશી જાગીયા. સમાધી ઉતરી ત્યાંય, આંખ ઉઘાડી જોયું સહી; ત્યાં દીઠો માનવ જન, ત્યારે રાજકુંવર જઈ ચરણે નમ્યો. સ્તુતિ કરી તે દીન, કરજોડી ઉભો રહ્યો; ત્યારે બોલ્યા રૂશી રાય,જાઓ કામ તમારૂં નિશ્ચે થશે. એમ કરીને રહ્યા તે ઠામ, પાહાડ ઉપર ચડિયો સહી; હીમત રાખીને મન. જોતાં જોતાં ચાલીઓ. ધીરજ ધરી રાજન, દીઠી રચના તે પાહાડની; હીરા જોત અપાર, ચડ્યો છેક ઉપર લગી. ત્યાં દીઠું તળાવને ઝાડ, નીશાની સાચી મળી; સઘળી તે ડાર, પાંદડાં ને ફૂળ ખાધાં તહીં. ક્ષણએ ન લાગી વાર, નજીક જઈ પહોચ્યો તહીં; દીઠો નાગ વિકરાળ, દીઠો માનવી તેને તહીં. રાજકુવર તેની વાર, ઝાડ ઉપર ચડ્યો સહી; ફળ ખાધાં તેનાં સાર, મેનાંનાં વચન સાચાં માન્યા. સંદેહ નહિ લગાર, છાલ કાઢી કહાડી ટોપી કરી; તે ધરી પોતાને શીશ, માગી લીધી એક જેઠીકા, પછે તજ્યો ઠામ તે દીશ.

ચોપાઈ—મન મધે કરો વિચાર, નાગ મણી મુજ પાસે સાર; ક્રોધ મળશે તો લેશ સહી, એને રાખુ જતને અહી. આરી જાંગ નવ લાગી વાર, તે મધે ઘાલ્યું તે ઠાર; ઉપર

પાંદડું મુકયુ લઈ, તરત ઘા રૂઝાયો તહીં. પ્રસન થયો પોતાને મન, વળી આગળ ચાલીઓ રાજન; મોટો ગુણ ટોપીમાં સહી, કોઈ દ્રષ્ટીએ દેખે નહિ. નીરભે થયો પોતાને મન, જોતાં ચાલ્યો ઝાઝાં વન; અમુલખ વસ્તુ આવી મુજ પાશ, તેથી મન થયુ હુલાસ. પણ લખ્યા લેખ ટળવાના નથી, ભાવીશ વાત સાચી સરેવથી. તે કોઈથી ટાળ્યા નવ જાય, એમ મન વિચારે રાય; પાહાડ મુકી ચાલ્યો જેટલે, એક કઉતક વાત થઈ તેટલે. દીઠુ એક તળાવ રસાળ, આરશપાહાણની ફરતી પાળ; ઘણુ નીરમળ છે તેનું નીર, આશપાશ શોભેછે તીર. તે મધે મેવા ફળછે અપાર, જોતાં ત્રપત થયો તે ઠાર; ચાર ઘડી બેઠો રાજન, બેઠો બેઠો વિચારે મન. ગરદ થઈછે મારી કાય, વળી જળમાં નાહાવું આંય; એવો મનમાં કરેચો વિચાર; લઈ મુક્યો સામાન તે ઠાર, તે મધે પડીઓ જાઈ. કુદરતી ખ્યાલ એક તેમાં થઈ, ડગકી મારી જેટલે; નર ફીટી નારી થઈ તેટલે, ધન પરમેશ્વર તારી ગતી. કો પાર ના પામે રતી, મેં શું કરમ કરેચુ કીરતાર; નર ટાળીને કીધી નાર, અવતાર મારો મિથ્યા થયો. સરવ મનોરથ મનમાં રહ્યો, નવ પોહોચી મનમાની આશ; છેક થઈ બેઠો નીરાશ, ધીક ધીક મુજ પાપી પ્રાણ. શું બેઠોછે ઘટ માંહે જાણ, હવે જીવવું તે ધીકાર; નીકળ પ્રાણ આણી વાર, છેક હીમત હારયો રાજન. છાતી ફાટતે કરે રૂદન, એક જક્ષે સાંભળ્યો સાદ; તે પામ્યો ઘણું હુલાસ, તે આવીને શું કરે; વિચાર તે સંભળાવું આણીવાર.

દોહરા—ધસી કરીને આવિયો, શબ્દ સુણી તે ઠાર; રૂપવંતો દીઠી તે કામની, શોભા અપરમપાર. મુખ કમળ સરીખડું, ભમર ભ્રકુટી ધનુશ કમાન; ઉદર ધુમ્મર અતિ આપતો, વસે તરંગી સમાન. ઘણી કોમળ તે કામની, ઉપવશીની જોડ; દ્રષ્ટે દીઠી કામની, પહોંચ્યા જક્ષના કોડ. પાસે જઈ ઉભો રહે. મુખે બોલ્યો વાણ, કોણ તણી તું

દિકરી, દીસે ચતુર સુજાણ. આ જંગલમાં એકલી. કેમ કરે રૂદન. સાચી વાત મુખથી કોહો સત્યાં સહોદરે જન. ચતુરાઈ મનમાં ધરી ફેરવી વાત તે ઠાર. તુજ ખોળે તો શીશ છે, તારે ગમતો માર; ત્યારે જક્ષ ઘણો હરખાયો, જળ છાંટયું પોતે નર; મંતરી કરી વાંહાં છાંટીયું ફરી રૂપ થયું તે વીર.

ચોપાઈ—જળ પરવેશ થયો જેટલે. હાથી સ્વરૂપ થયું તેટલે; નારી હતી તે થઈ નરની કાય, કુંશનાઈ રૂપ થઈ અકળાય. વાંકુ મુખને નાક વીકરાળ, મોટા હાથ જાણે વીકરાળ, એની દેહ જળથી થઈ, પ્રભુની માયાનો પારેજ નહી. જળથી કાઢી નાંખ્યો બાહાર, અપસોશ ધરી બેઠો તે ઠાર; મોતતો કાંઇ આવ્યુ નહીં, કરૂપ કાળજથી કાળી થઈ વળી સબુરી રાખી અપાર, નારી ફીટી નર થયો તેઠાર; એ ખુશાલી મોટી થઈ, વળી આગળ ચાલ્યો વહી; જોજન એક ગયા જેટલે, નારી એક મળી તેટલે રૂપે. રંગીલી જાણે રૂશનાઈ. મેશ કરતાં શામે સવાઈ; દુરગંધ ઉડેછે દુરથીજાણ, મોટુ મોં દીસે નીરવાણ સીસોળીયા સરખા છે વાળ, એવા દીઠા નારીના હાલ; જાણે કરતક કાળ સ્વરૂપ, અચરત પામ્યો દેખી ભુપ. પાસે આવીને ઉભી રેહી. મુખ થકી તેણે વાણી કહી; ઘણા દીવશ થયા શોધુ તને, કયાં ગયાતા ચીંતા થઈ મુને. એવું કહી પંછે બોલી તહીં રાજકુંવર ઉભો છે સહી.

દોહરા—મન વીચારે કરયો તહીં, કેમ રેહેશે નાર; પુત્રને મુક્યા પરહરી, તજી પછે તારૂણી નાર. તેની દયા આવી નહીં, તજી ગયા તે ઠામ; એમ કરવું ઘટે નહીં, ઝાલો લંછને હાથ. ચાલો ઘેર ઉતાવળા, વેગે કરી મુજ સાથ. સુણી વચન દુખ પામીયો, અરે વીધાત્રી માત; ભવીશમાં કયાં લખ્યું, વીપતરી સરખી વાત. કોના પુત્ર કોની કામની, વળી વળગ્યું મુને તંગ; કઈ પેરે છુટીશ ઈહાં થકી, બહુ શોક ધરેછે અંગ. આવી અવસ્થા કરમે લખી, મેં શાં કીધા પા.

પ; દુખનો પાર નથી આવતો, એ મોટો સંતાપ; સબુર મનમાં ધરી, ચાલ્યો વળી તેની સાથ; લઈને ચાલી ત્યાં થકી, આણંદ અંગ ન માય. મુકામે લઈ ગઈ પોતા તણે, ત્યાં દીઠાં બે ચારેક બાળ; પીતા કહીને વળગીયાં, કરવા લાગ્યાં વહાલ. વળની પ્રીત બહુ કરી, શાન કરી આવી પાશ; રેતુદાન આપો મુને, પહોંચે મનની આશ. વીચાર ઘણો કરેચો પડયો તે ચીનતાને સંગ; કરમજ પડયો છુટાએ નહીં, માટે પડીયો વંગ. ઘણા દીવશ એમ ત્યાં રહી; રાવ કરમે વળી નારે; જંગલમાં તમો જઈ કરી, કાષ્ટ લાવો આ હાર. એમ સુણી મન રાંઝીયો, હવે આવ્યો દુખનો પાર. લઈ કુવાડો નીસરયો; પ્રસન થયો તેણીવાર; જીવ લઈ ચાલ્યો ત્યાં થકી, અઘોર વનની માંહ; પાછુ ફરી જોતો નથી જેમ જવાય તેમ જાય. જોજન દસ નાશી ગયો, ત્યાં વળી દીઠો એક બાગ; તે મધે વળી પરવરયો હીંમત રાખી તે જાગ. મધ જગાએ ગયો સહી, દીઠો કુંડ વળી સાર; શોંગી મલમલની પાળ છે, અમરાત સરખુ તે વાર.

ચોપાઈ—તે ઠામે જઈ ઉભા રહ્યા, શોભા જોતાં હીમસુઠ થયો; વળી કરમે દીધો હાથ, વીચાર કરવા લાગ્યો મન સાથ, એક થયા અરધી બીજા થયા હાલ, તીજુ રથળ છે વળી અસાર; એમ વીચાર કરે તે જાગ, પછે સમરયા શ્રી જુગદાધાર. તમારી માયા અપરમપાર, નથી આવતો મારા દુખનો પાર; સાહ્ય કરો મુજને ભગવાન, એમ કહી વળી ચાલ્યો તાહ; નસીબ પોતાનું આગળ કરી, જે કીસમત બનશે તે ખરી; આ જળમાં પણ નાહાવું સહી, કરવું પરમેશ્વરનું થાશે અહીં; એમ વીચાર મન સાથે કરી, પડયો જળમાં વળી હીંમત ધરી; મારી ડુબકી વળી જળની માંહ, અચરત વાત બની એક ત્યાંય; દેવના સરખી કાયા થઈ, પ્રથમ કુંડ તાંહાં નીકળ્યો જઈ, જળ તજીને નીકળ્યો બહાર. હવે કાય દીઠી તે પાય, જેઠિકા ઢાપીને પાંદડાં સહી, તે ઠામ

વળી દીઠા તહીં; પ્રસન થયો ઘણું પોતે મન, પ્રભુ મુજને થયા પરેસન; ટળી આપણ સઘળા ખોડ, પોહ્યા મનના સઘળા કોડ; ત્રણાનો મેરૂ મેરૂનો ત્રણ, તારી ગતી છે સરણા સારણ; રાજકુંવરે મન વશ કરેચું, જળમાં પાય કદી નવ ધરૂ. નવ પીવું નવ ધોવું વદન, એવા નીમ ધરેયો રાજન, લીધી વસ્તુહેતજ કરી, પાછી ટોપી શીરપર ધરી; વળી તાંહાંથી આલ્યો રાય, આણંદ તેને અંગ ન માય; અઘોર વન ભયાંનક તહીં, વાઘ વરૂનો પારેજ નહીં, અનેક જનાવર બીજાં કહેવાય, તે સરવે મુખ આગળથી જાય, દ્રષ્ટે જુવે સરવે રાજન, કોઈના દેખે રાજનો તન; નીરભે થઇને વનમાં જાય, એક પહાડ દીઠો તે વાર; તે ઉપર એક મેહેલ છે સહી, તેની શોભાનો પારેજ નહીં. ઉંચો મેહેલ નવ ટુકી વાસ, જાણે શોભા ચન્દ્ર પ્રકાશ, ઇંદ્રથી શોભા અપરમપાર, ચડયો પહાડ નવ લાગી વાર; મેહેલ મધે ચડયો જઇ ધશી, ઝળકે કામ જાણે સુરજ સસી; પશુ પંખી માનવ નહીં કાય, રાજકુંવર તો અચરત હોય; સઘળુ જોઈ વળ્યો સરવથી, કાંઈ ભાગ ગનારૂં એમાં નથી; સાતમાળ ચડયો જેટલે, શબ્દ એક સુણ્યો તેટલે; જાણે વીનતા કરે રૂદન, તે સાંભળ્યુ પોતે રાજન.

દોહરા—ધીરેજ રાખીને પરવરેયો, રોયુ કોણ આ ઠાર; જોતો જોતો પરવર્યો, એક દીઠી નઉતમ નાર. પરી આકારે રૂપ છે, ઘણું સકોમળ અંગ; પગમાં બેડી તેહને, કરે રૂદન મન ભંગ. તેની પાસે જઈ ઉભા રેહ્યા, ટોપી ઉતારી શીશ; વિનતા પ્રતે બોલીઓ; તે વેળા તે દીશ, કોણ તણી તું દીકરી. કોણ તારો ભરથાર, કોણ કારણ પડી કેદમાં; શોભાનો નહિ પાર, સકોમળ કાયા તાહરી. કમળ પુષ્પ પ્રમાણ, કોણ દુશ્મન તુજને દમે; બોલોને સાચી વાણ, એવાં વચન શ્રવણે સુણી. લજ્યા પામી મન, ઘુંઘટ તાણિ તે ઘડી; બોલી મુખે વચન, તું જાને તારે મારગે. કાંહાંથી આવ્યો આ ઠાર, માનવ રૂપ તમો કોણ છો; શું છે તમારૂ નામ,

દેવ દાનવ કે માનવી. કે છો જમના દુત, માનવ રૂપ ધરી આવીયા; સ્વરૂપ શોભે અદભુત, કમોતે મરશો તમો. એક ઘડીમાં તજશો પ્રાણ, માટે તજો પાછા ફરી; નારીએ માનજો વાણ, રાજકુવર મુખ બોલીઓ. તે વેળા તે સાથ, હું તો કોઈથી ડરતો નથી; નારીએ માનો વાત, જક્ષ કીનરને ગાંધરવી. રાક્ષસનું છેદુ શીશ, એટલી હીમત રાખુ અમો; પ્રભુ પ્રતાપે આ દીશ, તારે ગમે તો તારૂણી. તું કર મારી વાત, બીજા કોઈથી બીતો નથી; નીશ્ચે માનજે વાત, માટે મન મુકીને કહો. તમ તણુ જે દુખ. પરમેશ્વર પ્રતાપથી; શાતા પમાડીશ સુખ. ઇશ્વર આણુ એ વાતમાં, મુજ તુજ વચમાં શ્રી રામ; દુખ ભાગીશ હું તારૂણી, ફોડીશ દુસ્મનનો ઠામ. હેવાં વચન શ્રવણે સુણી, તે વીનતા થઈ રળીઆત; હકીકત પોતા તણી, કહેવા લાગી વાત ફીરસ્તા નામે જંણીઓ સહી, ત્યાં રાજા મજકુરે નામ; ગાંધરવ નામે રાજા સહી, માહારા પીતા તણો એ ભાઇ. ભત્રીજી હું તેહની, તે કાકો મારો થય; તેના કુળમાં કલંક એક આવીયું. તે કહું તમને આંય. પુત્રી તેના પેટની, અંકાવતી તેનું નામ, અપછરા સર્વમાં શીરોમણી, તેણે કીધું એક કામ. મરતલોકનો એક માનવી, કોઈ સુઘડ પુરૂષ સુજાણ; આશક પડી તે ઉપરે. સોંપ્યા તન મન પ્રાણ ઇછા કરી. કરતી ભોગવિલાસ, તેની માતાને દ્રષ્ટીએ પડી; ચડીયો તેને કાળ; તે નરને નાંખી દીધો સહી, સમુદર કેરે માંહ્ય. પુત્રી ઘાલી કેદમાં, બેડી જડાવી પાય; તેની વાત આવી મુને, હું મળવા ગઈ તેદાર. શીખામણ દીધી ઘણી, પણ નવ માને તે નાર; દીવાની તે ત્યાં થઈ ગઈ, નથી શુધ કાંઈ તન. તે નરનો નેહ લાગી રહ્યો, ભ્રષ્ટ થઇ તે મન; પેરેપેરે વાનવી, ન માન્યું એક લગાર. તે નરના વીજોગથી, તેના જશે પ્રાણ તેદાર; મળી બેઠી સૌને જઇ, પાછી ઉડી આકાશ. તેવામાં પાપી એક આવીયો, રાક્ષસ મારી પાસ; પ્રોહોઢી કાયા તેણે કરી બાંધી મુજને તાંહે. આઠામે રાખી મુને, બેડી પેહેરાવી

પગમાંહે;કુદ્રષ્ટી તેની ઘણી, સમભોગનું ઇછે સુખ. માહારૂં મન રાજી નથી, એમ વીનતા બોલી મુખ;પરમેસર લાજ રાખશે, દે કરવી પડશે ઘાત. તમો માનવીરૂપ કોણ છો, તે વીસ્તારી કોહોવાત.

ચોપાઈ—એવાં વિનતાનાં સુણી વચન, દીલગીર થયું રાજાનું મન;અંકાવતીનું સામળી દુખ, ઉતરી ગયું તેવેળા મુખ આંખે આંસુ આવ્યાં તહીં, હકીકત પોતાની કહી. તે અંકાવતીનો આશરહું, સત કરી માનજેતું. સહુકારે મુજને કહાડ્યો બાહાર;ભમતો ભમતો આવ્યો આઠાર, તેની વાત વિસ્તારી તમો. તેના દુખેથી દુખ પામુ અમો, જાણે જખમ ઉપર છાંટે ખાર;તેની ગતી મુજને આઠાર, લેખ લખ્યા હશે મુજ ભાગ. તોતે પાછો મુજને મળશે નાર. એવાં તે નરનાં સુણી વચન, પ્રસન થયું વિનતાનું મન; રૂપકળા ગુણ હીમત જોઇ, તે વિનતા પણ મનમાં મોહી. ધનધન હીમત તારી જાણું, શું કરૂ પરવશ મુજ પ્રાણ; અહીંથીછુટું એકજવાર, તોતો મેળવું પાછી નાર. લાચાર છઊં પરવશ હું આજ, તો ક્યાંથી સરશે તારૂં કાજ રાજકુવર મુખ બોલ્યો વાણ, તારા શતરૂના લેઊ પ્રાણ. તુજને અહીંથી મુકાવું નાર, સત્ય વચન મારૂ આઠાર;ગૌબ્રાહ્મણ સ્ત્રીની વારે ધાઊં, ખરા ખતરી કુળનો કહેવાઉ. માટે મરૂં કે મારૂં આંય, તુને મુકીને જવાનો નહી;એમ કહીકર જેષ્ટીકા ધરી, મારી બેડીમાં વેગે કરી. કટકા થઇ ગયા દસવીસ, બંધ થકી છુટી ત્રે દીસ;વિનતા પ્રસન થઇ તે જગ, ઓવારણાં લઇને લાગી પાગ. ધનધન ધન માનવી અવતાર, તારા પ્રરાક્રમનો નહીપાર;બંધનથી તો છુટી અહીં, વળી પુઠ મુકવાનો નહી. પાહાડ સરખી તેના કાય, તે કેમ તમથી જીતી શકાય; રાજકુવર બોલ્યો તે સાથ, વીનતા પ્રતે બોલ્યો વાત. સહી જનાવર તે મુજાણ, હાથી તણો તે લેશે પ્રાણ; વજરના હથીયાર જે સાર, તે પાહાડ ફાટી નાસરે બહાર. નાના ઉપર નજ જોશો લગાર, માપીને મારૂં આઠાર. જો હોય સામે હથીયાર, લોતો

કરૂ સહી એનો સંઘાર;પ્રસન વીનતા મનમાં થઇ, આયુધરાક્ષસનાં દેખાડ્યાંસહી,તેમાંથીએકતેણેલીધ.થયુંકામઆપણુંસીધ.

દોહરા—લીધી તલવાર એક ત્યાં થકી,સાથે આપછરાનાર બનેજણ સાથે નીસર્યાં;મોહેલ થકીતે બાહાર.કોશ એક ચાલ્યો ત્યાંયકી,એવે શબ્દ થયો એક પાહાડ;જાણે ગર્જના મેઘની,કંપવા લાગ્યુ ઝાડ.પાછું ફરી જોયું નહીં, દોડતો જાણે આવ્યોપાહાડ; નાગી મન બીની ઘણું.ધ્રુજવા લાગ્યાં હાડ.રાજકુવરે શું આચરી,શાથાશે હવાન;પાછળ આવેછેદોડતો,આ ઝે મેઢના કાળ.રાજ કુવરે જોયું પાછું ફરી,દીઠોપાહાડ શરીર;હીમતરાખી ઉભા રહ્યો,તેવળા તેને તીર.બીજી ટોપી હતી તેને તે મુકી વિનતાને શીશ;નીર્ભે થઇ બેસો તમો,એમ બોલ્યો તેહીશ. તુજને કો દેખે નહી,જુઓ બેસીને નાર;પરમેશ્વરને ગમતું હશે, નીપજશે આકાર.એમ કહી તે નરના, સનમુખ ધાયો જાય; પાસે જઇ ઉભા રહ્યો, દીન મુખ બોલ્યા ત્યાંય. અલ્યા કોણછે તું માનવી,કેમ આવી પોત્યો આકાર;આનું મારૂ તે તોડીયું નવ બીન્યો મન લગાર.સમુદ્ર આગળ જેમ ખાબડું, મેરૂ આગળ પથર જાણ;મારે મન તેવો સહી.પલકમાં ખોઇશ પ્રાણ.પણ સ્વરૂપ જોઇ તમતણું,દયા આવેછે મન;આ જંગમાં ત્યાંથી આવીપો બોલને સત વચન;મારી મરજાદ લોપી કરી; કેમ ચોરો તેં નાર.તેતો આપતું મુજને.નહી તો ભક્ષ કરૂ આકાર, તારે રાજકુંવર મુખ બોલીયો, તારી પાહાડ સરખી કાય;તેથી હું ડરતો નથી નીશ્ચે માંનો મન માંય; હમો મરતું લોકના માનવી.ગઉ સ્ત્રિનાપ્રતી પાળ;મરતા લગિ આપૂ નહી,આણિશ તારો કાળ.નગુરોલીધી નફટ;નપુશક નર કેહેવાય;મારે મન તું તેવો સહી.તુ નીશ્ચે માનો મનમાંહ હસ્તી નાસે જેમ સહી થકી;તેમનાશીશ આણે ઠામ. કડકે કડકા તારા કરીશ;તું જોઇશ મારૂ નામ.

ચોપાઈ—તારે દઇતને મન ચડી છે રીસ,ગદા એક લીધી તે હીથ;ફેરવીને મારી જેટલે, રાજાએ ટોપી પેહેરી તેહલે. ઠામ

અગોગર પેઠા જઈ, એમ હાથ બચાવો તહીં. વળી હોંશીયાર રાજા થયો ઉતારી ટોપીને સનમુખ ગયો ફુલ બરાબર માહારે મન હશી કરી એમ બોલ્યો વચન;તારે ગમેતો માર ઉચકી પહાડ મારે મનતો તરૂ સમાન;એવાં વચન મેહાબતનાં સુણી રીસ ચઢી રાક્ષસને ઘણી સાંગ એક મારી વિકરાળ સુસવાડો કરતી આવિ હાર તારે ટોપી વળી શીરપર ધરિ, બેઠો ગફામાં વેગે કરી. વળી વિચાર્યું તાંહાં રાય;હીમત રાખી સનમુખ જાય વળી મુખથી બોલ્યો તે સાર. બળ હોયતો તારૂ દેખાડ સુણી વચન ચડી ઘણી રીસ. માર્યો વરક્ષ તેણે એક દિસ તે પણ ચુકાવીયો તતકાળ.તાંહાથિ પછે દોડ્યો બાળ, પેટ મધે ભરાયો જઈ; મારિ લાકડી પગમાં સહી,ભાગિ ગયા તેના બે પાગ જુદા થઈને રહ્યા તે જાગ. પૃથ્વિ ઉપર પડ્યો ગર્તા ભંગ.રાજકુંવરે બોલો તેની સંગ.જેમ લાકડી ભાગી પાય,તેવું શીશ છેદીશ આંય;જીવતો આજ મેલવાનો નથી;એ વાત જાણજો સરવથી. માહા પાપી તું કહીએ આજ. પર સ્ત્રી સાથે વંછે કાજ. રાજકુવરનાં સુણી વચન. કરોધ ચડ્યો રાક્ષસને મન. મુખ થકી કર્યો પોકાર; રાક્ષસી માયા થઈ તઈયાર શહસ્ત્ર રાક્ષસ નીકળીયા સહી; કાળ સરીખા દીઠા તહીં,કોઈની હાથીના સરખી સુંઢ કોયની કાયા મોટી પ્રોઢ,કોઈ ખરે મુખા કેહેવાય,કોઈ રેઢ મુઢ ઉભા થાય કોઇની નાશીકા મોટી વિકરાળ કોઇનાં નાક જાણે વાંસની ડાળ કોઈના દંત જેવા હાથો સહી,વીકરાળ વદન દીસે છે તહીં. કેટલા એક દીસે છે પાહાડ પાડે બરાડા કકડાવે હાડ, એવી માયા રાક્ષસે કરી,રાજકુંવરે હીમત ધરી.

દોહરા—કાડી તરવારને દોડીઓ કોઈ નવ દેખે કાય મારે હાથ ઉપરે,તે કકડે કકડા થાય,માયા સઉ પ્રાજે કરી, એ પાપીનું છેદીયું શીશ;ભોમીનો ભાર ઉતારીયો,ને વેળા તે દીશ.રાજકુંવર ત્યાંથી ગયો; મુરછા આવી તે કાય. અવની ઉપર જઈ પડ્યો,હવે બચ્યાં આવી ત્યાંય;દીઠા પરાક્રમ તેહના

તે મનમાં સુખ ઉપરથી છેડો કાહાડીઓ,ઢોળવા લાગી પાય હાથ ફેરવે શીર ઉપરે, અમરત દ્રષ્ટી કરી ત્યાંય; તરત બેઠો રાજા થયો,વીનતા લાગી પાય. કરજોડી કરી વીનતી,તે વેળા તે જાગ,જીવતદાન આપ્યું મને,રાખી મારી લાજ; પાપીને પરાજે કરી,સરીયું મારૂ કાજ;મારી ખોળનાં કરાવું આસડાં, રહું તુજ ચરણ મોઝાર;તોએ ઓસીગળ થાવું નહીં એવી વીનતી કરે અપાર;મુજથી જે બના આવશે,તે કરીશ તમારૂં કામ;અકાવળીને મળવું. ચાલો મુજ સંગ આજ. એવાં વચન વીનતાએ કહ્યાં વળી જોડ્યા બે હાથ;વચન પ્રમાણ મારૂ કરો ચાલો મારી સાથ; એવી વીનતી નારીએ કરી,તારે માન્યુ મન મારગ ત્યાંથી ચાલીયા,હરખ ધરી રાજન મુકામે પોતા જઈ,ગઈ તે પુરમાં નાર;દુખીયા લોક દીઠા સહુ રૂદન કરેછે અપાર;માત પીતા કલપાંત કરે, શોધ કરે ચોપાસ. ખોળવા કારણ પરવરયાં,એક શસ્ત્ર પોતાના દાસ, કોણે હરી મારી દીકરી,શોધીને લાવો બાળ;શું મુખ લઇને અમો રહું, આણીશ હું મારો કાળ;એમ કલપાંત તહાં થઈ રહ્યું,એવામાં ગઈ તે નાર;સાથે દીઠો માનવી, તેની શોભા અપરમપાર. માત પીતા ઘણું હરખીયાં જાણે અંધને આવ્યા લોચન. રૂદીયા શું દાબી દીકરી, ક્યાં ગઈતી મુજ તન.

ચોપાઇ—પ્રસન થયું પોતાનું મન,મુખ થકી બોલી વચન કોણ હરી ગયુંતું તુને,પુત્રી શાથી કેની મુને,તુજ વીજોગે તજતીતી પ્રાણ;માત પીતા બોલ્યાં મુખ વાણ;પુત્રી કેહે સુણો માતને તાત.તમ આગળ સાચી કહુંછું વાત;અંકાવળીને હું મળવા ગઈ,એક દીવસ હું પાસે રહી; મળી ભેઠીને પાછી ફરી;ઘણો હરખ મન માંહે ધરી;ઉઠીને મારગ ચાલી જેટલે, રાક્ષસ એક આવ્યો તેટલે, મુજને ઝાલીને લીધી તેણી વાર. લઈ ગયો પોતાને ઠાર;બેડી પેહેરાવી મારે પાય;નાંખી કાળાગ્રહ મોઝાર. રાત દીવસ હુંતો કરૂ રૂદન;દયા ન આવે પાપીને મન;સાત દીવસને સાતજ રાત ઘણું કષ્ટ વેઠ્યુ મુ-

જ માત; આ માનવી આવ્યો તે ઠાર, એના પ્રાક્રમ તણો નહીં પાર; રૂદન કરતી દાઢી જાણ, આવી કરી મુખ બોલ્યો વાણ, ભગની કરીને બોલ્યો મુખ કોણે દીધુ છે આવું દુખ. મને આપ્યું જીવતદાન ગણી પોતાના ભગની સમાન; એના ગુણનો પારજ નહીં ઘણી વાતશું કરાએ અહીં; જો ન માનો મારી વાત, તો તજવીજ કરો મારી માત; ઉતર દશા તરફ એક પાહાડ, સો જોજન ત્યાંથી સાર; ત્યાં પચાછે મરણ. શહસ્ત્ર એક પચાછે ધરણ; તે સંગેન પરેહરવા ત્યાં એને લઈ આવી ઈયાં, એવાં પુત્રીનાં સુણી વચન, સરવે સભા થઈ પ્રસન. રાજકુંવરને દીધુ માન; મુક્યા આગળ ફોફળ પાન; આપ્યાં દીવ્ય વસ્ત્ર શણગારે આગતા સ્વાગતા કીધી અ. પાર; મુજ પુત્રી લાવ્યા તમો; શું ઓશીગળ થઇશું અમો; અ. મારા ભાગ્ય તણો નહીં પાર ક્યાંથી માણસ આણે ઠાર એ અપછરા આણી દાસ રેહેવા કારણ મોહોની પાસ, પુત્રીને કહે તારો બાગ; ત્યાં રેહેવાને આપો જાગ. તુજથી થાય તે કર ચાકરી: જીવતદાન આપુ દીકરી, આગતા સ્વાગતા એ. ની કરો, જોઇએનો એની સાથે પરવરો.

દોહરા—જેવો બાગ ગુલબંકાવળી, તેથી સવાયુ કામ; અ. દકુ ઓછું એમાં નથી અચરત પામ્યો તે ઠામ. સાંભરેચું સુખ પોતા તણું ઝુરવા લાગ્યો મન; ઠરી ઠામ તેમાં રહ્યો; ધીર મન કરી રાજન; અપછરા મુખ આગળે, શેવા કરે રાત દીન; વી. જોગની વેદનાએ કરી જુરે મનની સાથ; રૂવે બચ્ચાં આવી કરી, દીવસમાં બે વાર; અમરત ભોજન મુખ આગળ ધરી, ધીરજ આપે તે ઠામ સ્વરગ પુરીમાં કાગળ લખ્યો, મુખ આ. ગળ સઘળી વાત; પુત્રી આવી ઘેર આપણી, ચીંતા ન કરશો ભરાત, રાક્ષસ એક તહાં લઈ ગયો, તેની કાડી બાલ; એ રીતે લખી આપીયો કાસદને તતકાળ તે કાગળ લઇને ચા. લીયો વાયુ રૂપને શી વાર. લઇને પોતે ત્યાં જઈ, સભા મધે નીરધાર કાગળ આપ્યો કર વીશે, વાંચ્યો તેણી વાર; વાંચીને

ખુશી થયાં હરખ્યા મનમાં સાર.રાણીને કહ્યું જાઉ તે પણ થઈ રળીઆત મળવાને જાવું સહી.એમ બોલી મુખથી વાત રજા લીધી રાજા તણી, મળવા કારણ જાય.અંબાવળીએ વાત સાંભળી,ત્યાં મળવા આવી માયહું પણ સાથે આવું તીયા મળવા રૂપે બચ્ચાની પાસ;ઉદાસી ભાગે માહરે ;થાએ જીવ ઉલાસ. વચન સુણી કુંવરી તણાં,હરખી પોતાને મન. બેઠી તોગ ભજનાંએ.કાહાડી પુત્રીને તે દન ગગન મારગે બેઉ ચાલીયાં દાશી સાથે દશ વીશ જરીરા ઉપર જઈ ઠગી,પોહોર બે ચડ્યો છે દીશ: ખબર થઈ પુર વીષે.સામી ગઈ રૂપે બચ્ચાં કુમાર કાકીને ચરણે નમી, બકાવળી દીઠી તે વાર.

ચોપાઈ—મળી બેહેનોને આવી પાસ, સહોદર સૌ બેઠા પાસ;પુત્રીને પુછ્યા સમાચાર;સંક્ષેપે કહ્યો વિસ્તાર,બકાવલીને રૂપે બચ્ચાં નાર. પાસે બંને બેઠાં સાર,કાન મધે એક વાતજ કહી;તારેમારે દોસ્તી થવાની આંહી,વીજોગ છે તે સંજોગ થશે. દુખ દરીદ્ર તારાં જશે.કાંન મધે એક વાતજ કહી; બકાવળીએ ચીતમાં નવલહી,આગતા સ્વાગતા કરી અપાર.એક દીવસ રહી તેડાર, હેડે દુખને મોડે હશે; મન મધે ઉદાશી વશે, આગતા સ્વાગતા કીધી અપાર.એક દીવસ રહી તે ડાર, બીજે દીવસે માગી રજાય; રૂપે બચ્ચાં બોલ્યાં તેઠાર, બકાવલીને મુકી જાઓ. અમ બંને બેન રમીશું આંય, એના મનની ઉદાશી જશે;મારૂ મન પણ શીતળ થશે,માટે રહેવાદોને અહીં.એવી મુખથી વાણી કહી,સાતદીવસની આપી રજાય.મુકી ગઈ તેની માય,બંન્યોના મનની પોતી રળી.રમે મે એક સાથે મળી, રમવા કારણ નીસર્યા બહાર;હાશવીનોદ કરે અપાર,એકસમે બેઉ બેઠી એકાંત.ભાગવા કારણ મનની ભ્રાંત, સાંભળબેની ચતુરસુજાણ;રૂપે બચ્ચાં મુખથી બોલી વાણ,એક વાતનોસંદેહ મુને તે પુછું હું મુખેથી તુને, રીસના કરો તો હું કહું;નહી તો મનમાં સમજી રહું.બકાવલી કહે નવ કરૂં રીસ,શું સંદેહ કહો આ દીશ,કેવો હતો નર કહોની નાર;એટલું પુછવું છે આકાર,પુરૂષ

તણુ તે કેવું સુખ,વીસ્તારી કહો તે મુખ,એ વાતની ખબર છે મુનેઃવીસ્તારીને કહોને મુને,બંકાવળીને ચડીછે રીસ. ક્રોધકરી બોલી તે દીશ.તેં શું મુજને લંપટ ગણી,તે મુખથી એવી વાણિ ભણી,નરતણી શી કરવી વાત.નથી પરણાવી આપણે તાત, રાક્ષસને ઘેર તું જઈને રહી;ભ્રષ્ટ થઈ તારી બુધી ગઈ. એમ રીસ કરીને વાણી આચરી.ત્યારે રૂપે બચ્યાં બોલી સુંદરી,સેહેજ વાત પુછુંછું અમેઃરીસ શ્યાને કરો છો તમો.

દોહરા—એમ કહીને હશી પડી, ફેરવી નાંખી વાત; મન હીર આવીયું નહી;વિચાર્યું મન સાથ.તે વાત તો ઉડાવી તહીં, વિનોદ કરે અપાર;રજની વિતી રંગમાં. ઉદે થયો પ્રાતઃકાળ. દંત ધોવન કરવા કારણે.બેઠો બાગને માંહ્ય; પુષ્પ પીમળ ખીલી રહ્યાં, ફરવા નીકળ્યા તાંહ્ય.રમતાં રમતાં આવીયાં જ્યાં બેઠો રાજકુમાર;ત્યાં શોભાછે અતી ઘણી,લઈ આવી તે ઠાર.પંખી નાહાના પ્રકારનાં,મેનાં પોપટ સાર;તુતી લોહાલોહની,બુલબુલ બોલે ઓકાર.શબ્દ નાના પ્રકારના,બોલે મધુરી વાણ;રાજકુવરે ભણાવે તેસમે,કોકીલા શબ્દ પ્રમાણ.મધુરી વાણીએ ભણાવતો,સાંભળ્યો શામાએ સાદ;અલોકીક વાણી સાંભળી,પામી મન હુલાસ રૂપે બચ્યાં મુખ ઓચરી,એક જનાવર ગુણભંડાર તેની શોભાનો પાર જ નથી,બોલી તેને ઠાર.બંકાવલી રીઝીયાણું. આપણથી શબ્દ વિશાળ; જોવાતે જનાવરને લાગ્યો મનમાં ખ્યાલ.એવાં વચન સુણી કરી,લઈ ચાલી તે ઠારઃજુવેતો મનનો માન્યો તહીં,બત્રીસે ગુણભંડાર.રાજકુવરે ઓળખી,બંકાવલીએ ઓળખ્યો રાય;મોહબાણ વાગ્યાં ધરણી ઢળી, અવની કેરે માંહ્ય. ચારઘડીએ શાતા થઈ,ઉઠ્યા બેઉજણ ત્યાંય;ફરી મુખ જોયું તહીં, આણંદ અંગ ન માય.ખુશાલી વાધી અતિ ઘણી,મળીયાં બંને સાથ; ચુંબન દેઈ ચાંપી હૃદે,બીડી ભુજથી બાથ.હરખનાં આંસુ આવીયાં,ગયુ નર નારીનું દુખ;રૂપે બચ્યાં તે જોઈ કરી; બોલી પોતાને મુખ.

ચોપાઈ—રૂપે બચ્યાં મુખ બોલી વાણ,સુણ બંકાવલી ચતુર

સુજાણ;તેં તો કુળને લગાડી લાજ, આ નર સાથે શું તારે કાજ. કોટે વળગી બેઠી પાસ, કરે એને હાસવિલાસ; આતો તુને ઘટતું નથી,સત્ય માનજે મનમાં કથી.સેજવાત પુછી તે દીસ,તે ઉપર તુજને ચઢીતી રીસ; આમ કેમ તું ભ્રષ્ટ થઈ, ચાતુરી સઘળી તારી ગઈ.નીચુ જોઈને લજ્જા કરી,મુખ થકી વાણિ ઓચરી;એમન ભાવતો મારો પતી,સત કરીને માને વિનતી.પરમેશ્વરે મેળવ્યો આજ, ઓલવાઈ મારા મનની દાઝ;તેં મેળવીયો મારો નાથ, સર્વે આબરૂ તારે હાથ. ત્યારે રૂવે બચ્ચાંનું ઘણું રીઝ્યું મન માંડી વાત વિગતની તે દન; એ નરની પણ હું છું દાસ;પ્રિત કરી રાખ્યો મેં પાસ.જીવતદાન આપ્યું મુને,તે સર્વે માંડી કહું તુને; દુખની વાત વિસ્તારી કહી, તે સુણતાંમાં અચરત થઈ.ભાઈ બેનની પરઠી પેર, તેડી લાવી હું મારે ઘેર; તારા ઈશકથી ભમીઓ વન, તે સર્વે કહ્યું રાજન.વચન બોલી હું મારે મુખ, હું ભાગીશ તાહરૂં દુખ;તે વચન પાળીયું આ ઠાર, મેળવિયાં બેઉ નરને નાર આમ કહિને બેઠિ પાસ. કરે વિનોદ આણિ ઉલાસ,એમ કરતાં તે રજની થઈ; બન્યો બેન ઉઠિને ગઈ.પાછા ફરિને લવિ મુકામ.બંકાવલિ બોલિ તે ઠામ,ગયું રતન આવ્યું છે હાથ; કઈ પેરે લઈ જાશો સાથ,વળિ કદાપી થાશે વિઘન.તોતો નીશ્ચે પડશે તન;એ નર પાખી દેહ ના ધરૂં; આપઘાત કરિને મરૂં, એમ કહિને રોઈ તે વાર. રૂવે બચ્ચાં બોલિ તે ઠાર,હિમત રાખિને મનમાં રહે તું; એ નરને પરણાવિશ હું,એમ કહીને આપ્યું વચન. ત્યારે ધીરજ આવિ મન, ખાનપાન કિધાં અપાર; વિતિ રજની તેણિવાર,દંત ધાવન સ્નાનજ કરિ. રાજકુવર પાસે પરવરિ, ખાનપાન રંગને રાગ, ત્રણ જણાં બેઠાં સંગાત.

દોહરા—સાત દિવસ એમ વહી ગયા, અવધ પુરી થઈ જાણ;રૂવે બચ્ચાં મુખ ઓચરિ,બંકાવલી પ્રતે વાણ, સ્વરગ પુરેમાં જાઓ તમો, મળો જઈ માતને તાત;કદાપી કોઈ આવશે,વીપરિત થાશે વાત.હિમત રાખિ રેહેજો અહિ, જાણીછે મુજ પાસ;થોડા દિવસે પોહોચાડશું,તારા મનની આશ.ચાકરિ કુ-

રશું એહની.થઈ રહેવાની દાસ;જે જોઈએ તે હાજર કરૂં,ઉ-રનીશ રેહેવાની પાસ.એની ચીંતા કરતી રએ.માહારો એ પ-રમેશ્વર જાણ;પણ મેહેબતની પ્રિતશું,નીશ્ચે માનજે વાત. બારાત તાત સરખા સહી,મારે મન એ આજ;જીવતદાન આપ્યુ મુને.તેથી કરવાની કાજ.જો ન પરણાવું રાવને,તો ઈશ્વર કેરી આણ:સત વચનકે માહરૂં,તારા કર મોઝાર.એવાં વચન શ્રવણે સુણાં,ત્યારે આવ્યો વિશ્વાસ;ઉઠી કરીને પરવરી, માત પીતાની પાસ.દ્રષ્ટે દીઠી દીકરી,હસતુ દીઠુ મુખ:પ્રસન થઈ મ-નડાવિશે,સમ્યાં સઘળાં દુખ હાથ વિનોદ કરે ત્યાં.તેની માતા થઈ રળીયાત:રાજકુંવર મન દુખ ધરે,તે વિસ્તારિ કહું વાત. બંકાવળી ગઈ ત્યાંથકી,પાછો થયો ઉદાસ;રાત દિવશ ઝુરે ઘણું,બેઠો થઈ નીરાશ.આંખે આંસુ ધારા પડે કર દઈ બેઠા કપાળ;હવે બચ્ચાં આવિ તહીં,તે વેળા તે કાળ. અમરત વગ્તુ આગળ ધરિ.દુખે ઉતારિયું મુખ:જાણે રાહુએ ગ્રેચો ચંદ્રમા,તે જોબનને પામી દુખ.હું તને નિશ્ચે નથી દુમતી, જીવથી વલ્લભ જાણ;કેમ દલગીર થઈ બેઠા તમો. ભાઈ સાચી બોલો વાણ. હેવાં વચન સુણી નારનાં, બોલ્યો ચતુર સુજાણ: મોટું દુખ વિજોગનું, જશે હમારા પ્રાણ.

ચોપાઈ —એવાં વચન કુંવરનાં સુણી,હવે બચ્ચાંએ વાણી ભણી;ફરીફરી તમો આવો કહિ,મારાથી ચાકરી થઈ નહિ. સેવા ચાકરી તમારી કરૂં.જીવ્યું સફળ તે મારૂં કરૂં;માટે હજી રહો એક માસ,પહોચાડીશ તમ કેરી આશ.હિમત મુકે કાઈ સીધી નથી,ચતુર છો વિચારો સરવથી;માટે થીર રાખોની મન,વિનતા હશા બોલીવચન.એ મારૂ વચન મિથ્યા નવજાય. બંકાવળી પરણાવીશ આંય;જીવ ગયે નામુકુ નામ.કરૂં સરવથી તમારૂ કામ એમ કહીને આપીયું વચન,રાજકુંવરે પાક્યું વાલ્યુ મન:હાથવિનોદ પર ચીતરો.હવે બચ્ચાં ત્યાંથી પાછી ફરી,જઈ પહોંચી માતાના પાસ; મળી કરીને બેઠી પાસ,જાણે વાદળમાં ઉગ્યો સુર.ઉતરો ગયું વિનતાનું નુર,કમળપુસ્પ કરમાયુ જેમ;

પુત્રિમુખ શોભે તેમ.શુ દુખ છેરે દીકરી.સાચી વાત કહેને આ ઘડી,માતાજી કેહેતાં આવેછે લાજ;કહ્યા વિના નવ સરે કાજ,રીસ નવ કરશો મારી માત.તોતો કહું માંડીને વાત,એમ કહીને ભીડી બાથ;ત્યારે માતા બોલી પુત્રિની સાથ,વાંકગુનો મે બક્ષ્યા તુને.સાચી વાત કહેને મુને,ત્યારે રૂવે બચ્યાં બોલી વાણ; સાંભળ માતા ચતુર સુજાણ, ધરમ તણો છે મુજ બરાત. જેણે જીવત આપ્યુ માત, રાજવંશી રઢીયાળુ રૂપ; સીરકસ્તાન તણોછે ભુપ, માહા બળીયોછે ચતુર સુજાણ. બેન કહી બોલેછે વાણ,બંકાવળીનો આશક એહે; તેનાવિ-જોગથી તજે છે દેહ, પુછી કરી મે લીધો પાર. તમ આગળ સાચુ કહું આ ઠાર, મુજને જીવાડી એને માત; નહિતો રાક્ષસ કરત ઘાત, તે ઉપગારી પામે દુખ. ધીક પડો માહારૂ સુખ,ગુણ ઓશીગળ થાઉ જાણ;નોતો જીવવું માહરૂં પ્રમાણ,દિનવચનથી વાણી કહી. માતા મનમાં સમજી રહી,

દોહરા—પુત્રિ ત્યાં બોલી રહી,પછે બોલી તેની માત;પુત્રિ તેતો કહી મુને.તે વિપરીત સરખી વાત.એવું કામ કઇ પેરે થશે.આપણે અપછરા અવતાર;ઇંદ્રાસન જવાની ગતાહેત વસેછે તે ઠાર,માનવ સાથે સંબંધ નહિ.દ્રષ્ટે નવ જોવુ વદન, અડયો અભડાઇએ.તું વિચારી જોને મન, તે પરાસંચનું પુતળુ આપણ અગનીની કાય,તેજતણા અંબારથી;બળીને પ્રલે થાય,અવળીગંગા કઇ પેરે વેહે.પછમ ઉગે કેમ ભાણ, નેવનાંપાણી કેમ મોભે ચડે; પુત્રિ ચતુરસુજાણ, આળશીને ગંગા કઇપેરે મળે.સીહને કેમ મળે શિયાળ.સારદુલને કેમ મળે શ્વાન;વિચારી જો તતકાળ,કોટી ઉપાય એ નર કરે.પણ નવ પોચે મનની આશ,પણ જીવતદાન તુને આપીયું;તે કેમ કરાએ નિરાશ,ઉપગારતો એને કીધો ઘણો.સુકાવી તુજને તન, તે પાપીને પ્રાજે કરેચા;ગુણ કેમ ભુલું મન,માટે પુત્રિ માહરી. કરીશ એનું કામ,ચોંતા તજ તું દીકરા;હું કહું તે કર એકકામ, છબી ઉતારી એ નર તણી,તું લાવને મારી પાસ,તે લઇ

જાવું સરગપુર વિશે;પીરોશાની પાસ,રાજારાણીને રીઝવું.વિચારી કરીશ તે જાગ,મારૂ ચાલશે તે જઈ કરીશ;પછીતો એનું ભાગ્ય,એવાં વચન સુણી માતનાં.પુત્રિ થઈ પ્રસન, ત્યાંથી પાછી ફરી ગઈ;જ્યાંછે તે રાજન.કાસીદ પોતે તે કાહાડીઓ. લખીઓ પત્ર ભુપ,નખથી તે શીખાલગી;શોભે દેવસ્વરૂપ, દેવ વસ્ત્ર શોભી રહી. આભુષણનો નહિ પાર,જાણે ઈંદ્ર સમાનો રાજીયો;તેથી શોભા અપરંપાર.રૂપે બચ્ચાં લાવીસહી. માતા કેરી પાસ; જોઈ છબી તે નરતણી,શોભાસુરજ પ્રકાશ.

ચોપાઈ—દીઠી છબીને હરખ્યું મન,ઉઠી તે વેળા તે દન; ઉઠી કરીને ચાલી તહીં,સ્વરગમાં વેગે ગઈ. રાજા રાણીએ જાણી વાત,મળી બેઠી થઈ રળિયાત;ઇછા મળવા કેરી થઈ, તે કારણ હું આવી અહીં.ભલે પધારયા આણે ઠામ,વિનોદ વાત કરી આ વાર;દેરાણી જેઠાણી બેઠી પાસ,કરે વાત આણી ઉલ્લાસ. હોસન આશા બોલી ત્યાંહાં,વાણ સાંભળવિનતા ચતુરસુજાણ;તે વિનતા બોલી તે દન,સાંભળ સહચરે મારી બેન.તમે કહી તે સાચી વાત,કુંવરીએ માંડ્યો ઉતપાત; કુળને લગાડવા બેઠી લાજ,તમ આગળ કહુંછું સાચી વાત. કેહેછે તે માનવીને વરૂ,નહિતો હું કુંવારી મરૂં; ગાંધરવ સાથે પરણતી નથી,સમખાઈ બેઠી સર્વથી.રમવા કારણ ગઈતી, કોઈ માનવી નરખી આવી તે ઠાર;તે દેખીને હરખી મન, એ વર વરવાનું મન.તેથી હઠ લઈને રેહી,કુળ બોળવાને બેઠી અહીં;બોળવા બેઠી બાપનું નામ,તમ આગળ કહુંછું આ ઠામ.એવાં વચન વિનતાનાં સુણી,દોસનાએ એમ વાણી ભણી; તમે કહુ તે ઉપર દ્રષ્ટાંત, ભાગુ તમારા મનની ભ્રાંત.

દોહરા—દયા ધરમને ચાતુરી,ગુણ લક્ષણને બુધ;ઉભો વન સહુથી ઘણી,સઘળી વાતનું સુખ હોશિયાર સઘળી વાતમાં,કશીવાતે દલગીર નહિ મન;પરગજુ પરમારથી,કરેદાનને પુન.ભક્તિ ઘણી ભગવાનની,હરિ કથા ઘેરઘેર થાય;અસતથી અળગા રહે,અધરમ ઉપર નવ ધાય.ખાનપાન બહુ ભા-

તનાં,ઘેરઘેર ઓચ્છવ રંગ;રત ધરમ પાળે સહી,આણંદ સહુને અંગ.રૂપવંતા પુરૂષ ઘણા,શું કરૂં મુખે વખાણ;જોતાંઆંખ ઠરે આપણી,વાગે મોહના બાણ.વળી પરસ્વારથ પાળે ઘણું, ભગત આધીન ભગવાન;દયા દ્રષ્ટી સઉપર સહી,અકલ ચતુરસુજાણ.વળી અંતરયામી રામજી,તેને સરવસમાન;અવર પુરૂષ સર્વે તજ્યા,સમજાઇને બેઠી જાણ.કદાપી કોઇ નરે પરણાવશો, તો તજશે પોતાનું તન; બાળહત્યા શીર બેસસે વળી જાશે પેટની તન.એક હાંની બીજી હાંશી થશે, વળી વિચારી જુવોને મન;એવાં વચન શ્રવણે સુણી,વિનતા થઇ પ્રસન.તમે કહો તે કીજીયે,સાચી કહી તમે વાત; તારે પટ પેલો આગળ ધરચો,એ સીરકસ્તાનનો રાય.દીઠી છબી તે નર તણી,શોભા અપરમપાર;આપણ કરતાં નાજુક સહી, કાગદ મધે સાર. તે નર કદાપી અહીં આવશે,તો સઘળુ થાશે કામ;જોઇ છબી તે નર તણી,પ્રસન થઈ તે ઠામ હોશનાઅસ પ્રતે કહી,તે વિનતાએ વાત;એ નર કેઇપેરે આવશે,એ થાશે રળિયાત.ન માન્યું મન માનવપરે,તો પરણાવું આ ઠામ;પીગળીને પાણી થઈ.કબુલ કરેલું તે કામ. હોશનાઅર બોલિ તહીં, તે વેળા તે સાથ; તેવી વાત તમને કહું, તે સાંભળો આ વાત.

ચોપાઇ—એ નરને શોધી લાવશું અમો, એની ચિંતા નવ કરશો તમો;સીરકસ્તાનકે એનો મુકામ,માણસ મોકલીશ તેણે ઠાર.મારે ઘેર તેડાવીશ રાય,નીશ્ચે માનજો મારી મય; ધોળ મંગળ ગવરાવો ગીત, હરખ આણીને પુરી પ્રિત. સામન કરાવો તેયાર,મંડપ રચાવો અપરમપાર;સાતમે દીવસ આઇ આવું જાન,દેવતાઈ હોસે રાજન.લાખેણો લાવો લીજીએ, કન્યાદાન કોડે દીજીએ;માટે સામાન કરો તૈયાર.હુંતો જાઉછું મારે દ્વાર.રજા માગીને ઉભી થઈ,સાતમે દિવસ આવશું અહીં;હોશનાર થઈ આણી હુલાસ,તે રાણી ગઈ રાજાની પાસ.સઘળી વાત વિસ્તારી કહી,હોશના પોતાને ઘેર ગઈ;આ

પટ આપી ગઈ વીલાસ,કહ્યું વરને પરણાવો બાળ. નીચઊંચ કોઇ પરમેશ્વરને નથી.સર્વે સમાન અજી સર્વેથી;કુંવરી તણું ભાગે દુખ,નીત નીમાસો નાંખે મુખ. માટે કુંવરી પરણાવો સહી,મારૂ મન તો રાજી અહીં;કન્યાદાન કોડે દીજીએ,લા-ભણા લાવા લીજીએ. એમરાણી મુખ બોલીવાણ,છબીઆપી કરમાં તેજાણ;સાત દિવસમાં આવું જાઇ,માટે સામાનકરોને સહી.દેવતાઇ રૂપ દિસેછે તહીં,તનમનથી થઇ રળીઆત; રાણી પ્રત્યે બોલ્યા તે વાત,એ ઉપર રાજી સહુ તમો.બ્યોને પરણાવીએ અમો,પુત્રી મન થાશે રળીઆત:તો ત્યાં કરૂ વી-વાહની વાત,એમ કહી તેડાવી દાસ.લઈ જાઓ બંકાવળીની પાસ,એ છબી દેખાડ જઇ તું;રાજી થાય તો પરણાવું હું, પહોચાડી તારા મનની રળી.એમ કહી દાસી મોકલી.આવી તે બંકાવલીની પાસ; આપી છબી પામી હુલાસ, દીઠો મન માનતો હરખ્યું મન.ધનઘડી તે આજનો દન,રૂદીયા સાથે દાબી કરી;સખી પ્રતે વાણી ઓચરી,આજતો ભળીયું મારૂં ભાગ્ય.આશકમળીયો આને જાગ,તુજને કાંઇ અજાણ્યુંનથીતે નર જોવાની ઇછાસર્વેથી;કોણે છબી આપી તુને સાચોવાતકો હોનીમુને;એવાંવચનબંકાવલીનાંસુણી,સમેદપરીએ વાણીભણી.

દુહા—સમેદરૂ પરી ઓચરી.બેહેન પોહોતી મનની આશ; તુજ પીતાએ છબી મોકલી,પ્રીતે તમારી પાસ એને પરણાવું હેતથી,જો માને કુંવરીનું મન;સભા વીશે એમ બોલીઆ, રાજા મુખે બોલ્યા વચન.મન માન્યો મલ્યો તુને,પોહોત્યા મ-નના કોડ;વીજોગના સંજોગ થશે પરણશો જુગતે જોડ.પ્રસન થઈ તે પ્રેમદા,એ રૂવે બચ્ચાનું કામ;તે તણી કીરપા થકી પો; તી મનની હામ એમ વીચારૂં મન વીષે, આણંદ ફુલ્યા અં-ગ,હસી વચન મુખ ઓચરો,સાહેલીકેરે સંગ.પ્રતી ઉતર ત્યાં કાહાવીઓ,તમે પીતા હું તન;તમને ગમ્યો તે મુજને ગમ્યા, હરખ્યું મારૂ મન;એક ગાય બીજી દીકરી, જ્યાં આપે ત્યાં જાય,લખ્યા લેખ કરમે સહી,તે મીથ્યા નવ થાય,મારૂ મન

રાજી સહી,તમે જે ધારી વાત,એ રીતે તીહાં કાહાવીયું, દા-
સી સાથે વાત;સમેદરૂએ જઈ કહ્યું,તમ પુત્રિનું રીઝ્યું મન.એ
નરને પરણાવો મુને,એમ બોલી મુખ વચન. ત્યારે રાજા રી-
જીયો, ખુશાલી વાધી ઘેરઘેર મંડપ રચાઓ મોકળો;સામાન
કરયો બહુ પેર હોસનાર તીયાંથી ગઈ પોતાના ઘર મોઝાર
સમઝાવ્યો પોતાના સ્વામીને ચતુરાઈ થકી તે ઠાર,સીરકસ્થાન
નો રાજીઓ આવ્યોછે આપણે ગામ જીવતદાન આપ્યું પુ-
ત્રિને રાક્ષસનો ફેડ્યો ઠામ,તેના ગુણનો પારજ નથી શું ઓસી-
ગળ થાશું રાય;એક ગુણ આપણા કીજીએ તો જસ વાધે
પુર માંહ;બંકાવળી આવી અહીં,તેણે દીઠું રાયનું મુખ,આ-
શક પડી તે ઉપરે,તજીને બેઠી સુખ,માત તાત રાજી થયા,
પુત્રીનું રીઝ્યું મન;પીરોશાએ તેડાવી કહ્યું.પ્રસન થઈને મન
જાન લઈ આવો તમો.એવું કહ્યું મુખથી ત્યાંય; માટે કામ
જો કીજીએ,તો સરવેનો જશ વાધે જુગ માંહ.ગુણ ઓશિગ-
ળ થાઓ એહને.તો હરખે મારૂ મન;હશા કરી એમ બોલી-
યા, સ્વામી સાથે વચન.

ચોપાઈ—ત્યારે મુજફરશાહ બોલ્યા વાંણ,સાંભળ રાણી
ચતુર સુજાણ;ના કહેવી તે કહોછો વાત,ક્યાં ગાંધર્વ ક્યાં મા
નવ જાત.દેવતાને દુલભછે વસ્ત,તે માનવી કેમ ઝાલેહસ્ત;
કુંવરી કેરૂં રાજીછે મન,વળી માતપીતાછે પ્રસન.વળી તારી
સંપુર્ણ મેહેર કરો. કામ એ રૂડીપેર;ગુણ ગાઓ તો કરોએ
કાજ,ઓશીગળ થાઓની આજ.કરવું આપણે એવું કાજ,
એવો સ્વાલ કર્યા તે જાગ;કાસદ એક આવ્યો તેટલે,બોલાવ્યા
રાયને એટલે.કાગળ એક કરમાં આપીપો,જાણે મુખ થકી
બોલ્યાવાણ;સીરોશાએ મોકલ્યા આંહે,મહી લખ્યા પ્રમાણે
કરજો ત્યાં.શીર્જંજીરાછે ગામ,મુજફરશાહ રાજાનું નામ;લખી-
તંગ શી સરગરેરી શુભ નામ, પીરોશાના દંડવત પ્રણામ.
લખી વીનતી એછે સાર,બંકાવળીછે મારી કુમાર;તેનો જાય

છે કન્યાકાળ,નથી ગમતો ગાંધર્વનો બાળ.ઇછા વરે વરેછે સહી,એમાં આપણો કાંઈ જોરો નહી;કેહેછે માનવી સાથેવરૂ, નહીતરે દેહ પાડીને મારૂ.એવી હોડ પાડીને રહી,માટે અને શું કરીએ અહીં;સીરકસ્તાન તણો જે ભુપ;તેનું પટ માંહેદીઠુ રૂપ,સની ખોળ કરી લાવજો.જાન લઇ વેહેના આવજો, અહીંયાં સામન કરીએ તૈયાર;સાત દીવસમાં આવજો આ ઠાર,એવું પત્ર વાંચ્યું તે દન.મુજફરશાહનું હરખ્યું મન.વેહેચ્યાં ગોળ ધાણાને પાન;સજ્જન તેડાવી બોલ્યા વાણ,તેડ્યો કુવરને આણી ઉલ્લાસ,મુજફરશાએ બેસાડ્યો પાસ;ગાંધર્વ મળ્યા છે અપાર,તે સર્વમાં વધારે ભાર.એના બળપ્રાક્રમનો પારજ નથી,સેહેસ્ત્ર રાક્ષસમાં સ્ત્રી સર્વથી;મુકાવી મારી દીકરી, તે ગુણ કેમ જાઉ વિસરી.મુજ પુત્રીને તો ભગની કહી,તે વચન તો લોપાએ નહી;નહીતોકરત તમારીદાસ, સેવા કારણઆપત તમ પાસ.માટે ભાઈ મારાની દીકરી જાણ,તેને કબુલ કરો નીરવાણ;એમ કહીને તિલક કર્યું,શ્રીફળ સોપારી કરમાંધર્યું જાણે તારા મધે જેમ શશી,એવું રૂપ રહ્યુંછે હશી; ગાંધર્વ સરખા ગોરાં ગાત્ર, રાજકુવર આગળ તરણા માત્ર. જોઈ કાંતીને હરખ્યું મન.નરનારી સઉ થયાં પ્રસન;રૈયતચાંધ્રણી હરખી કાય,પીડી ચોળી રાજાને ત્યાંય.દીવ્ય વસ્ત્ર સોળે શણગાર, નાટારંગ થાય અપાર.

દોહરા—સ્વર્ગપુરમાં ખુશાલી થઇ રહી, ચીત્રવિચીત્રના માંહે કામ;ચંદરવા ઘેરઘેરજરીતણા,અમુલખબીછાનાંસાર. રોશનાઈ ઘણી થઇ રહી,ઊદકાર ઉદોત ઠરોઠાર;રંગ તાન વાજે ઘેરઘેર,છત્રી વાજાવાય.નરનારી સઉ મગનછે કરે ખુશાલી ત્યાંય;ભક્ષ ભોજન ભલી ભાતનાં,અમર વસ્તુ આહાર; નગર ભોજન નીતે કરે,શોભા અપરમપાર.રાજમંડપ તણી રચના, કેહેતાં કહી નવ જાય;વીશકર્મા બુલાવ્યો,તેથી બહુ રચનાય.રતન મણી જડાવ સઉ,લોબ્રમ શોભે લાલ; સુવર્ણ

સ્થંભ શોભી રહ્યાં, શોભે પાડ પરવાળ. તકીયા ગલેચા જડાવ રંગબેરંગી ઘાટ; જગમગ જોત ઝળકી રહી, નવ જાણે દીવસ કે રાત. ઈંદ્રપુરી કોણ માત્રછે એવી મંડપ રચનાય પીરોશાહ હરખીયો ઘણું, આણંદ અંગ ન માય. ગુલબકાવલીને ખુશી ઘણી, પીઠી ચડાછે કાય; આભુષણની ગણત્રી નથી ત્યાં સો દાસી કરે રક્ષાય. અપછરાને સઘળી સુંદરી, સૌ ઉદેકાર ઉદોત; આભુષણ વસ્ત્ર શોભી રહ્યાં, જાણે વિજળી કેરી જોત. રંગરાગ બેઠાં કરે, બકાવલીની પાસ; હાસ વિનોદને ચાતુરી, સઉ મનમાં હુલાસ. લગ્ન દિવસ આવ્યો તહીં, મુજફરશા લાવ્યા જાન; ઉતારો આપ્યો સહી, દીધાં ઝાઝાં માન. રૂવે બચ્યાં હોશનાર, બે અવર બીજી બહુ નાર, પુરૂષ પ્રતાપી પ્રાક્રમી ગાંધર્વના કુમાર; જાનની પાસે સઉ ઉતર્યા, ઉતાર્યા વર રાય. તારા મધે જેમ ચંદરમા, તેમ શોભી કુવરની કાય; એવું રૂપ શોભી રહ્યું, જોતામાં હરખ્યા સઉ મન. આંખ ટાઢી સઉની થઈ, નગર વાસી જન.

ચોપાઈ—આવી બેઠાં સઉ અન્યોઅન્ય ત્યાંય, આણંદ સૌને અંગ ન માય; સૌ સજન સહોદર મળી જોડ, પોક્યા સૌના મનના કોડ. ખાનપાન કરાવ્યાં તહીં, લગ્નતણી વેળા તો થઈ; બકાવલીને શણગારી તહીં, તેની ઉપમા ના જાય કહી. વાળેવાળે મોતીની લેહેર, પેહેરીને બેઠીછે ઘેર; નેત્ર અણીઆણી અંજન સાર, કંઠે આભુષણના નહીપાર. કાને ઝાલના ઝગકે જોત, જાણે ભાનું થાય ઉદોત; લલાટ ચાંદલો લટકે સાર, જાણે વીજળીનો ચમકાર. દંત મધે શોભે રેખાય, જાણે તારા શોભે મુખમાંય; અધુર મધે શોભે પરવાળ, નારંગી સરીખા શોભે ગાલ. કુચ ઉપર કંચુકી તંગ, તે મધ્યે જડાવછે નંગ; તે ઉપર છુટીછે વેણ, જાણે મણીધર કેરી ફેણ. વસ્ત્ર કસુંબી ઝાકમ જોર, મુખ મધે શોભે તંબોળ; પેહેરાવ્યો ચુડો હાથી દંત, તેના શોભા દીસે અનંત. વળીઆં વીંટીકંકણ

સાર,સર્વ આભુષણ રતન જડાવ; કટી મેખલા શોભે કટીલંક તેનો વળીઓ આડો અંક.જંગાઓ જાણે કદળીનો છોડ, તે મધે ક્ષણુ નહી ખોડ;પગની પાની કુમકુમ વરણ ઠમઠમ કરતી ધરેછે ચરણ.કલાં કાંબી લંગરને હાર,તેનો નાદથાયે ધમકાર;મદભરી હાથણી હોય જેમ, ચાલ તેની શોભેછે તેમ.સજ્યાં વસ્ત્ર સોળે શણગાર. મુખે જપેછે રાજકુમાર; સ્વામી સ્વામી જપેછે મુખ.ક્યારે પામીશું તેનું સુખ.રાજકુવરને હરખ ન માય,તેનીશોભા સીવર્ણવું આંય;મુખ શોભે જાણે કમળ સમાન,રૂપે જાણે ઉગ્યો ભાણ.નેત્ર જાણે મોહનીનો ફંદ,ભ્રગુટી જાણે પુનમનોચંદ્ર; કપાળ શોભે શીપ આકાર,નાશીકા જાણે તેલની ધાર.એવું રૂપ રહ્યુંછે વશી, જાણે આભમાં સુરજ સશી; સડળકુ શોભે વીશાળ, મુગટ માંહે શોભેછે લાલ. શોભીરહીછે વાંકી પાઘ;શરીપેચ જડીત્ર બાંધ્યો તે જાગ,ફરતી મોતીની ત્યાં ઝુલ. શોભી રહ્યાં તે માંહે ફુલ,હીરાદંત શોભેછે વીલાસ;વાણી સુણતામાં આવે વાહાલ,કંઠેછે મોતીની માળ.સુભ તિલક કરયુંછે લાલ, જરીનો વાઘો શોભેછે ઉદ્દોત;જાણે દીનકર કેરી જોત,કટીલંક જાણે કેસરી.જોતાં આંખ સઉકોની ઠરી,જાણે ઈંદ્ર સભાનો રાય; તેથી શોભે માનવની કાય.

દોહરા—લગ્ન સમો થયો તહીં વરઘોડો થયો તૈયાર;ચાર પાળા શોભી રહ્યા,તેની શોભા અપરમપાર દીવ વસ્ત્ર સોભી રહ્યાં ઘોડે થયા અશવાર;બીજાં વાહન શોભી રહ્યાં કેટલો કહુ વીશતાર;હસ્તીઘણાં કલોલમાં રતન જડીતછે શઉ સાજ; પગમાં તોડા સોના તણા,શોભી રહ્યાં ગજરાય,ધજા નેજા ઝબકી રહ્યા,યાત છત્રીસે નાદ ઢોલ ઢમકી વાગી રહ્યાં,કાને ન પડે સાદ રૂથનાઈની શોભા કેહેવાતી નથી અપરમપાર અપાર મેતાબ છુટે તાંહાં ગગ ઉદ્દોતકાર તે ઠાર;અપછરા નજર ત્યાં રહીને કરે તેની શોભા કહી નવ જાય મુજફરશાહ જાણે

સહી તે હરખ અંગ ન માય જાદકણી પાછળ થઈ;રૂવે બચ્યાં હોશનાર સાર અવર અપછરા અતી ઘણી તેની શોભા અપરમપાર નગરવાશી સ્વરગ પુરી તણા,જુવેસઘળા લોક.મુખ જુવે વર રાયનું સમો જાયછે સોક છજાં જરૂખાં અટારીએ કોઈ બહાર જોવા કારણ સઉ નીસર્યા.નાહાના મોટા નરે નાર; ઈંદ્ર તણી સઉ અપછરા તે શોભા કહી નવ જાય;તે જોઈ મુખ વર રાયનું મન મગન થઈકે કાય કામદેવથી અધીકછે ઈંદ્રરાજા કોણ માત્ર,દીવ વસ્ત્ર ઝળકી રહ્યાં ઘણી શોભાછે ગાત્ર ઘેરઘેરને બહાર બાહાર વર વખાણેછે રૂપ,ધનધનએ માનવી મરત લોકનો ભુપ ધન ભાગ બંકાવળી તણું,એ નરનો ઝાલશે હાથ.જનમ સફળ એનો થશે એમ કરે સઉ વાત.ફેરઓ વરઘોડો શેહેરમાં પછે ગયા મંડપ દ્વાર;તહાં જઈ ઉભા રહ્યા વરત્યો જેજેકાર; રાણીએ લીધો પોંખીને બેસાડ્યા માંહરામાંહ અંતરપટ વચમાં ધરી કન્યા પધરાવી તહાં વેદની ધુન બ્રાહ્મણ કરે,જોશીએ સાર્યાં લગ્ન;હસ્ત મેલાપક ત્યાં કર્યાં આણંદ થયા સઉ મગન,કુળ રીત તો ત્યાં કરી પોહોત્યા મનના કોડ નરનારી પરણીને ઉઠીયાં બેઉએ જુગતેજોડ.

ચોપાઇ—કુળ આચારની રીતો કરી,રાજકુંવરને કન્યા વરી પોતી મનડા કેરી આશ થયા પ્રસન આણી ઉલાસ ફેર્યા મંગળ ખાધો કનસાર જેજેકાર વરત્યો તે ઠાર; કન્યાદાન આપીયું તે રાય,આણંદ તેને અંગ ન માય;આપ્યાં મણી મુગતાને માલ વાહન અશ્વ અને શુખપાલ;દીવ્ય વસ્ત્ર આભુશણ સહી તેની શોભા નવ જાએ કહી આપીયા મેડા મેહેલને આવાસ,સેવા કારણ આપી દાસ અસ્ટમાં સીધી નવ નીધી સહી કશી વાતની ઉનમત નવરહી વાજતે ગાજતે કર્યા વીદાય સજન સરવે મળવાને જાય મેહેલમાં ઉતર્યાં નરને નાર,રાજકુંવરને કર્યો જુહાર.મળી ભેઠી સઉ ગયા મુકામ; પોતી મનડા કેરી હામ.બંકાવળી બેઠાં સ્વામીની પાસ,કંઠ માંહે ઘાલી-

ને હાથ.પ્રેમે પ્રેમ ગયોછે ત્યાં મળી પોતી બેઉના મનની રેળી. હાશ વીનોદ કરે અપાર નર ચુંબન દેછે ગાલ;ઉમંગ ઉપનીયો બેઉને ત્યાંય કામાતુર થઈ બેઉની કાય,સુખ સજ્યા ઉપર સુતાં જઈ અમુલ મોતી વીંધાયું તહીં;વીનતાને પોતો અબી· લાખ કંઠે વળગી સુતી પાસ, ચાર પહોર રજની રંગે રમી વ· રેહની વેદના સઘળી સમી;પ્રાતસકાળ થયો પછે ત્યાં,વીનતા પાસેથી ઉઠયો રાય; દંતધાવન સ્નાન કરી;સજ્જ શણગારને બેઠાં ઠરી બંકાવળી એકલી તહીં રૂવે બચ્ચાં તાં મળવા ગઈ શરીર તણી તેને શુધ નથી,નગન રૂપ સુતી સરવથી;છુટી વેલ વીખરાયા વાળ;દાતનો ઘાઓ દીસે ગાલ,અધુર રંગ પરવાળા સહીતે પરીક્ષા દીઠી નહીં.કુચ ઉપર નખ વાગ્યા અપાર ગતી ભંગ દીઠી તે નારે રૂવેબચ્ચાં મન હરખી રહી; ઇછા એની પુ· રણ થઈ બંકાવળી કહી દીધો સાદ,ઉઠો બેન આણી ઉલા- સ નીરભે થઇને સુતાં નાર,કાજ થયાં હવે મનમાં સાર; એવાં વચન સુણી તે ઠાર;જડપ કરીને ઉઠી નાર;વસ્ત્ર સ· જીને ઉભી થઈ રૂવે બચ્ચાંની પાસે ગઈ,બેઠી બેહેન તે બંને પાસ.આન્યો આન્ય કરેછે હાશ.

દોહરા—રૂવે બચ્ચાં મુખ ઓચરી;તારી પોતી મનની આશ સુખ સાગર તેં ભોગવ્યું,શુતી સ્વામીની પાસ;બેહેન તુજ પ્ર- તાપથી પોતા મનના કોડ,ભાવો લાખેણો લીધો સહી,સુખ ભો· ગવું જુગતે જોડ,હાસ્ય વચન તુજને કહું મારા બાગ તણો મોજારે.નરનું સુખ કેવું હશે,મુજને કોહોની નાર;ત્યારે બંકા- વળી મુખ ઓચરી, કોઈ આશક માશુકની થાય,સુગડ નર- ની સંગે રમે,તો સંદેહ મનનો જાય.સ્ત્રિને સુખ સ્વામી તણુ જાણુ નથી એમાં સાર;એ વાતનો સંદેહ ભાગશે જ્યારે તું પરણેશ નાર,એમ વીનોદ કીધો મળી,પછી માગી વીદાય મા· તા પીતા પુત્રી તાંહાં થકી જંજીરા ગઢ જાય;રાજા રાણીને મળ્યા,રાજકુંવરને કરેચો જુહાર;જડીત મેહેલને માળીયાં,ઉ-

મરાવતીનો વાસ.વઇભવ ભોગવે ભલી ભાતનો,નરનારી બેઉ પાસ; કનક સીંહાસનાબેઠાં સહી, સીરપર ચમર ઢોળાય છતરીસે વાજાં વાજી રહ્યાં બીજો ઇંદર સભાનો ભુપ;રંગ મંડપ અતી રળીઆરણો,તેની શોભા શી કહું સુખ;તાંહાં અપછરા તાન કરે સઉ, લેશ માતર નહી દુખ;ગાન કરે સહુ તારાણી ઉમેદ આણીને અંગ બંકાવળી બેસે સહી,સ્વામી કેરે સંગ.દેવાંગના સઉ દેવ તણી,તે માનવને દેછે માન;બંકાવળીની દાસીછે માટે કરેછે ગાન,શરુ અપછરા સહી,એક એકથી રૂપ અપાર.તે સરવથી સરદારછે,બંકાવળી ગુણ ભંડાર;માટે સઉ આધીનછે,સરવે રહીછે હજુર;સુખ ભોગવેછે નર નારી તણું,દીન દીન વાધે નુર.

ચોપાઇ—ઘણા દીવશ એમ ભોગવ્યું સુખ રાજકુંવર પછે બોલ્યો મુખ;બંકાવળી પ્રતે બોલ્યો વાણ, સાંભળ વીનતા ચતુર સુજાણ.માત પીતા સહોદર જન;તેને મળવા કેરૂ મન લાખા મનમાં ધરતી હશે દુખ,તજી બેઠી હશે સરવે સુખ; મારે વીજોગે તજશે પ્રાણ,તેની હત્યા મુજ શિશ જાણ;તે પણ બાગ બગીચા મેહેલ,ત્યાં જઇને કરશે સેહેલ.જો તારા મનને ગમે નાર,તો મળીએ કુટુંબ પરીવાર એવાં સ્વામીનાં સુણી વચન પ્રસન થયું વીનતાનું મન; તમને ગમતુ હોય ભરથાર,તો વહાણે વાતે જઇએ તે ઠાર;માત પીતાની જઇ માગુ રજાય કાલે કુચ કરીશું રાય.એમ કહી સંતોષ્યો કંથ, માગી શીખ લીધો તે પંથ,જીહાંછે પોતા કેરી માત,તેની આગળ કહી માંડી વાત; દુખ ધરેછે મારા સ્વામ;તેને માત પીતા મળવાનું મન.હું પણ શ્વામી સાથે પળુ સગાં સહોદરને જઇ મળુ;માટે માતાજી રજા દીજીએ,વાંહાણું વાતે સીધ કીજીએ હેવાં પુત્રીનાં સુણી વચન,હરખ્યું તે નારીનું મન.તેને શ્વામીને વીનવ્યો જઇ, હકીકત પુત્રીની કહી.પુત્રિ જમાઇ માગેછે રજા,આપોતો પોતા કેરે દેશ પળાય;માટે વિદાય કરો

નરેને નાર,મળે જઈ કુટુંબ પરીવાર.ત્યારે રાજા થયો રળી-આત,રાણી પ્રતે બોલ્યા વાત;કાલે સવારે કરશું કામ;પહોં-ચાડીશું પુત્રીની હામ,એમ રાણી સાથે બોલ્યો રાય.પછે તે વીનતા આવી ત્યાં,અંકાવળીને કહ્યું તે ઠાર;કાલ વીદાય ક-રીશું નાર,તારા બાપે કહ્યુંછે મુખ.પુત્રી કેરાં ટાળશું દુખ, આપીશું ગજરથને તોખાર,વદાય કરશું રાજકુમાર.ઘણો હ-રખ તે મનમાં ધરી,પછી સ્વામી પાસે પરવરી;સઘળી વાત વીસ્તારી કહી. સુખસેજા ઉપર સુતી તહીં.વીનોદ કરતાં વીતી રાત,ઉગ્યો રવી થયો પ્રભાત;દંત ધાવન કીધું અસ્નાન પરમેશ્વરનું ધર્યું ધ્યાન, અમરત મેવા કીધા આહાર, હવે તેડાવો રાજકુમાર.

દોહરા—પીરોશા મન રીઝીઓ,તેડાવ્યો રાજકુમાર;પાસે લઈ બેસાડીઓ,સભા મધ્યે સાર.સરપાવ લાખોના આવિયો, આભુશણ અમુલ;વસ્ત્ર આપ્યાં ભલી ભાતનાં,શોભા શી કહું અતુલ.માણેક લાલ લીલમ સહી,મુગટા મણી મહા મોટ; ભરી પેટીઓ ત્યાં સહી,તેને શાની ખોટ.અસ્વ આપ્યા એક સો ત્યાં,પાંખાળા તેની જાત;ગગન મારગે પરવરે,અરભખી પટોળી ભાત.હસ્તી એક અઘરાવતી,અંગે શોભે શુભ સાજ; પલાણે ફરતાં મોતી સહી,મધ્યે જડીત પરવાળ.વાહન બીજાં અતિ ઘણાં,તેની શોભાનો નહિ પાર;કવી કહે શું વરણવું, એક રસનાએ ઠાર.એકસો દાસી આપી સહી, એક એકથી અદકુ રૂપ;સો રાક્ષસ આપ્યા હરલોશમાં,તે સાથે બોલ્યો ભુપ. સીરકસ્તાન મુકીને આવજો,પાછા આપણે મુકામ; ફુલની પ્રમાણે મુકજો,એમ બોલ્યા તે ઠામ.અંકાવળીને શાશરવાસો કર્યો,અપરમપાર;આભુશણ ભાતભાતનાં,વિદાય કર્યો તે ઠાર.નરનારીને વિદાય કર્યાં,સજનને મળવા જાય;તહીંબેઠી પાછાં ફર્યા,આણંદ અંગ ન માય.રાજારાણી પાછાં ફર્યાં, મળી બેઠી તે દીશ;રાજકુંવરે ત્યાંથી કુચ કર્યાં,સસરાને નામી

શીઘ વાજતેગાજતે પરવરેચા, કુચ મુકામે જાય; રાક્ષસસાથે ઝડપમાં, આણંદ અંગ ન માય. થોકાદિવસમાં આવિયા, સીરકસ્તાન મુકામ; પોતીકા બાગમાં ઉતરેચા, પોહોતી મનની હામ. ખબર થઇ રાણીને તહીં, લાખા મેમુદા નાર; દુખ ગયું દીલડા તણું, તેણે સજ્જ શોળ શણગાર. આવીને ચરણે નમી, આલીંઘન દીધુ તે ઠાર; સુખના સાગર ઉલટચા, મળીયા રાજકુમાર. બંકાવળી બેઠી જઇ, ત્રણે નાર તે ઠાર; ઇંદ્ર તણી શોભા સહી, સીધ કરે ત્રણ નાર.

ચોપાઈ—પછે રાજકુંવરે વિચાર્યુ તહીં, પીતાને કાગળ લખવો અહીં; ત્રણ નારી હું પરણ્યો આપ, તેપીતાતણો પ્રતાપ એવું મનમાં ધારચું તે વાર, ત્રણે રાણીને પુછ્યા સમાચાર; પીતા માતાને કાહાવ્યું સહી, બંકાવળીને મગવાઆવો અહીં. તારે રાણી કહે સાંભળો રાજન, તમને ગમેતે કરો આદીન; સાસુ શશરાને મળીશું આજ, તોતો સરશે મનના કાજ. હેવી વાણી સાંભળી તે તણી, કાગળ લખવા બેઠો સહી; પોતે મન આણી હુલાસ, લખ્યો કાગળ ચીત રાખી પાસ. સ્વતશ્રી સીરકસ્તાન ગામ, રાજાજી જલદસંગ નામ; લખીતંગ તાજલમુલ ગુલામ, કરજોડીને દંડ પ્રણામ. કાગળમાં લખી છે વીનતી, લખ્યા પ્રમાણે કરજો પ્રથ્વીપતી; તમ પ્રતાપ પામ્યો બહુ, હું રાક્ષસી માયા જીત્યો સહુ. ગાંધરવી લોકને વશ કરેચા, તે સર્વે તમારી દયા; અપછરા નારી પરણી લાવ્યા, તે સાથે બાગમાં આવ્યા. તે માટે લખીમેં વિનતી, મળવા આવજો પ્રથ્વીપતી; તમો મળશો તારે થાશે સુખ. સત માનજો કહુંછું મુખ. માટે કાગળ લખી મોકલીઓ સહી, કાસદ લઇને આવ્યો તહીં; એનો પ્રતિ ઉતર કાવજો, મળવા વેહેલા આવજો.

દોહરા—લખી કાગળને આપીઓ, કાસદને તેણી વાર; સીરકસ્તાનમાં પરવરચો, મારા પીતાતણો જ્યાં દ્વાર. કાગળ જઇને આપજો, સભાતણો જ્યાં સાથ. બીજા હાથે જાએ નહિ, આપજો હાથોહાથ, એવું કહિને મોકલ્યો સીરકસ્તાન તેણીવાર,

જઈ કરીને પહોંચીઓ;ચારઘડી મોઝાર,સભાભરી બેઠા સહુ.
કચેરીમાં તેણીવાર,ત્યાં કાશદે જઈ કરી નમીને કર્યો જુ-
હાર;મહારાજ કાગળ લીજીએ,એમ કહીને આપ્યો હાથ.રા-
જાએ કાગળજોઈ કરી,ચાંપ્યો રુદીઆ સાથ;ઉકેલીને વાંચીયો
ખુશી થયા મનમાંહે.ધનધન દાહાડો આજનો,ઉઠ્યા સભાથી
તાહે;વજીર તેડી વાણી કહી,કાગળ આવ્યો આજ.ગાંધરવ
લોકને વશ કરિ,કન્યા લાવ્યો વિખ્યાત;માટે ત્યાં જાવું સહી,
લાવ્યો પદમણી નાર.અપછરા સહિત તે આવિયો, ચાલો
મળવા તેડે રાજકુમાર;જનાનો તઈયાર કર્યો,જઈને કહ્યા
સમાચાર.પછે કાશદને આપી આગ્ના,તે ગયો બાગ મો-
ઝાર;હકીકત સઉ માંડી કહી,મળવા આવે રાજા આહાર.
પછે રાજકુવરે વસ્ત્ર ધર્યાં,નારિએ સજ્યા શણગાર;સજ થઈ
બેઠા સહુ,જુવે વાટ નીરધાર.ત્યાં જનાનો તઈયાર થયો,સજ
થયો ત્યાં રાય;ત્યારે ચાર પુત્ર કહે અમે આવીએ, મળવા
ભાભીને ત્યાંય. રાજા કહે ચાલો સહિ, અકલ હિણા સાર;
જુઓ આ દેવ કન્યા લાવીયો,તમે ગુણહીને દવાર. અ-
શ્વાર થઈને આવજો,મુજ પછવાડે રાજકુમાર;જુઓ ચતુ-
રાઈ કુંવરની, પછે કરજો વિચાર મન સાથ.

ચોપાઈ—આવ્યાં માબાપ મળવાને કાજ,મળી બેઠી બેઠા
આજ;પોતાને વિનતી તહીં, માબાપ આગળ માંડી કહી.
બંકાવળી આવીને ચરણે નમી,સાસુ શશરાના મનમાં ગમી;
ઘણુ ખુશી થયા તેણીવાર,મુસ્તક હાથ મુક્યો તે વાર.સભા
સહુ ત્યાં અચરત થઈ,ખુશ લિ સઉને વાધિ તહીં;ખાનપાન
કરાવ્યા મુખવાશ,મન મધે આણી ઉલ્લાસ.પછે પીતાએ માગી
રજાય.સભા સઉને કહ્યુંછે ત્યાં,ચાલો અસવારી કરો તૈયાર;
બંકાવળીને આશિશ દિધી સાર,મળીકરીને ઘેરજ ગયા રા-
જકુવર તે ઠામે રહ્યા,એમ કરતાંવિતા બહુ દીન;તારે પછે શું
વિતુ તન,સર્વે સાથે રંગે રમે.ભોજન મન ભાવતાં જમે,પછે
નારિને ગરભ રહ્યો;બંકાવળીને પુત્ર થયો, ઘણાદિવસ એમ

કરતાં ગયાં.રાજકુંવર ત્યાં મોટા થયા,વરશ સાતનો થયો જે-ટલે;રાજરીત સમજ્યો તેટલે,અંકાવળીઘણું હરખી મન.સ્વા-મી પ્રતે બોલી વચન.એનો જનમ લખાવો અહીં;રાજકુવરે સાંભલ્યું તહી,જોશી તેડાવી કીધું કામ.જોશી બોલ્યા તેણેઠામ, નામ બળવંતજી પાડો તમે;લખ્યા પ્રમાણે કહુંછું અમો,એવું સાંભળી થયા રળિયાત, પાડ્યું નામ મળી સઉ સાથ.વળી જોશી બોલ્યો તે હાર,રાજકુવર પ્રતે નિરધાર;ઘણું ભાગ્ય-શાળીછે એહ.સત કરીને માનજો એહ.એવું સાંભલ્યું જેણી વારે,હરખ્યા ઘણું તે રાજકુમાર;ત્યાં ખુશી થયા જન સહુ, જોશીને ધન આપીયું બહુ.જોશી પોતાને ઘેરજ ગયા,દ્રવ્ય લઇને સુખીયા થયા;એમ કરતાં વિતા બહુ દન.રાજકુવરે વિચાર્યું મન. પુત્ર આપણો મોટો થયો,હેત ધરીને બોલજ કહ્યો;તારે પુત્ર બોલ્યા તે વાણ,સાંભળો તાતજી ચતુરસુજાણ. દાદાજીને મળવાના કોડ,ચરણે નમીને કહુંછું કરજોડ; માટે જવાદોની તમો. ખુશી થઇને કહુંછું અમો. તારે વિચાર્યું પોતે મન, સાંભળિ વચન બોલ્યો રાજન;પુત્રજી તમે કહ્યું નીરવાણ,ઇયાદ આવ્યુ જલદપુર જાણ.તેને તેડવા મોકલ્યા છે દાસ, પુત્રનું મુખ જોવાને કાજ.

દોહરા—રાજકુંવર એમ બોલીઆ,સાંભળ બળવંતતન; જાઓ મળીને આવજો,આજથી ચોથે દન.માગુશ દાદાજીનું આવીયું,તમને તેડવા કાજ; તેની સાથે પરવરો, ઘોડે ચડીને આજ.ત્યાંથી પુત્ર પરવર્યો,ગયો સીરકસ્તાન મોઝાર;રાજસ-ભામાં આવી કરી,ચરણે લાગીઓ તેની વાર.તારે જલદસંગ ઘણું રીજીઓ,તેડ્યો પુત્રને પાસ;ખોળામાં બેશાડી કરી,ચુંબન દીધું ગાલ.પુત્ર દેખીને ઘણું હરખીઓ,ઉલટ અંગ નમાય; ચતુરાઇ દીઠિ ચોગણી, ખુશી થયા મન માંહ. રાજાએ વિચાર્યુ મન વિષે,ભાગ્યશાળીછે એહ;હવે હું તો વરધ થયા,વિચાર કરિ પછે તેહ.વજીર તેડ્યો પોતા તણો,વિચાર કર્યો તે સાથ;વજીરને કહ્યું મુખ થકી,એને પાટ બેસાડો·

આજ.જોશી બોલાવી પુછીશું, શુભ મહુરત નીરધાર;તે બ-તાવો મુજને, નિશ્ચે કરી આ વાર.સભા ભરાઈ બેઠી સ-હિઉલટ, સઉને મન;ગોળધાણા વેચી કરી,બોલ્યો મુખેવચન સભા સઉ જન દેખતાં,રાજાએ કરચુંછે એ કામ;બળવંતને તેડી કરી, બેસાડ્યો તેણે ઠામ.રાજ્યાશન બેસાડીયો,વાગ્યાં ઢોલ નીશાન;જેજેકાર સભામાં થયો, ખુશી થયા સઉ જન. રાજરાણીએ સાંભળચું.હરખ્યા ઘણા મન માંહ;પુત્રના પુત્ર રાજ પામીઓ, આણંદ અંગ ન માય.રાજ ચલાવે આણં-દથી,રાજા રીઝે મન;ખબર થઈ કાકા ચારને, તે ઉદાશ થયાછે તન.અમ છતાં રાજ એ કરે,એ કોના ઘરનો ન્યાય. મુજ પીતાએ વિપરીત કરચું,એ તે શું કહેવાય.હેવું વિચારી નીસરચા,ગયા પીતાની પાસ;ત્યાં જઈ વિનતી કરી,એ શું કીધું તાત.તારે પીતા કહે પુત્ર સુણો,તમ લાયક નાહોય રાજ; ધકોતેર તરસે એ થકી,માટે સોપીયું રાજનું કામ.તમે રાજ ચલાવવું શીખ્યા નથી,તો શું કરીએ કામ;ગુલામી ડાઘ દે-ડાવિયા,રમોયા જુગટુ તે જોડ.માટે મોટી એબ તમને સહી, સઉ હસ્યા પુરના લોક;તમો ખાઓપીઓ ખુબી કરો,અલ-ખત ભોગવો અપાર.હુકમ કરે બળવંતજી,તે પ્રમાણે રેહો આ વાર;હેવું કહીને મોકલ્યા, પુત્ર જે પેલા ચાર. નીચુ જોઇને તે ગયા, આવ્યા પોતાને દુવાર.

છપો—ભુડું દેહમાં દુખ, ભુખ પણ તેથી ભુંડી; ભુડું દેવનું કામ કામ કલંક જે કુટી ભુડું અતી અનાદ, ભુડું ઋિ દુખ થાય ભુડું ભાર ભરવું; ભુડું કાસેદુ ઘણું, કરવું ભુડાથી ભુડું ઘણું, રેહે રાજ ગયા તણું.

દોહરા—તે ખબર ગઇછે બાગમાં,હરખ્યો ઘણું તે રાય; રાણીએ જઈને કહ્યું.તમ પુત્ર પામીયો રાજ.બંકાવળી ઘણું રીઝીયાં,બીજી રીઝી એ નાર;મુજ સઈયરનો પુત્ર તે પામ્યા રાજકારભાર.ઘણો હરખ ત્યાં થઇ રહ્યો,વધામણાં ઘેરઘેર;

હવે કાગળ આપીયો, રાજ પામ્યો તેની પેર, પુત્ર રાજ પીતાનું કરે પોતે ગજાવે પેર; બાગબગીચા બંગલા જોઇ કરી, હરખેજ બહુ પેર. બાયપીએને આણંદમાં, ઓછવ થાય પેર પેર; એ વાત રહી એટલે, કહું ચારે ભાઇની પેર.

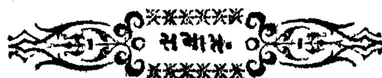
ચોપાઇ—ચારજણા વીચારજ કરે, મનમાં ઘાટ પોતાનો ઘડે; ઘણા ચતુરાઇ કરેજ સહી, પણ બળવંત આગળ ચાલે નહી. એમ થઇ ગયા બહુ દન, કાયલી થયા પોતે રાજન; આકુળ વ્યાકુળ પોતાને મન, બોલ્યો બળવંત પીતાને વચન. દાદાજી એક કહું વીનતી, તે સાંભળી કાને કથી; હું બળવંત વધમધણું ઘણું, નાચાલે ચારે કાકા તણું. ઘણું બળ મારૂ છે જાણ ચારે કાકાનુ નવ ચાલે વાણ; ત્યારે રાજકામ ના સોંપુ એહને, સત કરી માની લીજો મને. આપ અખત્યાર આપીયો, સંદેહ એટલો મનનો ભાગીઓ; એવી મહોર કરી આપી સહી, બળવંત નીચીંત બેઠો તહીં. નવ ચાલ્યું ચારેનું તહી, મનમા સમજીને રહ્યા સહી; હવે વાત એક નવી થઇ, દાદાજી મરણ પામ્યા તહીં. બળવંત રાજ પોતાનું કરે, કાકાને મનમાં નવ ધરે; બાયપીએને ખુશી કરે, બીજી વાત મનમા નવ લહે. એ વાત અહીં આથી રહી, અંકાવલીએ સાંભળ્યું તહીં, તેણે બળવંતને કહાવ્યું તહીં, તમો કાકાને છેદતા નહી. તમો કાકાને શું કહીએ કથી, તમને શીખામણ દેવી નથી; તમો છો ચઉદ વિદ્યાગુણ જાણ, તેમાં ઝાજુ શું કહીએ વાણ. વેદપુરાણ કહેછે કથી, પાતા કાકામા અંતર નથી; પીતાનુ રાજ પુત્રજ કરે, ધરમ આણ તો તેની ફરે. એવું કાગળમા લખ્યુંછે સહી, કાસદને મોકલ્યો તહીં; જઇ કાસદે કરયો પ્રણામ, કાગળ કરમાં આપ્યો તે ઠામ. વાંચી હરખ્યું અંતહકરણ, માત પીતાના ચાંપુ ચરણ; વચન તેમનું મીથ્યા કરૂ, તો રવરેવ નરકે સંચરૂ.

દોહરા—બળવંત બુધે આગળો, વાંચ્યું માતાનું પત્ર; કાકાને ચરણે નમ્યો, આપી મોહોરને છત્ર. અમલ પટો આપો

વળી, આપો કરનો કટાર; આ રાજઆસન આપુ વળીકીધાં બહુ મનુહાર. માહરા માત પીતાએ તેડાવીઓ, અમો જઈશું અમારેગામ; ખાઓપીઓ ખુબી કરો, રાખજો પીતાનુંનામ. ચારે ચીતમાં હરખીયા, દીધી બહુ આશીશ; માતપીતાની ભગતી કરે તેને સનમુખ; શ્રીજુગદીશ. પછે આત્તા માગી સંચરચો, ઉલટ અંગ નમાંય. પ્રદક્ષણા કરી પરકંમા, માતપીતાને પાય; રૂપ દેખી રીઝી ઘણું, કરી એવાં શુભ કાજ. આપણે જઈએ બંક પુરી, આપી પુત્રને રાજ; જોશી તેડ્યા જુગતશું, દીધાં ઝાઝાં માન. લગન લાએણું કહો તમે, રાજ તપે જેમ ભાણ; ત્યારે જુગતે જોશી બોલીયા, ગરૂ ધુરૂપ યોગછે સાર. રાજ બેસાડો રાજમા, તપશે તેજ અપાર; વચન સુણી હરખ્યા ઘણું, કીધાં સઘળાં કાજ. દીન પુન્ય કીધાં ઘણાં, બળવંતને સોંપીયું રાજ; વીમાને બેશી બે જણા, બંકાવળી મોઝાર. માનવી રૂપ મટી ગયું, પામ્યા દેવાંશી અવતાર; સુખ ભોગવે સ્વર્ગનું, પામ્યા સુરેપદ ધામ. પ્રાક્રમ કીધાં અતી ઘણાં, જુગમાં રહ્યું એક નામ.

ચોપાઇ—જેણે સુખે સમરચા શ્રીરામ, જુગમાં રહે એક તેનું નામ; અનદાન કીધાં બહુ ઠામ, કરચું જેણે પરમાર્થ કામ. એતો પામે વૈકુંઠ ધામ, જુગતે જસ વાધે પુરગામ; જુગ જશ મહીમા જેહનો, કેહે કવી તેને જીવતો જાણવો.

દુહા—એવાં પ્રાક્રમ જે કરે, રાખી હૈડામાં ધીર; નામ રહે નવ ખંડમાં, જેવો વીક્રમવીર. એ કથા જે સાંભળે, કરે જે પુનનેદાન; આ લોકમાં દુંશ પામશે, પરલોકે બહુ માન. બુધી પ્રમાણે ચાતુરી, ધરની મન ઉલ્લાસ, જે ગાય શીખેને સાંભળે; તેનો વૈકુંઠ વાસ. શ્રોતા વકતા સાંભળે, પોહોચે મનના કોડ; કમદાસ કહે બોલજો, જેજે શ્રી રણછોડ.

खबर.

आ चोपडी तथा दरेक
जातनां पुस्तको तथा
कायदाओ अमदावाद-
मां माणेकचोकमां चो-
कीना सामे मेडा ऊपर
शा॰ मगनलाल हेमचंद-
नी दुकानेथी तथा अमदा-
वादना मामापार जाहीरसमो
थी मळशे.

सने १८८४

संवत १९४०